LIBRARY
Brigham Young University
RARE BOOK COLLECTION
Vault
093
D78
1490
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23820 5162

LR511
14986
Вф. 2259

¶ Epiſtole perutiles inter legendumq; ſuaues: fratris Johannis Carthuſienſis ordinis ad quoſdam ſtudentes Pragenſes de Hamburg. Scripta anno Dni 1403. uti patet in fine Epistolæ 2dæ.

Gymnasial-Bibliothek * KOELN. *
Veräusserte Dublette

UPB

Incipit Epiſtola prima Carthuſień.

Venerabili ⁊ amantiſſimo in Chriſto patri ſuo et dño domino Johanni prepoſito eccleſie Oſilień. ſcientia et puidentia plurimum decorato: ſibiqꝫ ſanguinis optata vicinitate coniuncto. N. nouicius nouiter factus in ordine Carthuſień. ꝓpe Pragam. Eterne pſperitatis augmentū et quicquid poterit ſalubrius adoptari. Dictat ratio et rationis indubitata veritas efficaciſſime perſuadet: vt nemo ſup illum lamentū aſſumat: ſed ſoluat potius gratiarū actiones: qui cultui ſpretis mundi blandicijs dedicat ſe diuino: vt reddat dño quē ſunt dei. Et dragmam anime ſue quā pdiderat opitulante eodem dño valeat inuenire. Proinde epulari et gaudere vos cōuenit pater et dñe quia filius veſter mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus eſt: ſicut ſpero. Gaudere inqꝫ in dño: inuocatore ꝓpicio. in ꝓmotore magnifico. in perpetuo redemptore. Qui cogitanti mihi de ſtatu miſerrimo ⁊ conditōne peſſima ſeculi huius nequam: ſalubre omniqꝫ acceptōe dignū ꝓpoſitum inſpirauit: et inſpiratū iam dedit ſua gratia ꝑtranſire. Vocauit ſiquidem me dominus inutilem ſeruum ſuū hominem oneratum peccatis: deſiderijs humanis infectum. anxium: erumnoſum: ad inferni baratrum clauſis et tectis oculis precipitanter currentem: de tenebris et vmbra mortis in admirabile lumen ſuum. Peccans peccaui in dñm: et intendit mihi miſericorditer. et dominus miſerator eduxit me rebellem de lacu miſerie et luto fecis: fedantis cunctos qui ignominioſe diligūt vanitates: direxit greſſus meos in viā pacis. Et animum meū in cōſilioꝝ ſalutaribꝫ ſemitis collocauit. Sane inductus a ſpiritu dei ſancto poſt multam iniuſticiā grām merui obtinere: quā qui obtinuerit: fructū capiet glie ſempiterne. Nā in feſto btī Luce euāgeliſte: cingulū accepi tironis ſpiritualis. aſſumpto habitu Carthuſień ordinis ꝓpe Pragam militaturus dño quuſqꝫ aduixero: ſicut ſpero corde ⁊ corpe in eodē. Certēt qcūqꝫ ſpem non hñt, p rerū fugaciū atqꝫ fallaciū vili breuiqꝫ gloriola. Ego ſpei q̄ nō ꝯfundit innitar dāte deo

Gaudeat igitur in dño veſtra paternitas et conſolatõnem
accipiat de cognato qui ſpretis nugis ſecli: iugo dñi ſe ſub
iecit. Repellat meror ꝛ meroris ſigna. gemitus ſeu lachry-
me abſtergãtur. atqꝫ ab ore omĩs vox querula reſecet. Sit
qꝫ in corde leticia. In oculis abſtinentia. In ore gratiarũ
actio et vox laudis. Si diligitis me gaudebitis vtiqꝫ quia
vado ad patrem. Quis amicoꝝ de amici ſui ſibi amica co-
gnatõne cõiuncti nõ gaudet pſperitate: iocunditate et for-
tuna? Porro quid iocundius. quid fortunacius. quid vti
lius. quidqꝫ ſalubrius qꝫ tantã dei miſericordiã ab homine
peccatore: omĩ dei miſcõia et grã indigno experiri? Ipſe me
obruit bñficijs magnis et multis vt et alia innumera tace-
am huius corporis victũ et vſum tpis huius. Et ſup oĩa
ſanguinem filij ſui clamantẽ de terra. Ego aũt ad cumulũ
confuſionis mee et miſerie reddidi mala pro bonis et odiũ
pro dilectione cunctis bonis dñi abutendo. Ipſe prẽm ſe
exhibuit mihi ſed nõ ego me illi viciſſim filium. Nempe ca
duca: vana et ꝓpe nulla. et quoꝝ finis mors eſt. infelix et in-
ſanus pferre nõ erubui eterni pr̃is amori et bonori. Con-
fundor audire. Si ego pater vbi honor meus? Quam pa
rum penſaui quanti ſit formidinis ꝛ horroris ſuũ atqꝫ oĩm
ꝯtempſiſſe factorẽ. offendiſſe dñm maieſtatis. q̃ tangit mon-
tes et fumigant. Et tam tremendã poteſtatẽ audet irritare
vilis puluiculus vno leui flatu diſpergendus et minime
colligendus Ipſe aũt nõ ſcðm peccata mea fecit mihi: neqꝫ
ẜm iniquitates meas retribuit mihi: ſed longo tpe cõuerſi-
onem meã expectauit. In peccatis tolerauit patiẽter ꝛ ſpa-
cium penitentie miſericorditer donauit multis iã damna-
tis: ex ſua diſtricta iuſticia denegatũ. O quãtos et quot an
te meã ꝯuerſionem exigente iuſticia ad inferni baratrũ iam
deiecit. me vero ſupſtitem reliquit: vt mea pctã leuiori pe-
na et ſatiſfactõne emendarẽ. Quis tantã ſufficit turbã di-
numerare: quã diſcrimẽ mortis indiſpoſite iam pdidit? O
qꝫ multi ſunt qui tpibꝫ meis pariter mecũ cõmorantes obi
erunt ꝛ ſublati ſunt de terra. Quanta fratrum ꝛ ſocioꝝ aut
ceteroꝝ mihi notorũ multitudo in tam paucis annis me

adhuc viuentem preceſſerunt: qui ad modicum tempus me poſt ſe relinquentes dormierūt: qui grām mihi largitā accipe nō meruerunt. Qui ſi preſentes interrogarentur cum fletu et gemitu reſponderēt et dicerent. O q̄ felix qui nouiſſima preuidet: qui ſibi a peccatis cauet. qui tam acceptabile tempus: tempus gratie et miſericordie: dieſq; ſalutis nō ſinit inaniter et ſine fructu p̄terire. Qui mandata dei et beneplacitū nō negligit: qui ſe omni hora ad horā mortis diſponit. O fortunati. O ter quaterq; beati cōtemptores huius mortalis vite: qui obediendo verbis dei que ſunt verba vite letantur in via mirabili deduci: que ducit ad atria vite. At contra: infelices qui latam viā incedunt viam ſcʒ iniquitatis: extrema cuius ducunt et inducunt in atria leti. Illos p̄cipue qui cum peius egerint: magis ſunt leti. qui poſtpoſito dei timore iniquitatē ſup iniquitatē apponere nō deſiſtunt. O miſerabiles miſeri quos miſerie huius miſerabilis vie et vite ſeducunt. deducunt bonis dies ſuos: et in pūcto ad inferna deſcendūt. O vita plena laqueis: quot in mundo hoīes illaqueas: quot p te iam ſuſtinent tormenta infernalia? Quam beatus qui tuas cognoſcit fallacias et tuas nō curat vanas blandicias: q̄ beatiſſimus qui te bene priuatus eſt. O quantū donum precipuū mundi robur calcare: peccandi occaſiones: horrendaq; p̄icula declinare. Abominari carnis delitias: aſtuti hoſtis vitare inſidias: et mundi amplexus deteſtari. O felix quem mundi miſeria: pſperitas breuiſſime durans nō ſeducit. O felix quē perplexa temporaliū rhetia non inuoluunt. O felix quē fluuius deſiderij terrenoꝝ retardare nō preualet quin ſiccis et liberis pennis ab humore carnaliū volet in ſolitudinē qua quieſcit. Hoc eſt ad deſerta religionis vbi lex dei de celo ſuſcipit̄: pane vir penitens paſcitur angeloꝝ: pmiſſionis eterne terrā ſuperatis vicijs poſſeſſurus. Quam bonū: q̄ delectabile et iocundum habere in cordis archano cordium creatorem. Iocunditatis auctorem. Inebriari amore diuino. perfundi luce ſuperna: regem in decore ſuo videre. Cum filijs regni capere arram dulcedinis ſpiritualis. Et poſt hec per amoris exceſſum ruere in brachia ſaluatoris. Hec ſunt talenta multi-

plicium gratiarum: pro quibus acquirendis me ſanctorum
collegio copulaui. Nō hec inueniuntur in terra viuentium:
non in egypti tenebris: nec in vrbib9 babylonis: ſed in orati=
onis templo: contemplatōis ſpeculo: et in collegio vnitatis:
Hoc eſt in ſancta religione. Ubi ſcdm Bern̄. viuit homo pu
rius: quieſcit ſecurius: irroratur frequētius: cadit rarius: ſur
git facilius:: incedit cautius: moritur confidentius: purga=
tur citius: premiatur copioſius. Ad cuius ingreſſum idem
hortatur dicens. Confuge ad vrbem confugij: hoc eſt ad vi=
tam religioſam. vbi poſſis de preteritis penitentiā agere/et in
preſenti obtinere gratiā et feliciter preſtolari futuram gloriā.
Nō te retardet peccatoꝝ ꝯſcientia: qꝛ vbi abundauit iniqui=
tas ſuperabundare conſueuit et gratia. Non penitentie au=
ſteritas terreat te: Non enim condigne ſunt paſſiones huius
temporis ad preteritam culpam que remittitur: ad preſentem
gratiam que immittitur: ad futuram gloriam que ꝓmittitur.
hec ille. Gaudendū ergo non dolendū: ſi tranſito mari mun=
do poſt multa naufragia in portum tutiſſimū me recepi. Ue=
re quidem vere non eſt hic aliud niſi domus dei/et porta celi
atqꝫ paradiſus. Scdm illud Petri bleſ. epiſtola. xi. Iuxta
ſententiam cordis mei: ſi paradiſus in hac vita preſenti eſt: in
clauſtro eſt vel in ſcholis. quicquid enī extra hec duo eſt ple=
num eſt anxietate: inquietudine: amaritudine: formidine: ſol=
licitudine et dolore. hec ille. Plane extra hec duo videlicet re=
ligionem et ſtudium omnes virtutes periclitantur: Nam ſm
Bonauenturam. Sicut difficile eſt arborem iuxta viam po=
ſitam fructus pulcherrimos vſqꝫ ad maturitateꝫ producere:
ſic difficile eſt hominem iuxta ſeculum viuentem immacula=
tam iuſticiam conſeruare. Et hoc propter diuerſas occaſio=
nes que ſe offerunt in ſeculo/propter quas etiam ſi firmiter ꝓ
ponant: tamen a vicijs ſe non valent continere. vt ait beatus
Gregorius. Cui cōcordat Hugo de ſancto victore. Uſus in=
quiens ſeculi hominem ad peccatum etiam inuitum trahit.
Quis ergo niſi cecus et fatuus: mundum hunc miſerrimum
innumeris ꝑiculis expoſitū: totū in maligno poſitum nō fu=
giet? In quo ſcriptura teſtante vix iuſtus ſaluabitur. Quippe

fallax eſt hic mundus: vita breuis: finis dubius: exitus horribilis: iudex terribil': pena infinibilis. dulcis eſt ſtultis. amarus ſapientib9: qui eum amant nõ cognoſcũt ipm: qui eũ fugiunt ipſi eum intelligunt. Ideo dicit Aug9. Fuge creaturas ſi vis habere creatorẽ. fuge mundũ: ſi vis eſſe mundus. Conuerti eni ad deũ nemo pt: niſi ab hoc mundo ſe auerterit. Et beatus Greg. Mundus inquit et mulieres nõ melius ꝙ fugiendo vincuntur/ qꝛ cum ceteris motib9 quis reſiſtere poterit. hos oportet eum fugere. Unde. Fugã arripe ſi vis victoriã obtinere. Hinc Helymandus in ſpeculo hiſtoriali. Uis inquit extinguere libidinẽ amoue ligna ab igne et ſubſidet incendiũ. Que ſunt inquit ligna que nõ ſunt ſtruenda in ignẽ? Iſta quippe ſunt. Uñ verſus. Ocia ſegnicies ſomnus caro femina vinum. Proſperitas ludus carmina forma puer. Hec ergo omia ſunt irritamenta vicioꝝ. hec ſunt incitamenta voluptatis: tormenta caſtitatis: hoc oleo: hac pice: hac ſtuppa: his ſarmentis incendit fornax babylonis. Uis ergo fugere voluptatis incendiũ fuge hoc omne genus fomentis. Sed quo fugies a facie iſtorum? totum circumſpice mundũ. vbiꝙ diabolus hamum peccati aliquo fomite delectationis ineſcat. Fugiendus eſt ergo mundus vt eius concupiſcentie fugiantur. Alioquin ſi in mundo remanere volueris nec abſciſis manibus: nec truncatis pedibus: nec effoſſis oculis: eo ꝙ ſcandaliſauerint te: ſcandalo nõ carebis. Igitur quandoquidem nec ſine membris officialibus poſſumus viuere: nec illis ſcandaliſantibus bene viuere: neceſſario querendus eſt locus non tam corporibus ꝙ moribus ſalubris: vbi corporeorum ſenſuum non carentes officijs illorum ſcandalis careamus. Et quis locus ad hoc idoneus niſi clauſtrum? vbi pax includitur: honeſtas clauditur: excluditur voluntas mala: ſecluditur libido. Redi ergo de fornace ferrea ad clauſtri refrigerium vt in loco ameniſſimo ſub dño ieſu chriſto piiſſimo voluptuoſe tranſigas preſentis huius miſerie breuem calamitatem. Sed diceres. Nunquid ſolum clauſtrales ſaluantur. Aut omes pereunt ſeculares? Sane neutrum. ſed iſti ſolum facile ſaluantur. Illi vero omnes difficile. Sed cur hoc

niſi quia tucius eſt ab incendio remotus ab igne: ꝙ proximus igni. hec Helymandus. Item beatus Thomas in tercio quolibeto ſic dicit. Maxime vtile eſt peccatoribus vt ad religionem tranſeant. Peccatoribus enim duo ſunt neceſſaria ad ſalutem. Primo quidem vt de peccatis preteritis penitentiam agant. Secundo vt de cetero a peccatis abſtineant. Ad vtrunqꝫ autem horum maxime operatur religio. Primo enim ſtatus religionis eſt ſtatus perfecte penitentie: ita ꝙ nulla ſatiſfactio adequari poteſt penitentie religioſorum/qui etiam ſe et ſua totaliter deo dant. Unde pro nullo peccato imponi poteſt homini pro penitentia/vt religionem intret. tamen in cõmutationem ſatiſfactõnis quantumcunqꝫ grauis conſulitur religionis ingreſſus. vt patet. xxxiij. q. ij. c. Ammonemus. vbi Stephanus papa quendam qui vxorem interfecerat inducit vt ingrediatur monaſterium: et humiliatus ſub manu abbatis cuncta obſeruet que ſibi fuerant imperata: alioquin iniungit grauiſſimam penitentam ſi eligit in ſeculo remanere. Similiter etiã ad vitanda peccata plurimum valet religionis ſtatus: difficile enim eſt ꝙ in ſeculo cõmorantes a rebus mundi non alliciantur. Propter quod Matthei. xix. ſcdm expoſitionem Criſoſtomi dominus hoc dicit eſſe impoſſibile ꝙ diues qui habet diuitias ſcilicet his inheret per amorem: intret in regnum celorum. Sed ꝙ diues qui habet diuitias intret: eſt valde difficile. Unde et Eccleſiaſtici. xxxi. dicitur. Beatus diues qui inuentus eſt ſine macula. Et huius difficultatem ſubdit dicẽs. Quis eſt hic et laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vita ſua. Uere enim mirabilia facit/qui in diuitijs viuens: diuitijs affluentibus cor non apponit. Et ſi quis talis eſt abſqꝫ dubio probatur perfectus. Unde ſequitur. Qui probatus eſt in illo id eſt in hoc ꝙ abſqꝫ malicia diuicias habeat et perfectus inuentus eſt. quaſi diceret. rarus eſt. Et hoc erit illi in gloriam eternam. Quod conſonat verbis domini dicentis. ꝙ diues difficile intrat in regnum celorum. id eſt diuitias poſſidentes. Quia ſicut dicit dominus alibi. ſollicitudo huius ſeculi et fallacia diuitiarum ſuffocant verbum dei: et ſine fructu

efficitur. Eos vero qui diuitias inordinate amant etiam ſi pauperes ſint non poſſidentes eas ſed cupientes. ſcd̃m Augustinum. Impoſſibile eſt intrare in regnum celorum: multo magis q̃z ad litteram: camelum per foramen acus eſt tranſire. Hoc enim eſt impoſſibile quia repugnat nature. Illud vero quia repugnat diuine iuſticie: que eſt virtuoſior omni natura creata. Et ideo dominus tanquam ſalubrius et vtilius conſuluit diuitias abijciendas tanquam ſpinas et tribulos que ſemen dominicum ſuffocant et hominem impediunt ab ingreſſu regni celorum. Utilius ergo eſt et ſalubrius ad vitam eternam conſequendaz diuitias abijcere q̃z eas poſſidere. q2 poſſidentes diuitias difficile intrant in regnum celorum: eo q2 difficile ſit affectum diuitijs poſſeſſis non alligari: quod iam facit impoſſibilitatem intrandi in regnum celorum. Propter quod religioſi om̃i proprietati abrenunciant per votum paupertatis: ſicut et per votum continentie matrimonio perpetuo abrenunciant. et per votum obedientie proprie voluntati: que ſunt tria eſſentialia religionis. vt ſic liberius mens cor tendat in deum: contemplando: amando et eius voluntatem implendo. Manifeſtum nanq3 eſt q2 humanum cor tanto intenſius in aliquod vnũ fertur quanto magis a multis reuocatur. Sic igitur tanto perfectius animus hominis ad deum diligendum fertur/ quãto magis ab affectu temporalium reuocatur et remouetur. Unde Augustinus in libro. lxxxiij. queſtionum dicit. Uenenum charitatis eſt cupiditas temporalium rerum. Augmentum vero eſt huiuſmodi cupiditatis diminutio: pfectio vero nulla cupiditas. Omnia igitur predicta vota quibus ad perfectionem tendimus ad hoc pertinent vt animus hominis ab affectu rerum temporaliũ auertatur propter cauſam iam pretactam. Per hoc triplex votum homo perfecte deo ſatiſfacit: cum de exterioribꝫ rebus et de proprio corpore et de proprio ſpiritu offerat holocauſtum: nihil ſibi propriuz retinens ſed omne quod habet: omne quod ſapit: omne quod viuit: omni potenti deo vouet: a quo omnia bona habemus: et ad quem omnia debent reuerti per gratiarum actionem/ tanquam ad

locum vnde exeunt flumina gratiarũ vt iterum fluant. Pro hoc triplici voto quo religioſus relinquit mundi diuitias carnales delitias et ꝓpriam voluntatẽ iuxta dñi ꝓmiſſionẽ centuplum accipiet et vitã eternã poſſidebit. Centuplũ id eſt bona ſpũalia grãm diuine conſolatõis: que centuplo imo ſine cõparatione excedunt oĩa tꝑalia et ſuperant omnẽ carnalem delectationẽ. Nec ꝓpter hoc carent tꝑalibus: quinimo ad plenam neceſſitatẽ om̃ia vite huius neceſſaria ipſis a dño adijciuntur. Juxta illud qđ ꝓmiſit dicens. Primũ querite regnum dei: et omnia hec adijcio vobis. Hoc teſtatur. Berñ. religioſos alloquens in quodã ſermone. Uos inquit ex eoꝝ numero eſtis qui reliquerũt patrẽ et matrem fratres et ſorores vxores filios et ancillas ꝓpter nomen dñi. centuplũ accipietis in hoc ſeculo: in futuro vitam eternã. Multo ergo melior porcio veſtra ꝙ patrum veſtroꝝ. Duplicia quippe poſſidetis ſicut et typicus Manaſſes qui partim vltra iordanẽ cum tribu ruben et gad ſortem accepit partim infra iordanẽ vbi illi nihil acceperũt. Jta et vos cum filijs huius ſeculi qui habẽt pecora multa: nec tranſire nolunt iordanẽ iſtum. id eſt. limitẽ temporaliũ ad eterna capeſcenda. tꝑalibus quidẽ nõ caretis et tamen in eternitatis regno vitam eternã poſſidebitis. Hec ille. O ꝙ bona cõmutatio pro contemptu rerũ ſeculi nõ priuari rebus ſeculi quantũ ſufficit ad neceſſitatẽ: ſed etiam ſine cura et occupatõe talibꝰ ſuſtentari p̃ſertim in ordine Carthuſieñ. quod rariſſime vel nunꝙ videmus diuitibꝰ huius mundi ac potentibus eſſe datum. Sed longe melior cõmutatio ꝓ relictis illis que tꝑaliter et quaſi ad momentũ delectant ſpiritualibus delitijs ſine extrinſeca ꝑturbatõe inherere deo in cõtemplatione: in orõne: in ſacra lectõne: et alijs pijs meritorijs exercitijs vacare ad acquirenda talenta multipliciũ gratiaꝝ. Ad ꝓbandum non ſolum quid p̃cipiat deus. ſed quid velit deus: que ſit voluntas dei bona et bñplacens et ꝑfecta. Sed adhuc ſalubrior cõmutatio pro totali abrenunciatõe libertatis ꝓprie volũtatis ꝑ obediẽtie votũ ſubijciendo ſe alijs ꝓpter deũ: fieri ꝓprius auctoris omnis creature. Jpſi quodãmodo filius et frater qui venit facere nõ voluntatẽ ſuam ſed eius qui

misit eum p̄ris. qui nõ solum deo patri obediuit p̱ omnia sed
etiã paupib⁹ hoīb⁹ sc3 Ioseph ⁊ Marie subditus fuit: nec so
lum hoīb⁹ bonis sed etiã malis et puersis subditus fuit in to
lerantia paſſionis. Et ideo ſicut christus maxime meruit per
obedientiã exaltari. Iuxta illđ apl'i. Christus factus est obe
diens p̄ri vsq3 ad morte͂ ⁊c. ꝓpter qđ exaltauit illũ. Sic et re=
ligioſi ꝓpter obedientiã qua ꝓpriã voluntate͂ amore dei dere=
linquũt maxime merent̄ apud deũ et familiaritatis ſue grãm
expiunt̄: et tande͂ eis dabitur ꝑpetua exaltatio in vita beata.
Nimirũ quãto aliq̄d magis naturaliter amat̄ tãto ꝑfecti⁹ cõ
temnitur ꝓpter christũ ⁊ magis meritorie. Nihil est aũt homi
ni amabilius libertate ꝓprie volũtatis. p̱ hãc enī hõ est et alio
rum dñs: p̱ hãc aliis vti vel frui pt. p̱ hãc etiã actib⁹ ſuis dña
tur. Igitur deserens ꝓprie volũtatis arbitriũ p̱ qđ ipſe ſuiipſi
us dñs est: ſemetipm abnegare inuenit̄: et ſeruituti alterius
ſubiugare. Nihil est aũt qđ hõ naturali affectu magis refu=
giat excepta morte q̃3 ſeruitute͂. Ideo maxime meret̄ tam in
p̄nti q̃3 in futuro exaltari. In p̄nti quide͂ p̱ ꝯtinuũ aſcenſum
et ꝓfectũ in virtutib⁹. Iuxta illđ ps. Ibũt de virtute in virtu
tem. Et p̱ abundante͂ meritoꝝ accumulatõe3. nã filiis obedi=
entie oĩa coopantur in bonũ. Ideo dicit Hugo de sctõ vict.
ꝙ p̱ obedientiã multũ virtuti adiicit̄. Cũ ſapie͂s dicat. Hoc
ſolũ virtuti adiicias ꝙ ꝓprie volũtati detraxeris. Quantũ er=
go virtuti adiicit̄ cũ ꝓpria volũtas omnino amputat̄. Idem
Per obedientiã meritorũ abundantia cumulat̄. Obedientia
enī ꝑfecta est quaſi nauis inſtitoris: qui in naui est etia3 quie=
ſcens: cõmedens ⁊ bibens ꝓcedit: mouetur enī motu alieno.
Silr̄ obedie͂s qui est in religione quieſcendo: cõmedendo
et bibendo meret̄. In futuro vero exaltabitur obedie͂s: qñ p̱
triũpho nobiliſſimo quo ſeipm vicit et mundũ et malignu3:
a deo coronabit̄: corona gl'ioſa q̄ tantũ erit bonũ ꝙ huic ſilr̄
cor nũq̃3 alic⁹ ꝯp̄hendit. Nimirũ nobiliſſimũ gen⁹ triũphi
est vincere ſeipm qđ facit obedie͂s. vt ait Hugo. Vñ ꝓuerb.
xvi. Melior e͂ q̄ dñat̄ aĩo ſuo expugnatore vrbiũ. Multi vr=
bes et regna ſibi ſubiugaũt q̄ tñ ad hũc triũphũ nobile͂ nõ
ꝑuenerũt. hic triũphus ꝓprius est hoīs. Vincit leo vel aliud

animal cetera animalia:ſeipſum aũt vincere non poteſt. Se
neca. Qui ſeipm̃ vincit cõtra om̃ia fortis eſt. Et puerb. xxi.
Uir obediens loquet victorias. Et. i. Regũ. xv. Melior eſt
obedientia ꝙ̃ victime. Quia vt ait Greg. Per victimas alie-
na caro mactat: p obedientiã vero ꝓpria caro mactat. Idem
Dum aliene voci hũiliter ſubdimur: noſmetipſos in corde ſu-
peramus. id eſt ꝓpriã voluntatẽ: qua hõ et exterioribꝫ rebꝫ pri
uatur et ꝓprio corpe. Et ideo ſuperata ꝓpria voluntate: fortis
erit contra om̃ia impugnantia. Superabit enĩ mundum di
uitias tranſitorias et honorẽ offerentem: malignũ illicita ſug-
gerentem: ꝓprium appetitum carnalia blandimenta affectan-
tem. An non merito coronabitur qui ſic legitime certauerit:
mundum abijciens promittentem. Irridens inimicum ten-
tantem. Et quod glorioſius eſt de ſemetipſo triumphans et
crucifigens concupiſcentiam prurientem. Quid amplius?
Non ſufficiunt verba pro cõmendatõe ſancte religionis. Et
ſtatus monachoꝝ viuentiũ ordinate. Ubi maior eſt ſecuri-
tas: maior apud deum acceptabilitas: et reconciliationis ad
deum maior facilitas. Sicut venerabil' Anſelmus in libro
de ſimilitudinibꝫ declarat. c. lxxvij. Quã ſimilitudinẽ cauſa
breuitatis non adduco. Sicut et alia plura multum religi-
oſis conſolatoria ac filijs obedientie hic annotare poſtpono
ne faſtidium legenti ingeratur. Hec autem predicta charita
tis gratia veſtre curaui paternitati intimare. vt de tã ſalubri
ſtatus mei piculoſi: mutatõe. quã vt ſpero excelſi dextera ope
rata eſt: non cõtriſtemini. ſicut hi qui vel ſpem nõ habent vel
peccãtes in ſpe maledicti ſunt: putantes minus peccata diſ-
plicere. Sed vt cõgratulemini pfectui meo: et exemplo meo:
quin potius bonoꝝ religioſorum aut quorũcunqꝫ bonoruꝫ
aliorum hominũ: mundũ iſtum cum omnibꝫ ſuis fallacijs
et blandimentis reſpuentiũ: puocemini etiam vitã veſtram
quantocius in melius cõmutare. et ſalutis vr̃e negocio. feſti-
nantius: vigilãtiuſqꝫ inſiſtere: ne tũc incipere velitis cũ velle
nõ poſſitis: et ne vos ꝑueniat mors inopinata. Qui oportu-
nitatẽ deſerit: iuſto dei iudicio oportunitas eũ fugit ne tunc
poſſit vere penitere quando mortis periculum ſibi viderit

imminere:eo q̄ tempus debitū ſeu congruū dum robur in membris meis viguit:pmiſit ſine fructu et lucroſa mercatione pterire: Quid ſtultius:quid incautius:q̄ꝫ pponere falſa veris.caduca ppetuis et vacua fructuoſis? Quid audacius quid damnoſius q̄ꝫ pium relinquere dn̄m:et crudeli ſubijci inimico:inferna petere:celeſtia nō amare. Conceſſo ad penitentiam nō vti tpe.tempus vanius in vanitatibꝰ exercere et non attendere q̄ qualiter ſic expenſum nō ſine plagis plurimis exigetur? Infelices filij adam omiſſis veris et ſalutaribus ſtudijs caduca potius et tranſitoria querunt:adeo fixe labenti huic mundo inherentes/et ſe ei cōformantes/vt a terrenis et corpalibus conſolatōnibꝰ quibꝰ precipitantur:currunt ad morte:avelli ſeparariq̄ꝫ nō poſſint. Prohibente aplō. Nolite conformari huic ſeculo. Conformat ſe huic ſeculo qui ea ſectatur et amat que mundus diligit id eſt mundanoꝝ carnaliterq̄ꝫ viuentiū ꝯgregatio. Sed quid amat mundus? Prorſus itaq̄ꝫ nihil amat.nihil diligit.cuncta odit.cuncta perimit et occidit.ab egreſſu ꝓprie matris vteri vſq̄ꝫ in ingreſſum ventris oīm matris. Quid habet homo miſer a mundo famem. ſitim.nuditatē.frigus cruciās.caūma pturbans.ſcabiem cutis.dolorē capitis. Ciragram in manibꝰ. podogrā in pedibꝰ. morbū in morbū innectere: vndiq̄ꝫ miſeria intus et extra.foris illū interficit gladius: et domi mors ſilis eſt. Ad vltimū morte ſua ſeua cunctos pſternit et deijcit. Ecce q̄lis eſt amor mundi:qualis dilectio mūdi.et tn̄ miſeri hoīes mundi fallaciam nō attendētes:odientē diligūt:et ſeuo eius gladio ſponte colla ſubijciūt. Iſti miſeri ſunt ſine cōſilio: ſed vtinā ſaperent et intelligerēt hec:et que ventura ſunt in nouiſſimis temporibus pviderent:pfecto mundū odirent et non diligerent. Nam qui diligit mundum teſtante ſcriptura nō eſt charitas patris in eo. Et ideo deū nō videbit in ſua maieſtate fulgentem. Unde dixit dn̄s. Mundus me non videbit. Sup quo Bern̄. ſermone.ix.de cena dn̄i. Quis eſt iſte mundus maledictus a quo videri nō poterit deus? Maledictus in quam maledictus et vltra q̄ꝫ dici pt maledictus erit qui dn̄m chriſtum eternaliter nō videbit. Mundus eni nō videbit: id eſt

amator mundi. Nemo ſe ſeducat: quicunq̄ diligit mundū mihi credite non diligit deum. et ſi deum non diligit / eum vnde videbit. Qui non diligit cecus eſt: videre deum non poteſt qui nō habet cor mundū. cor mite: cor manſuetū: cor charitatis dulcedine plenum. oculorum lumen amiſit: nec ipm veri luminis auctorem videbit. Si igitur deum videre deſideras: cor tuū ab omni lepra peccati mundificare nō negligas. Memento veritatis ore fuiſſe prolatū. Beati mundo corde: qm̄ ipſi deū videbunt. Sed mundus nō videt eum: q2 non habet cor mundū. Ve illi ab immundicia cordis eius: qua impediente nec hic videbunt ſaltem p ſpeculū et in enigmate deū: nec videbūt in fine facie ad faciē. Quāta igit ſollicitudine: quāto ſtudio danda eſt opa vt mundetur oculus q̄ videndus eſt de9. Huic aūt mūdicie quinimo oīs ſcītatis ſtudio pre ceteris inſiſtere ac inuigilare ꝯtinue debēt clerici: diuino cultui mancipati. maxime ſacerdotes et p̄lati cūctis eccleſie filijs poſiti in exemplum. ſacramenta vite diuinaq̄ myſteria tractātes / atq̄ diſpenſantes vt corā deo et hoībus intus ⁊ foris ſint immaculati: necnon et niteant omni puritate. Intus

1 ſanctis cogitatōnib9: mundis affectōnib9: vtili et ſalubri ſollicitudine. ne mens vel vanis vel laſciuis cogitationib9: aut

2 immundis deſiderijs pateat. Nūc quidē de deo cogitet ⁊ ſanctis angelis eius: atq̄ immarceſſibili gloria eterne beatitudinis.

3 Nunc vero de beneficijs noſtre redemptōnis: et de modo ipſo et alijs: nobis cū alijs et ſingulariter exhibitis. Nūc

4 autem de verſucijs diaboli: de peccatis ſuis: et ꝓnitate peccandi atq̄ occaſionib9 vitandis. De hora mortis: de pena in-

5 ferni: de die tremendi iudicij. Nunc quoq̄ de ꝓfunditate diuinarum ſcripturarum: et quō diuina verba vertat in opera. de natura virtutū et bonorum compoſitōne morū. Quam glorioſum tale mentis exercitiū. Foris vero abſtineāt a leuitate: ludo: riſu et ioco: que eneruāt virilem grauitatē. vt morum grauitas et honeſta cōpoſitio ſemp appareat in eis. ab omni ſpecie mala aliena: qui vtiq̄ in domo dei ad cultū diuini honoris et ad exemplū oīm fideliū ſup oēm ornatū tanq̄ vaſa aurea debent refulgere. Dicitur nanq̄ in decretis. viij. q. i. Qualis. in Rubrica. Ex pro gradu ſui officij quenq̄ meliorē eſſe opor

teat. Et idem in illo. Quod clerici cuiuſcunq; ſint ordinis in
exemplum debent eſſe laicis et magnopere preuidere vt cun-
ctum pplm cui preſident conuerſatōe in ſermone et diſcipli-
na preeant: quia vehementer eccleſiā dei deſtruit hoc ſcȝ me-
liores eſſe laicos q̄ clericos. Nec ſufficere eis ad ſalutē arbi-
trentur: ſi pplo moribȝ et vita adequātur quibȝ ſacris litteris
vnica eſt credendi pariter et viuendi regula pſcripta. vt ait Be
da ſup Mattheū. Et beatus Clemēs papa phibet btm Pe-
trum aplm pcepiſſe cunctoꝝ ſacerdotū vitam: ſupiorem ſan-
ctioremq; ac diſcretam a ſecularibȝ et a laicis hoībus debere
eſſe. ¶ Qualis aūt debeat eſſe clericoꝝ cōuerſatio ſcribit Iſi
dorus. Et habetur in Canone. xxiij. diſtinct. his igit̄. Lege
patrum cauetur vt a vulgari vita ſecluſi: a mundi voluptati-
bus ſe abſtineāt. nō ſpectaculis: nō pompis interſint. Con-
uiuia publica fugiant: priuata non tantum pudica ſed etiam
ſobria colant. Vſuris nequaq̄ incumbant: neq; turpium oc-
cupationibus lucrorum. Non fraudibus cuiuſcunq; ſtudi-
um appetant. Amorem pecunie quaſi materiam cunctorum
criminū fugiant. Secularia officia negociaq; obmittant: ho-
noris gradū per ambitionē non ſuſcipiant. p beneficijs me-
dicine dei munera nō accipiant. dolos et cōiurationes caue-
ant. odium: emulationē: obtrectationē: atq; inuidiā fugiant.
Non vagi oculis: nō effreni lingua aut petulantia: fluidoq;
greſſu incedāt. Sed pudorem atq; verecundiā mentis ſim-
plici habitu inceſſuq; oſtendant. obſcenitates etiā membro-
rum et verboꝝ ſicut et operum penitus execrentur. Vidua-
rum et virginum frequentationē fugiant. Contuberniū ex-
tranearum feminaꝝ nullatenus appetant. Caſtimoniā quo
q; inuiolati corporis ppetuo conſeruare ſtudeant: ſenioribȝ
quoq; debitam prebeant obedientiam. Neq; vllius iactan-
tie ſtudio ſemetipſos attollant. Poſtremo doctrine: lectionibȝ
pſalmis: hymnis: canticis exercitio iugiter incumbant. Ta-
les enim eſſe debent qui diuinis cultibus ſeſe mancipando
ſtudent ſcilicet vt dum ſcientie operam dant: doctrine gratiā
populis adminiſtrent. Hec Iſidorus. Sic igitur debent vi
uere clerici: maxime ſacerdotes: canonici et plati vt a nemine
iuſte valeant reprehendi. Valde enī incongruum eſt vt ipſi

reprehenſibiliter viuant quoꝝ ordo exigit ſiue ſtatus vt cete-
ris formā ſanctitatis oſtendant. Ut dicit Hugo de ſcō victo-
re. Nam ad eos ꝓprie hec vox ꝑtinet qua dicitur. Eſtote ſan-
cti ſicut et ego ſanctus ſum: dicit dn̄s. Uere ſancti eſſe debe-
mus qui nomē et ſtatū ſuſcepimus ſanctitatis: qui diuino cul
tui ſumus mancipati. Sacris quoqꝫ altaribꝰ chriſti cōſecra-
ti et diuinis miniſterijs ordinati. Ergo ſic nos exiſtimet ho-
mo vt miniſtros chriſti: et diſpenſatores myſterioꝝ dei. Non
p̄cepit apl's tm̄ vt ſic ſimus: ſed ſic nos exiſtimet homo. Non
eni ſufficit nobis vita ſancta: niſi ſit et fama bona. Nam vita
iuſta nobis eſt neceſſaria ꝓpter nos: fama bona propter alios.
Unde rurſus ait apl's. Oportet ab his que foris ſunt bonū
habere teſtimoniū. Sic ergo debemus viuere vt vita cōcor-
det cū noīe: et ꝓmiſſio ſiue ꝓfeſſio teneat in oꝑe. vt ſi ſanctus
ſit clericalis ſtatus ſancta ſit cōuerſatio. Et ſi viuimus de an-
nona chriſti: laboremus vt iuſtū eſt in ſeruitio chriſti. qꝛ tunc
digne mercedē accipimus: ſi prius boni oꝑarij fuerimus. Di
gnus eſt eni ſicut ait dn̄s: oꝑarius mercede ſua. Qui aūt non
vult oꝑari: nec manducet. ait apl's. Ex ſi nō laboramus ⁊ mā
ducamus tanto maioris criminis efficimur rei: quāto dei be-
neficia ſumimus indigni. Hec ex dictis Hugonis. Quantū
malū eſſe putamus et quanta pena dignū: de altari velle vi-
uere et altari nō deſeruire. deglutire ſubſtātias hoīm et labo-
res: et illoꝝ metere tꝑalia et eis minime ſpiritualia ſeminare.
Propugnāt nos nobiles et milites vt nō multū inuadamur:
laborāt ruſtici ne fame moriamur: oꝑant̄ artificeſ: nent mulie
res: adducūt neceſſaria mercatores vt quaſi in oīibus abun
demus. Sed quid queſo boni illis a nobis rependitur. quid
mali ꝑ noſtrā diligentiā impendit̄. Multos cernimus defe-
ctus in ſpūalibus: ſed nō eſt qui ſubleuet. Quis non videat
quāta cōmittantur pctā in ꝓpl'o: videlicꝫ fornicatōnes: adulte
ria: ſtupra: abominabilis ſodoma: vſura: mendacia: fraudes:
ꝑiuria: rapine ſeu furta: oppreſſiones pauperū: cōmeſatōnes:
crapule: ebrietates: pompe veſtiū: et immundiſſime et abomi-
nabiles voluptates. et cetera innumera mala: quibꝰ talia per
petrantes in animabꝰ occiduntur et damnant̄. et quis contra

hec vigilat: quis ſaltem clamat? Dormitauerũt proch dolor omnes et dormierũt qui cuſtodire deberẽt tanq̄ vigiles ciuitatem ſcʒ ſacerdotes: maxime prelati et curati nõ curant ꝑditionem aĩaꝝ dũmodo ipſi lautam et voluptuoſam vitã valent ducere in quiete. Et qđ peius et damnabilius eſt ipſi ꝑ ſe talia ꝑpetrant: qui deberent alijs medelã cõtra illa adhibere. Quis ſcelerũ eoꝝ enormitatẽ et multitudinẽ ſufficit enarrare? Quantos videmus qui nullã curã gerunt quibꝫ dolis aut fraudibꝫ: prece vel muneribus: mendacijs vel detractionibus: violentijs aut iniurijs bñficia conquirãt aut rapiant dũmodo poſſeſſionẽ valeant obtinere? Nõ vt deo inde ſeruiant: quin potius oppoſitum faciunt et recalcitrant: de bonis dñi ditati impinguati et dilatati. Neq̄ vt ſuam ac ꝓximoꝝ ꝑiter operentur ſalutẽ: orationis ſtudio dediti et verbo p̄dicationis ſed vt quietã vitã in delitijs ducant hoĩbus placeant: ſuꝑbeant et huic ſeculo ſe cõforment: ꝓximos quoq̄ multipliciter ledunt quos bñficijs ſuis ſpoliant dum illis p̄eſſe nõ ꝓdeſſe volunt quoꝝ ſanguinẽ de manibꝫ eoꝝ requirere dñs pollicetur. Ezechiel. iij. De quibꝫ dicit btũs Bern̄. Si quis ea intentõne eoq̄ intuitu gradus eccleſiaſticos et miniſteria ſanctuarij querit: imo queritur. Queri nempe q̄ querere ip ſe debuerat: vt huic vite habeat neceſſaria: euangeliſat vt manducet: et ꝑuerſo nimis ordĩe celeſtibꝫ mercaẗ terrena. Quam certe dignius ampliuſq̄ ꝯſentaneũ ratõni vt ꝓ carnali victu carnalia magis oꝑa et negocia exerceret. nec fieret inuerſor rerum aut honoraret miniſteriũ ſpũale: ſed modico eſt natura contenta. Et poſt pauca ſubdit. Uniuerſos ſiquidẽ in ordinibꝫ eccleſiaſticis ceteriſq̄ ad ſanctuariũ ꝑtinentibꝫ honorem querentes ꝓriũ: aut diuitias ſeu corꝑis voluptatẽ: poſtremo que ſua ſunt nõ que ieſu chriſti. manifeſte prorſus et indubitanter: non ea que deus eſt charitas ſed aliena a deo et oĩm maloꝝ radix cupiditas introducit. Quid iſtud temeritatis: imo quid veſanie eſt: vbi timor dei: vbi mortis memoria: vbi gehenne metus: et terribilis illa expectatio iudicij? Sponſa nec cubiculum nec cellaria ingredi niſi rege introducente p̄ſumit: tu irreuerenter irruis: nec vocatus nec introductus.

Trahe me poſt te ait illa in odore vnguentoꝝ tuorum curre⸗
mus. Nūc aūt trahit ſua quenqꝫ voluptas. Et odorē turpis
lucri ſectantes queſtum eſtimant pietatem: quoꝝ damnatio
iuſta eſt. Hec ille. Sub ſilentio tego tanqꝫ notiſſimum quo⸗
modo in clericis regnet auaricia. imperet ambitio. ſupbia do
minetur: iniquitas ſedeat: luxuria principetur. In quibꝫ for⸗
te et peſſima appareat intra parietes abominatio. Si iuxta
Ezechielis pphetiā. parietē fodiamus vt in domo dei videa⸗
mus facinꝰ horrendū. Siquidē poſt fornicatōes: poſt adul
teria. poſt inceſtus: ne ipſe quidē apud aliqs ignominie paſſi
ones: et turpitudinis opa deſunt. De qbꝫ dicit apl's ad Ro.
i. Propterea tradidit illos deus in reprobū ſenſum in paſſio
nes ignominie. Nec mirū qꝛ cū pre ceteris cognoſcūt deum:
glorificant aut grās agunt. Utinā vt ait Bern̄. nō fierēt: que
vſqꝫ adeo nō ꝯueniūt. vtinā nec nos dicere oporteret. vtinam
nec dicentibꝫ crederet. ꝙ humanū aliqn̄ occupauerit animū
tam abominanda cupido. Heu genus: genus electū regale
ſacerdotiū: gens ſancta: ppl's acquiſitōnis: quis inter tua illa
primordia tam diuina ⁊ ſpiritalibꝫ affluentē cariſmatibꝫ chri
ſtiane religionis ortū credere poſſet: poſſe talia in te iure aliqn̄
expiri. Ingrediunt cū hac macula tabernaculū dei viuentis
inhabitāt cū hac macula templū dn̄i ſanctū polluentes iudi⸗
cium multiplex accepturi ꝙ tam grauiſſimas ꝯſcientias ge⸗
runt et nihilominus ſeſe ingerūt in ſanctuariū dei. Tales enī
nō modo nō placant deū ſed magis irritant. Irritant plane
et infeſtū reddunt ſibi. vereor ne et his quibꝫ eum ppiciare de
buerāt. vtinā qui cōtinere nō valeant pfectionē temerarie pfi
teri: aut celebatui dare noīa verean̄t. Eſſet ſiquidem ſine du⸗
bio melius nubere qꝫ vri: et ſaluari in humili gradu fidelis
populi qꝫ in cleri ſublimitate. et deterius viuere et diſtrictius
iudicari. Multi enī libertatē in qua vocati ſunt in occaſionē
carnis dediſſe videntur. Abſtinentes remedio nuptiali et in
omne deinceps flagiciuꝫ effluentes. Hec ille. Idem in libro
de moribꝫ adoleſcentū loquitur de eis qui pleni ſordibꝫ auda
cter ſe ingerunt tantis myſterijs. O ceca temeritas: et o mira
dei patiētia. nūqd enī tantū peccauerīt vel qs ignis ꝯſumpſit

vel quos terra abſorbuit. Nunquid tale ſcelus filiorum aaron alienũ ignẽ offerentiũ. q̃le eſt iſtorum qui tã terribilia ſacramẽta ſumũt ſibi ad mortẽ. Eteni ſicut videndũ eſt vt panẽ illũ conſubſtantialẽ ſemꝑ accipe valeamus. qꝛ ve ei qui ſe fecerit alienum ab eo. et multũ illi ve. qui etim mundus et ſpurcitijs plenus acceſſerit vtrobiq; grande ꝑiculũ. Ideo magna neceſſitas inſtat ne indigni inueniamur. hec ille. Alia multa ſcribit btũs Bernñ. plurimũ infectiua de abominatõe clericorum de nimia eorum inſolentia. de impudẽtia. et quõ a ſingulis generibꝫ qđ delectat vſurpãt: et qđ moleſtum eſt fugiũt et declinãt. Et quõ nullius ordinis ſunt: qꝛ habitu ſe milites: queſtu clericos actu neutrũ exhibẽt. Nã neq; pugnãt vt milites: neq; vt clerici euãgeliſant. Siĺiter quõ male deſeruiũt q̃ de eccleſijs habent. Et quõ male expendũt ⁊ dilapidãt redditus eccleſie patrimoniũ crucifixi. de quibꝫ niſi victũ et veſtitũ accipe debẽt et quicquid vltra eſt ꝑtinet pauꝑibꝫ. Item de eorum ambitõne infinita et quõ ꝑuerſo ordine querũt eccleſiaſtica bñficia. Et de eorũ nimio ꝑiculo et diſtricto iudicio qđ eis imminet que oĩa et alia plura cauſa breuitatis ꝑtranſeo. Sed nec iſta eis ſufficiũt quin et veteribꝫ ſceleribꝫ noua adijciant. Jam enim vt cõperi in quibuſdã diocesibꝫ clerici et ſacerdotes etiã ſi dicere audeã et p̄lati nõ ſolũ ad inſtar porcorum in sceno libidinũ et quarumlibet immundiſſimarum et abominabiliũ voluptatũ verſantur: ſed etiã ſtudent et vacant calicibꝫ epotandis: crapule et ebrietati deſeruientes quibꝫ adeo infatuantur et excecantur vt nec recordentur creatoris et mandatorum eius ad faciendum ea: nec cõſiderent opera manuũ eius et terribiliũ iudiciorum eius: ſed et alios ad idem inuitant et ꝓuocant: quibꝫ ipſi occaſio ſunt mortaliter peccandi. Et ideo penarum eorũ infernalium ipſi erunt participes ſuis quoq; proprijs adiectis. Quia eos quos quoſq; habet ſocios in culpa ſocios habebit in pena ad cumulũ et augmentũ infernalium tormentorum. De hmõi loquitur Hieronymus. Infeliciſſimi inquit ſunt qui ebrietate et gula et diuerſis voluptatibus occupati non intelligunt in ſe opera dñi. nec conſiderãt oꝑa manuum eius ⁊ cur creati ſunt. Idem ſuꝑ Eſaiam libro. ij. Qui

delitijs occupati ſunt ex creaturis nō intelligunt creatorē nec conſiderant opa manuū eius. Et paulo poſt. Qui ſeculi delitijs occupati nō reſpiciūt opa dei captiui ducuntur in peccatum: q2 non habent ſcientiā dei: idcirco fame et ſiti pereunt bonoꝝ operū atq3 virtutū et detrahent in gebennam. Idem d:litijs et crapule deditos arguit. ſup Amos li. iij. circa principium. Vos inquit de pplo iſrael qui ſepati eſtis in diē malum: quid cum hec paſſuri ſitis: nunc dormitis in lectis eburneis: et laſciuitis in lectis mollib9 vt ſomno libidinē nutriatis. Qui cōmeditis nō ad repellendā famem et ad ſuſtentandum corpus humanū: ſed ad delitias atq3 luxuriā: vt quicquid in gregib9 tenerū et pingue eſt veſtre gule paretis. Quibus nō ſufficit libido ſplenis et gutturis et eſtuans cibus ac aliculus niſi tibiarum et pſalterij et lire canticis aures vr̄as mulceatis. Vt qđ Dauid fecit in cultū dei: leuitarū ordines et organoꝝ repiens varietates vos ad voluptatē et luxuriaȝ cōferatis. Et bibitis in phialis vinū: nō ad ſatiandā ſitim ſed ad opprimendū aīm. et vngemini nō ad liuores corpis mitigandos oleo puriſſimo: ſed vnguentis pcioſiſſimis. Cunq3 his delitijs affluatis ſi quos videritis pire de pplo nulla miſericordia ſup eoꝝ interfectōne flectemini: ſed cōtemnitis q̄ſi bruta aīalia: et in ſuo beſtias cruore peuntes. Hunc eundem in Ezechiele pheta ſub paſtoꝝ ponit exemplo. Qui cōmedunt lac de ouib9 et veſtiunt lanis: et quicquid primū eſt deuorant et vulnerata nō ſanant. cōfracta nō ſolidant: peuntiā nō requirunt. Et ideo vt idem ait Omelia. xvi. Ipſi pereunti pplo auctores mortis ſunt cuius eſſe debuerāt ad vitā. Ex eoꝝ enī peccato populi turba pſtrata eſt: q2 fauente eoꝝ negligentia: ad vitā erudita nō eſt. Hinc ait Greg. Omelia euangelioꝝ. xvij. Nullū maius piudicium q̄3 quod a malis ſacerdotibus tolerat ieſus. qn̄ eos quos ad alioꝝ correctionem ponit: dare de ſe exempla prauitatis cernit. Qn̄ ipſi peccant qui peccata cōpeſcere debent. Plerunq3 ſi quos humiliter: ſi quos cōtinenter viuere pſpiciūt irrident. Vtinā cōuerſos aliquando nō pguerterēt aut occiderēt ſpiritali morte. Quō nō occident cum nō ſolum non ſuccurrūt peccantib9 vt eruant:

ſtantibus vt affirment doctrina et conſilio: populum rudem dirigendo vt ſciant quid cauere: q̇d tenere: quid credere. Cui ſe cõmittere vel cui debeat adherere. Dum qui ſciunt nolunt et qui ſcire tenentur neſciũt verbũ dñi indigentib⁹ medicinã infirmis miniſtrare. Erubeſcunt enĩ et didignautur vel ſaltẽ attēdiantur ſacerdotes p̄ſertim ſi ſunt diuites et magni p̄lati et viri ſcientes p̄dicare et cõfeſſiones audire: aut cum ſimplicium indigentijs occupari. Sed inſup̱ qđ peius eſt cõmeſſatõib⁹ et ebrietatib⁹ cubilib⁹ et impudicijs intẽti ſeipſos publice cõfundũt et p̱plm ſcandaliſant ſua peſſima vita ⁊ claues eccleſie et ſacramenta ꝓpter hoc faciunt vilipendi vel cõtemni. Hoc in Canone dicit̃.lxxxvi.di.c.i. Inferiorũ ordinũ culpe ad nullos magis referende ſunt q̃ȝ ad deſides negligẽteſq; rectores qui multã ſepe nutriunt peſtilentiã dum auſterioreȝ diſſimulãt adhibere medicinã. Et q̇d grauius eſt et ſine dubio nimis horrendũ cũctis rectorib⁹ p̄latis et curatis nõ ſolũ rei ſunt in illis qui negliguntur ſed in illis qui ſaluant̃: qñ ſolum p̱ eos nõ diriguntur: nec verbis et exemplis inſtruuntur Vñ Aug⁹. in li. de paſtorib⁹. Attendit inquit ouis fortis. prepoſitum ſuũ male viuentẽ ſi declinet oculos a regulis dñi et intẽdat in hoĩeȝ: et incipit dicere in corde ſuo. Si p̄poſit⁹ meus ſic viuit ego quis ſum qui nõ faciã qđ ille facit. Si ergo occidit ouem imitantẽ: quid de illo quem nõ mortificauerit. Dico charitati veſtre. Et ſi viuunt oues et fortes ſunt in verbo dñi. Is tñ qui in cõſpectu p̱pl̃i male viuit quantũ in eo eſt eum a quo attenditur occidit. Nõ ergo ſibi blandiatur quia ille mortuus nõ eſt: ſed ipſe homicida eſt. Omis enĩ qui male viuit in cõſpectu eoꝝ quib⁹ p̄poſitus eſt: quantum in ſe eſt occidit. Qui ergo imitatur malũ p̄poſitũ moritur: qui nõ imitatur viuit: tñ quantũ ad illũ p̱tinet ambos occidit. Et ſil̃e dicit Enſolanus. tractãs illud Exod. xxviij. Applica ad te Aaron. Si quis inquit ſubditoꝝ eſt qui ex ꝓpria cura caueat ſibi ne cadat: nõ tñ ſuo minus imputatur paſtori male viuenti eſt enĩ in ipſo vt ouis cadat. Audacter dico: quot ꝓuidere debet animab⁹ tot aĩaꝝ homicida eſt. Ecce quantum rectorũ et prelatorum periculum: qui ſic vigilare circa ſe et alios ſicq;

laborare pro alio tenentur: q nō ſolum ſuum ſed etiam peccatum illius de manu ſua requiretur. Ideo Salomon tantum periculum intuens quemlibet curatum Prouerb. vi. ſic hortatur. Fili mi ſi ſpoponderis pro amico tuo: defixiſti apud extraneum manum tuam ⁊c̄. Et ſequitur. Diſcurre: feſtina: ſuſcita amicum tuum. Et diſcurrere debet curatus nunc ad deum deuote orando: nunc ad illum diligentius exhortando feſtinet: cōmodum ſuum illius ſaluti nullatenus preponendo: ſuſcitet amicum vt ſi ex infirmitate peccatum incidat in eo tamen iacere et quieſcere non permittat. Sed quia ſomnolentus minus bene ſuſcitat congrue ſubinfertur. Non des ſomnum oculis nec dormitent palpebre. Ubi gloſa. Somnū dat oculis qui ſubditorum curam omnino negligit. Dormitat autem qui reprehenſibilia eorum geſta cognoſcit. ſed propter mentis tedium digna correctione non corrigit. Heu q̄ꝫ graui ſomno deprimuntur: vt nec circa ſe nec circa alios ſibi cōmiſſos vigilent: ſed dediti ſomno carnalis ⁊ mundialis implicationis ſomno triſticie et torpentis ocij: ſomno malitie et ſopientis vicij, ꝓpriam et aliorꝫ negligunt ſalutem. Negligentia vt ait quedā gloſa ſcꝫ Holcoth ſuꝑ librūꝫ Sapient. primordialis cauſa fuit omnis pene: tam in homīe q̄ꝫ in angelo eo q neglexerunt vti gratijs ſibi datis propter quod ꝑmiſſi ſunt cadere in errrorem ꝓpter peccatū negligentie et de errore negligentie in peccata ſuperbie et inobedientie. Et ideo tangendo radicem culpe peccatorꝫ dicit ſapiens. Qui neglexerunt iuſtum id eſt iuſticiam. Juſtum eni fuit et eſt q om̄is rationalis creatura ꝑ gratias a deo acceptas ſollicite et diligenter deū honoret qui eſt earundē gratiarꝫ largitor. Michee. vi Indicabo tibi homo quid ſit bonū et quid dn̄s requirat a te vtiqꝫ facere iudiciū et diligere miſcōdiaꝫ et ſollicite ambulare cū deo tuo ⁊c̄. Et ibidē ponit ordinē cadendi in hoīe incipiens a negligentia. De qua etiā dicit Boeti⁹. Sicut inquit in vnoquoqꝫ ope bono mater eſt diligētia: ita vniuerſi boni nouerca eſt negligētia. Nequaq̄ꝫ eni diabolus zizaniā ſuā tam copioſe ſeminaſſet: nunq̄ꝫ ſic ex ſemine ſuo mala multiplicata eſſent niſi hoīes in ſopore negligētie dormiuiſſent. Dicente

ſaluatore. Matthei. xiij. Cum dormirent homines id eſt in-
ertia torperent. ſcdm gloſam. Illi qui ad tutelam ad cuſtodiā
hoīm ſunt deputati. venit inimicus et ſupſeminauit zizaniam
in medio tritici ꝛc. Quis enim eſt locus aut ſtatus in quo nō
euidenter appareat zizania viciorum que iam adeo inualue-
runt vt eradicari non poſſint. Cuius vtiqꝫ mali taliter vbiqꝫ
inundātis principaliter ꝛ originaliter clerici ſunt cauſa. Que
enim eſt ſubuerſio maxima populorum: Nonne negligentia
diſſimulatio et deteſtabilis vita clericorum maxime ſacerdo
tum et prelatorum qui ſua peſſima vita ſimplices ſcandali-
ſando materiam excuſationis et audacter peccandi admini-
ſtrant. Contra q̄s terribiliter intonat veritas Matthei. xviij
Ue inquit homini illi per quem ſcandalum venit. Actiue ſci
licet proximum ſcandaliſando dicto vel facto ſuo malo faci-
ens aliquem ruere in peccatum mortale. Et hoc eſt recte con
tra charitatez proximi: quia infert ei ex parte anime maximū
nocumentuz. Et huic quid minetur dominus audimus. Ne
mini blanditur veritas: neminem palpat: neminem ſeducat:
aperte denuncians: quoniam ve homini illi per quem ſcan-
dalum venit: bonum erat ei ſi natus non fuiſſet homo ille. na
tus ſane denuo: natus ad vitā: natus de ſpū. qui nimirū car-
ne poſtmodū ꝯſumatur. Expedit ei qui ſcandala ſuſcitat: qui
alios corrumpit in ſancta eccleſia in congregatōne fideliū vt
ſuſpendatur in collo eius mola aſinaria. et pro ſuaui iugo et
leui onere ſaluatoris graui mole terrene cupiditatis humeris
eius impoſita demergatur in profundum maris huius ma-
gni et ſpacioſi manibus quod eſt ſine dubio ſeculū nequam.
Minus enim damnabile erat ei in ſeculari magis perire ſta
tu q̄ꝫ in clericali. Perire ſiquidem neceſſe eſt hominē qui cha
ritatem non habet etiam ſi tradiderit corpus ſuum vt ardeat.
Et dicit beatus Hieronymus. qꝛ vbi chriſtus dixit ve in eu-
angelio deſignat eternam damnationē. Iſtis aūt eccleſiā cor
rumpentibꝫ nō modo ve in futuro ſed etiā in pn̄ti. Quia deo
angelis et hoībus ſunt abominabiles. et omni dei miſcdia et
grā indigni: adeo vt nec eccleſiam digni ſunt intrare. Unde
dn̄s cuidam deuote ſibi perſone nouiter defuncte multotiēs

eſt conqueſtus de ſacerdotib moderni tp̄is eoꝝ varia pecca ta ei oſtendēs qui pre laicis deberent ſanctius viuere et ſe diligentius a peccatoꝝ maculis ꝑſeruare. Ideo eoruʒ peccata et ſpecialiter luxurie et crapule ſunt grauiora. Unde aliquo tiens apparuerūt ei in viſione ſacerdotes multi a luxuria inquinati: aliiſq; peccatis aggrauati ꝙ valde anxiatus fuit ſpi ritus eius et tremuit ne propter eos periret totus mundus. Dixitq; ei dominus. Tu luxurioſo ſacerdote nō deberes ſur gere nec ipſe eſt dignus eccleſiā intrare: imo nec aquā bn̄dictam aſpergere ſuꝑ plattam ſuam quia inquinauit eam ꝑ luxuriam. Et niſi debitam egerint penitentiā nō debent bapti ſare nec corpus meū ſuis manib peccatricib conſecrare aut tractare: nec aliquod ſacerdotale officiū exercere. Et ſi peni tere noluerint diſtricte ꝓhibeantur a predictis. et tandem eorum ꝑſeuerantia in malo exigente priuentur beneficiis eccle ſiaſticis. Nimis enī ſunt delicati ⁊ bonis eccleſie impingua ti. Porro niſi epiſcopus tales in dioceſi ſua a malo retraxerit quantū in ipſo eſt: particeps eoꝝ criminū erit. Debent enim fortiter reprehendi et a cōcubinis ꝓhiberi. Et ſi mulieribus ꝓpter ſuam incōtinentiam carere noluerint: dimittantur tan q̄ȝ putrida membra ab eccleſia preciſa cū meretricib publicis que vna cum eis manus inferno dederunt. Ue illis qui ſic alienantur tanq̄ȝ membra putrida a capite Chriſto ⁊ cor pore eius quod eſt eccleſia ꝓpter multimodam enormitatē et frequentē iterationē peccatoꝝ quib indigni redduntur diuina miſcōia intantum ꝙ raro quiſpiam eoꝝ conuertatur et agat penitentiā de peccatis ꝑ conſuetudinē ſibi quaſi de naturali facto. De quib dicitur Hieremie. xiii. Si mutare poteſt ethiops pellē ſuā aut pardus varietatē ſuā et vos poteritis benefacere cum didiceritis malū. Ubi ꝓpheta innuit ꝙ habituati in peccando non pn̄t mutare habitū malū magis q̄ȝ ethiops nigredinē ſuam. Hoc tm̄ dicitur nō ꝙ ſit impoſſi bile ſed ꝙ vix hoc p̄t fieri: vel qꝛ raro fit talis habitus plena amotio. Ratio eſt. quia diuturna cōſuetudo tranſit quaſi in vim nature. Propter qđ dicit Sapient. xii. Nō poterat mu tari cogitatio eoꝝ in ꝑpetuū q̄m iniqua eſt natio eoꝝ et natu

ralis malitia eoꝝ. Et hoc naturalitate indurate ↄſuetudinis nec ſolũ ꝓpter ↄſuetudinē ſed etiã ꝓpter ingratitudinē et execrabilē vitã ita a deo ſepantur vt nec eius expaueſcãt maieſtatem: nec charitatē amplectanť. Et ſi labijs eũ honorãt cor tñ coꝝ longe ab eo vt poſſit dicere ad quēlibet taliũ improperanter. Nō me colis ſed deus tuus venter eſt et gloria in ↄfuſione tibi. Quia vanitati ſeculi ꝛ voluptati corpis cogitatões tue et deſideria tua ſeruiũt vt nō poſſis guſtare qm̃ ſuauis eſt dñs. Et quis ſurda aure ꝑtereat: aio quis nō medullitus cōtremiſcat. Quod de talibꝫ ſpurciſſimis Paulus apl's velut tuba vehemēs intonuit dicēs. Tradidit illos deus in deſideria cordis eoꝝ in immundiciã vt cōtumelijs afficiant corpa ſua. Et paulo poſt. Propterea tradidit illos deus in paſſionē ignominie ꝛc̃. Que verba tractãs Pe. da. dicēs. ꝙ in reprobũ ſenſum traduntur ꝛ cecitate ꝑcutiunť hoĩes immũdi qui ad deũ tentant ꝑ ſacri ordinis officia ꝓpinquare qꝛ iuſto dei iudicio in tenebras interiores cadũt ita vt nec oſtiũ inuenire ꝑualeant qꝛ a deo peccando diuiſi vnde ad eũ reuertanť ignorant. De quibꝫ idem Paulus cũ ſupius memorata loquereť paulo poſt ſubdit dicēs. Qui talia inquit agunt digni ſunt morte. nō tñ qui illa faciũt ſed et qui ↄſentiũt facientibꝫ. Et cũ apl'us nō de iudeis vt cũqꝫ fidelibꝫ ſed de gentibꝫ et ignorantibꝫ tanto ſtudio ſententiã diſtrictã animaduerſionis exageret. Quid rogo dixiſſet ſi letale hoc vulnus in ipſo corpe ſancte eccleſie facere ↄſpiceret: ꝛc̃. Hec Pe. da. Idem apl'us enumerãs opa carnis videlicꝫ fornicationē impudiciciã. luxuriam: immundiciã. ↄtentões. emulatões ꝛc̃. Ait. Qm̃ qui talia agũt regnũ dei nō ↄſequũtur. Ad Gal'. v. Que quidem ſententia quo ad omnes ſe extendit generaliter. Durius autē tangit iſtos qui alijs ꝑſunt ſpiritualiter vt ait quidã doctor. Quibus dictum eſt. Data eſt vobis poteſtas a dño et virtus ab altiſſimo qui interrogabit opa veſtra et cogitatõnes ſcrutabitur. Qui cum eſſetis miniſtri regni illius nō recte iudicaſtis et neqꝫ cuſtodiſtis legem iuſticie neqꝫ ſcd̃m voluntatē dei ambulaſtis, Horrendum cito apparebit vobis duriſſimũ iudicium in his que preſunt fiet. exiguo eni cōceditur miſcdia:

potentes autem potenter tormenta patientur. Sapient. vi. Ecce q͂ horrenda et formidoloſa maledictio eis intorquetur ſeu pena cõminatur. De qua etiam Hieronymus loquitur ſuper Eſaiam libro. viij. ſcribens quomodo ipſas carnis delitias et conſolationes tranſitorias ſequuntur in futuro tormenta. Ait nanq͂ in conſolatõne mundi. Preteritarum delitiarum recordatio: erit materia cruciatuum. Unde et diues ille in cõuiuio purpuratus qui receperat bona in vita ſua eleuans oculos de inferno Lazarum cernit in requie. Et dominus increpans diuites et luxurioſos atq͂ ridentes. loquitur in euangelio. Ue vobis diuites: qui recepiſtis conſolationẽ vr̃am. Ue vobis qui nunc ſaturati eſtis: quoniam eſurietis. Ue vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. Quando igitur fuerit reſurrectio mortuoꝝ ⁊ iudicij aduenerit dies: tunc lugebit vinũ atq͂ vindemia. De qua Moiſes loquitur. De vindemia ſodomoꝝ vinea eorum: et ꝓpago eorum de gomorra. Uua eorum vua fellis ⁊ botrus amaritudinis. furor draconum vinum eoꝝ: et furor aſpidum inſanabilis. Tunc omnis potio ſiue vt hebraice dicitur ſicera id eſt ebrietas que ſtatum mentis euertit et homines vigilare non ꝑmittit: amaritudine cõmutabitur: que ad tempus vtentibꝰ ſe mella mentitur: et in nouiſſimo amarior felle repietur. Tunc omnis dulcedo letantium et tympanorum ac cithare ſonitus in planctum vertitur et gemitum. Ingeramus hoc teſtimonium his qui conuiuijs non ſolum gula et ebrietate ſed et auribus luxuriantur vt per omnes ſenſus aĩe fortitudo molleſcat. Hec Hieronymus. De hoc etiã iudicio futuro q͂ diſtrictũ erit dicit btũs Greg. inter alia. Sic vias filioruꝫ adam dñs ſubtili examinatõe cõſiderat. vt in vnoq̃q͂ nr̃m nec ea q̃ remuneret bona nec mala q̃ videlicꝫ diſplicẽt ſine interꝑtatione. al's increpatõe. derelinquat. Sic aũt dñs vniuſcuiuſq͂ vias conſiderat. ſic greſſus dinumerat vt ne minutiſſime quidem cogitationes in iudicio: ac verba tenuiſſima que apud nos vſu viluerint indiſcuſſa remaneant. Hec ille. Quid ergo erit de tam enormibus ſceleribus preſertim in ſacerdotibus et prelatis videlicet fornicatione: Impudicicia: Ambitione: Auaritia

Indigna tractatione excellentiſſimi ſacramenti:et ceteris eo-
rum preuaricationibus que quidē cōtingit numerari ſed raro
emendari. Si tā exigua ſcdm nr̃am eſtimationē pcc̃a ne qua
q; relinquunt̃ indiſcuſſa:imo nec bona que putamus facta:
ſine dominica examinatōne relinquuntur. teſtante dño p ꝓ-
phetam. Ecce ait in tp̄e illo ſcrutabor domos hieruſalem in
lucernis. Qd̄ tractans Richardus ait. Hieruſalem idem ſo
nat qd̄ viſio pacis. Domus itaq; hierl'm ſunt ꝯſcientie ſecure:
nam he ſunt que videntur eternā pacē habere. Quid igitur
de domib9 babylonis:qn̄ domus etiā hierl'm ſcrutande ſunt
cum lucernis? Quid erit de conſcientijs turpib9 et deſperatis
ſi ꝯfidentie p̄ſumptio tollitur etiā male ſecuris? Domus itaq;
hieruſalē a dn̄o pſcrutande phibentur. quia in illis etiā con-
ſcientijs que ſecure ſibi videbantur nihil occultum nihil in-
diſcuſſum relinquetur:quod a veritatis lumine nō arguetur:
Hec ille. Huic conſonat btūs Bern̄. ſup Cant̃. ſermone. lv.
dicens. Tu qui aduentū̃ deſideras ſaluatoris:time ſcrutiniū̃
iudicis:time illū̃ qui per ꝓphetā dicit. Et erit in die illa et ego
ſcrutabor hierl'm in lucernis. Acuto viſu eſt:nil inſcrutatū re-
linquet oculus eius. Scrutabit̃ renes et corda: ipſaq; hoīs
cogitatio confitebitur illi. Quid tutum in babylone ſi in hie
ruſalem fiet ſcrutinium? Puto enim hoc loco prophetā hie
ruſalem noīe deſignaſſe illos qui in hoc ſeculo vitā ducunt
religioſam mores illius ſupne hierl'm cōuerſatione honeſta
et ordinata pro viribus imitantes et non veluti hi qui de ba-
bylone ſunt vitam in pturbatōne viciorū̃ ſcelerū̃q; ꝯfuſione
vaſtantes. Deniq; eorum peccata manifeſta ſunt precedentia
ad iudicium et non egent ſcrutinio ſed ſupplicio. Mea autē
qui videor monachus et hieroſolimita peccata certe occulta
ſunt nomine et habitu adumbrata:idcirco neceſſe erit ſubtili
ea inueſtigari diſcuſſione et quaſi admotis lucernis de tene-
bris lucem prodiri. Poſſumus afferre aliquid de pſalmo ad
confirmandum illud quod dicitur de ſcrutando hieruſalem
Ait nanq; ſub perſona domini. Cum accepero tempus ego
iuſticias iudicabo vias iuſtorum ni fallor et actus eorum
diſcuſſurū̃ ſe et examinaturū̃ dicit. Verendum tamen valde

cum ad hoc ventum fuerit ne in tam ſubtili examine multe
noſtre iuſticie vt putantur peccata appareant. Unum eſt tñ
ſi noſmetipſos diiudicauerimus: nõ itaqꝫ iudicabimur. Bo
num iudiciũ quod me illo diſtricto diuinoqꝫ iudicio ſubdu=
cit et abſcondit. Prorſus horreo incidere in manus dei viuẽ
tis. Uolo vultui ire iudicatus preſentari non iudicandus.
Spiritualis homo omnia diiudicat et ipſe a nemine iudica
tur. Judicabo proinde mala mea: iudicabo et bona. Mala
melioribus curabo corrigere actibus. diluere lachrymis. pu
nire ieiuniis ceteriſqꝫ laboribus ſancte diſcipline. Jn bonis
de me humiliter ſentiam et iuxta preceptuꝫ domini ſeruũ me
inutilem reputabo qui quod facere debui tm̃ feci. Dabo ope
ram ne lolia pro granis nec paleas cum granis offerre vide
ar. Scrutabor ego vias meas et ſtudia mea: quo is qui ſcru=
taturus eſt hieruſalẽ in lucernis nil inſcrutatũ in me ſiue in=
diſcuſſum inueniat. neqꝫ enĩ bis iudicaturus eſt in idipſum.
Quis mihi det ad liquidum ꝓſequi vniuerſa delicta mea vt
in nullo oporteat vereri oculos acute videntis? Jn nullo ad
lumen contingat erubeſcere lucernarum. Et paulo poſt. ve=
reor aſpectũ exploratoris illius qui poſt parietẽ ſtat vt dicit
ſcriptura de eo in canticis. En ipſe ſtat poſt ꝑietem inquit: re
ſpiciens feneſtras. ꝓſpiciens ꝑ cancellos. Hũc ergo vereor
occultuꝫ occultoꝝ exploratorem. Et ſermone. xv. ſup Cant.
Paueo inquit gehennã: paueo iudicis vultum: ipſis quoqꝫ
tremendum angelicis poteſtatibus. Contremiſco ab ira po=
tentis. A facie furoris eius: a fragore ruentis mundi a cõfla=
gratione elementorum: a tempeſtate valida. A voce archan
geli et a verbo aſpero. Contremiſco a dentibus beſtie infer=
nalis. a ventre inferi. A rugientibꝰ preparatis ad eſcam. hor=
reo vermem rodentem et ignem torrentem fumum. et vapo
rem et ſulfur et ſpiritum ꝓcellarum. Horreo tenebras exterio
res. Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem la
chrymarum vt preueniam fletibus fletum et ſtridorem den=
tium et manuũ pedumqꝫ dura vincula: et pondus cathena
rum: prementium: ſtringentium: vrentium nec conſumen=
tium. Heu me. mater mea vt quid me genuiſti filium odii:

filium doloris: filium amaritudinis et indignatõnis et plorationis eterne. Cur exceptus genib⁹. Cur lactatus vberib⁹: natus in combuſtionē et cibus ignis. Hec Berñ. Sūmo ita qȝ ſtudio ſummaqȝ vigilantia nobis eſt curandū vt nō audiamus a Chriſto iudice oīm in die iudicij qđ peccatores audient. Ite maledicti in ignem eternū qui paratus eſt ꝛc̃. Uere eni eſt diabolo ꝑparata gehenna et non omnib⁹ hoībus ſi nō facimus opa diaboli. Ue his quib⁹ preparatus eſt dolor vermiū: ardor flāme: ſitis ſine extinctu: fletus et ſtridor dentium: oculoꝝ lachryme: tenebre exteriores ſine luce. pena inexterminabilis: vbi nō eſt vllus honor ſiue agnitio proximi ſed cōtinuus dolor et gemitus. vbi mors optatur et nō dabitur. vbi nō eſt honor ſenioris et regis: nec dñs ſup ſeruū: nec mater diligit filiū aut filiā: nec filius honorat prēz: vbi om̄e malū: et om̄is indignatio et fetor et amaritudo abundat. hec timuerūt iuſti et fugierūt. Rogo ſupplico iterūqȝ deprecor frater chariſſime vt et deum timeamus et amemus et hec fugiamuſ. Et paulo poſt. Hec frater chariſſime meditemur: hec firmiter in aīo teneamus et caueamus nos ab omni iniquitate et peccato: in verbo: in facto: in cogitatōne. in manib⁹: in pedibus: in viſu in auditu. Cuſtodiamuſqȝ corpus noſtrū et animam: dum tp̄s habemus laboremus: et bona opa deoqȝ placita vna cum dei adiutorio ſemp facere ſtudeamus. ne ſubito ꝑoccupati die mortis queramus ſpaciū penitentie et inuenire nō poſſimus. Dum ſumus in hoc tempe ſeminare nos oportet. tp̄e enī ſuo id eſt poſt mortē ſiue in die iudicij metemus qđ in vita eterna habere debemus. Hec Aug⁹. Sed iam venerabilis pater inculte exhortatōis ꝓtraxiſſe ſermonē hucuſqȝ ſufficiat: eo ꝙ materia quidez copioſa inueniatur et vberrima multū valde: quā nos diutius ꝓſequi epiſtolaris breuitas non ꝑmittit. Parcite ori meo amantiſſime pater nec homo homis quanqȝ minoris et iunioris humiliter ſuggerentis verba ruſtica et inculta et in longū mens ꝓtenſa faſtidiat: cum glorioſa ſit virtus hūilitatis ꝑ quā homo vere diſcipulus efficit̄ ſaluatoris. Et ſi fortaſſis in aliquo limitem modeſte exhortationis exceſſi: zelo potius fratrum amoris

aſſcribite q̄ȝ liuoris. Emulor eni vos dei emulatōne. zelans et ſitiens ſalutē vr̄am in chriſti viſceribꝫ: in charitate nō ficta Deus om̄ipotens dilectiſſime qui vos corā hoībus fecit inſignem: tribuat etiam in ſuis obtutibꝫ legis ſue veraciter eſſe cultorem. Extinguat in vobis eſtuantiū fomites viciorꝝ ꝛ florere vos faciat vernanciū decore virtutum. Amen.

¶ Explicit epiſtola prima.

¶ Incipit epiſtola ſecunda fratris Johannis Carthuſieñ. ordinis ad quoſdā ſtudentes Pragenſes de Hamburg.

Diligendis q̄ȝ plurimū ac dilectis in Chriſto ſuis compatriotis de Hamburg ſocijs et amicis. Poſt quadrigā pħie currentibꝫ Johāni Baccalario in artibꝫ fratriq̄ȝ eius. S. ſcholarē militiā cōtinuantibus in ſtudio Pragenſi. B. quoq̄ȝ cognato ſuo atq̄ȝ. ꝛv. in Hamburg: inter parentes et cognatos nunc degentibꝫ. Johannes peccator monachus ordinis Carthuſieñ. ꝓpe Pragam Salus vobis eterna dilectiſſimi et cordialiter dilecti: Pax et gaudiū a dn̄o ieſu chriſto. Affectus interne charitatis inuitat et vtilitas ꝑſuadet vt ſaltem litteris qualitercunq̄ȝ viſitem q̄s nequeo ꝑſonali p̄n̄tia viſitare. Emulor equidem vos dei emulatōe. zelans ac ſitiens ſalutē vr̄am in viſceribus ieſu chriſti. Et qꝛ dilectiſſimi deſidero cōglutinare aīas vr̄as ei qui nobis factus eſt redemptor et p̄cium: qui et vita eſt hominum et ꝑhennitas angelorꝝ: dulciſſimꝰ delectabiliſſimus om̄i virtute p̄ditus: om̄i p̄cioſitate redimitus: dulcis ſuꝑ mel et fauū: ſpecioſus forma ſuꝑ filios hoīm. Cuius dulcedine angeli inebriant̄: cuius pulchritudineȝ ſol et luna mirantur. Qui fecit oīa ex nihilo: qui oīa beatificat beata: et cūcta ſanctificat ſancta: qui eſt veritas vita et g'oria ſempiterna gaudium mūdi. iocūditas celi: btā eternitas et eterna felicitas chriſtus dn̄s ieſus. Hūc talē ac tantū quē verbis exprimere nō ſufficio cum ſit indicibilis nec digna laude attollere p̄ualeo. cum ad eius p̄conium laudis nō ſufficiat ipſa excellentia angelorum. Hūc inq̄ȝ ſuꝑ oīa diligendū: vobis amabilē reddere concupiſco: ſi tamen ipſius gratia mihi affuerit. Quia ſine me inquit nihil poteſtis facere. Et vt a magiſtri gentiū ver-

bis ſermo exordium ſumat. Qui non amat dominum ieſum anathema ſit. Ualde enim nobis omnino amandus eſt per quem ſumus viuimus et ſapimus. Et ipſi ſoli viuendum: cuius morte precioſiſſima trāſlati ſumus de morte ad vitā. Ipſe quoqꝫ creauit nos vt gratia ipſius mediante per vite ſanctitatem ad ipſum redeamus et apud eum eternaliter maneamus. Unde beatus Bernhardus ad Cart. A deo inquit et ad deum conditus eſt animus rationalis vt ad ipſum ſit conuerſio eius. Quamdiu igitur hic viuitur q̄ꝫ propius poteſt accedat ad eum ſimilitudine: a quo ſola diſſimilitudine diſceditur vt ſit hic ſanctus ſicut ille ſanctus eſt. et in futuro beatus ſicut ille beatus eſt. Hec Bernardus. Illi ergo ſoli viuere et in ipſo manere ſtudeamus vt non longe in futuro manere ab illo contingat. In deo autem manere vt ait Bernard⁹ ſermone. xi. de cena dn̄i: eſt illi ſoli ex amore adherere: ipm ex toto corde diligere: illius precepta in omnibus et per omnia obſeruare: eius amori nihil preponere: et pro illius amore cuncta nec nata reputare. Et hic talis ſe non dubitet manere in chriſto cui preter chriſtum vileſcunt om̄ia. et ipſe chriſtus ſic in cordibꝫ noſtris manendo floreſcat vt cuncta tranſitoria nobis vileſcant. Hec ille. Deniqꝫ vt ait idem Bernardus epiſtola. vij. Et ſi cetera taceam hoc ſolum certe non immerito vitam ſibi vendicat noſtram qꝫ pro ea prebuit ſuam. Nemo igitur ſibi viuat ſed ei qui pro ſe mortuus eſt. Cui enī iuſtius viuam q̄ꝫ ei qui ſi non moreretur ego non viuerem? Cui cōmodius q̄ꝫ promittenti vitam eternam? Cui magis ex neceſſitate q̄ꝫ flām̄as perpetuas minanti? Sed ſeruio voluntarie: quia charitas libertatem donat. Idem ſuper Cantica ſermone viceſimo. Sed ſi ingratus ſum et indignus. dign⁹ plane eſt morte q̄ tibi dn̄e ieſu recuſat viuere ⁊ mortuus eſt. Et qui tibi non ſapit deſipit. et qui curat eſſe niſi propter te pro nihilo eſt et nihil eſt. Deniqꝫ quid eſt homo niſi quia tu innotuiſti ei? propter temetipſum deus feciſti omnia et qui vult eſſe ſibi et non tibi nihil eſſe incipit inter omnia. Deum ergo time et mandata eius obſerua hoc eſt inquit omnis homo. Ergo ſi hoc iam dictū eſt omnis homo. ergo

abſq3 hoc nihil omnis homo. Hec ille. Et vt ad ea regredi⸗
ar a quibꝫ ſermo exorſus eſt:et que vobis duxi ſpecialius ꝓpo
nenda. Videamus iuxta poſſe noſtrū quomodo nos dilexe
rit Chriſtus:qualia ꝛ quanta nobis exhibuerit bñficia: vt et
nobis reddať viciſſim amabilis:et diſcamus a Chriſto quē
admodū diligamus Chriſtū. Nam vt ait Aug⁹. ad dei dile
ctionem in nobis excitandā:nutriendā3:augmentandā nihil
ita valet ſicut bñficioꝝ eius frequēs et diligens cōſideratio
Verum qꝛ bona que largiri mortalibꝫ non ceſſat miſericors
et miſerator dñs:recolere et intelligere oīa:omni homini im⸗
poſſibile eſt. Quis enī loquetur potentias dñi: et auditos fa⸗
ciat vniuerſos ſermones eius? Id ſaltē qđ precipuū et maxi⸗
mum eſt: opus videlicet nr̄e redemptōnis a memoria noſtra
aliq̄tenus nō recedat:hoc enī ſuꝑ oīa reddit nobis ieſum dei
filium amabilē. Hoc omnino amorē nr̄m facile vendicat totū
ſibi. hoc inquam eſt qđ noſtrā deuotionē et blandius allicit:
iuſtius exigit et artius ſtringit et vehementius afficit. Mul⸗
tum quippe laborauit in eo ſaluator noſter:nec in omni fabri
ca mundi tantū fatigatōis auctor aſſumpſit. Illa deniq3 di⸗
xit et facta ſunt:mandauit et creata ſunt. At vero hic et in di⸗
ctis ſuis ſuſtinuit ꝯtradictores:et in factis obſeruatores:et in
tormētis illuſores:et in morte exprobratores. Ecce quō dile⸗
xit: adde ꝙ hāc ipſam dilectōe3 nō reddidit ſed addidit. Nā
quis prior dedit illi et retribuetur ei. Sed vt ſctūs Joh. eu⸗
angeliſta ait. Nō quia nos dilexerimus eū ſed qm̄ ipſe prior
dilexit nos. deniq3 dilexit nos et nō exiſtentes ſed adiecit ꝛ re
ſiſtentes diligere: iuxta Pauli teſtimoniū dicentis. Qm̄ cum
adhuc inimici eſſemus:recōciliati ſumus deo ꝑ mortem filij
eius. Quis digne penſet quāte fuerit hūilitatis: manſuetudi
nis:dignatōnis:dñm maieſtatis carne indui:mulctari morte
turpari cruce? Attendamus chariſſimi diuine nature inſcru
tabilem charitatē:nimiūq3 benignā dignationē ac immen⸗
ſam bonitatē et chriſto qui virtus eſt oīpotentis dei fortiſſi⸗
ma:ſacrificiū laudis immolemus ꝓ multitudine bonitatis
ſue quā oſtendit nobis:ſemini nequam:filijs ſceleratis et ꝑdi
tis. Cum enī adhuc eſſemus inimici ſui et mors antiqua in

omnem carnem iniquum exerceret dominium: cui omne ſe-
men ade lege primordialis culpe erat obnoxiū: recordatus
eſt verborum miſcdie ſue et ꝓſpexit de ſublimi habitōne ſua
in hanc vallem ploratōis et miſerie: viditqꝫ afflictionē popu
li ſui et tactus dulcore charitatis intrinſecus appoſuit cogita
re ſuꝑ nos cogitatōnes pacis et redemptōis. Et quidē cum
eſſet filius dei deus verus ſine initio eternaliter deo pr̄i ſan-
ctoqꝫ ſpiritui coeternus et cōſubſtantialis ac ꝑ oīa in deitate
equalis: vnus inuiſibilis et incōprehenſibilis manens deus
lucē inhabitans inacceſſibilē. Portanſqꝫ oīa verbo virtutis
ſue. nō deſpexit in hoc nr̄e mortalitatis ergaſculū altitudinē
ſuā inclinare vbi noſtrā et guſtaret et abſorberet miſeriam.
Nos quoqꝫ diabolica fraude deceptos aculeo antiqui ſerpē
tis occiſos viuificaret et ad angeloꝝ gloriā reparet. Parum
fuit charitati ſue ad ꝯſummandū opus noſtre ſalutis Che-
rubin atqꝫ ſeraphin aut vnum ex angelis deſtinare ſed ipſe
met venire dignatus eſt ꝑ mandatū pr̄is ſui. Cuius nimiā
charitatē experti ſumus in ipſo. Venit inquam nō locū mu-
tando ſed humanā naturā aſſumendo et preſentiā ſuā nobis
ꝑ carnem exhibendo. Nempe ipſius venire non eſt eſſe vbi
prius non fuit cum ſit vbiqꝫ p̄ſens: ſed aliter ibi eſſe q̄ꝫ prius
fuit. Et hec alteritas nō eſt ex ꝑte eius qui eſt cum ſit immuta
bilis: ſed ex ꝑte eius in quo eſt qꝛ vnitur nr̄e carni. Unde mu
tatio nō fit ex parte ſui ſed ex ꝑte noſtri: qꝛ poſt incarnationē
fuit in patre ſic ſemꝑ a quo nunq̄ꝫ eſt diuiſus. Deſcendit ſa-
ne a regali ſolio ſublimis glorie ſue in humilē ⁊ abiectam in
oculis ſuis puellā primo virginalis ꝯtinentie voto ſigillatā.
In cuius ſacroſancto vtero ſola ſpūſſancti inenarrabili vir
tute carnē nr̄am ſibi inſeꝑabiliter vniuit in qua pati poſſet et
mori nō amittens vel minuēs deitatis ſue potentiā. Neqꝫ in
matre violans natiuitatis occaſione integritatē virginitatis
Niſi enī homo fieret: mori nō poterat. et niſi verus deus eſſet
nō nos reſurgendo a mortuis debita ꝑpetuitate liberaret. O
amanda miratio. O mirāda dignatio deus immenſe glorie:
vermis cōtemptibilis fieri nō horruit. dn̄s oīm cōſeruorum
ſuoꝝ voluit apparere. Quantū pro nobis diſpendiū fecit: de

domino ſeruus: de deitate pau℘ caro de verbo: et de dei filio
hoīs filius fieri non deſpexit. O mira et inexquiſita bonitas
creatoris. O inaudita interminabilis pietas. O mira ſemꝑ
qꝫ miranda diuine ꝓpiciatōis benignitas. Quis vnqꝫ fratres
mei d'lectiſſimi amantiſſimi mei cōſerui dñi ieſu chriſti ꝓpter
ipm dñm rogo quis poterit explicare ſermone aut exarare ſti
lo: quāta pietatis abundantia auctor pietatis redundet: quā-
ta bonitatis largitate exuberet? Quid nanqꝫ homo vnqꝫ ex
pertus eſt dulcius: quid iocundius: quid mirabilius qꝫ ꝙ il-
la infinita maieſtas deus dei filius cuius magnitudinis nō
eſt finis: Cuius ptās poteſtas eterna que nō auferetur et re-
gnum eius qđ nō corrumpetur. Cuius altitudo inattingibi
lis. Abyſſus imꝑſcrutabilis. longitudo interminabil'. latitu
do incōmenſurabilis. A ſummo celo de corde eterni pr̄is in
hanc vallem miſerie: in carcerē noſtre mortalitatis voluit de-
ſcendere. tam ineſtimabilis celſitudo: ad tam ꝓfundā humi-
litatem ſe demergere: atqꝫ tam familiari dulciqꝫ cōſortio nr̄e
ſe infirmitati inclinare? O mirabile myſteriū. O inenarrabi
le ꝯmerciū vbi extrema ſumme diſtantia ſunt cōiuncta: hoc
eſt creator ⁊ creatura. Quis audiuit vnqꝫ talia? Hec eſt vt
ait Berñ. maxime vniuerſitas pietatis ingens eminentia bo-
nitatis ꝙ creator oīm deus ſemetipm exinaniuit formā ſerui
accipiens. In ſimilitudinē hoīm factus et habitu inuentus
eſt vt homo. manens deus in hoīe vt hō maneret in eo. Vita
mortē aſſumens vt ſibi mors aſſumeret vitā. vt hmōi abun-
dantia pietatis flagraret quotidie in auribꝫ et in cordibꝫ nr̄is
Hec intuens ꝓpheta Hieremias ait. Stupor et mirabilia fa
cta ſunt in terra. O charitas: o pietas: o ſtupēda querentis dei
dignatio. O magna dignitas hoīs ſic queſiti. ſerui dei non
fuimus et ecce facti ſumus filij dei. heredes quidē dei: cohere
des autem chriſti. Quid eſt homo ꝙ ſic magnificas eum: aut
ponis erga eum cor tuum? Quis ſuper tanta miſericordie vi
ſcera non obſtupeſcat: quis non miretur: quis nō colletetur?
Factus quoqꝫ homo ſcđm vaticinium Hieremie. In terris
viſus eſt et cum hominibus conuerſatus eſt: et exempla hu-
militatis extreme in ſe transfigurās: tantum dulcedinis et di

lectõis exhibuit hoībꝫ et tā amabilē ſe ꝓbuit vt duriſſimi cor-
dis ſit: ſi q̄s eū nō diligit toto corde: oſterēs tam ſup̄ modū ma
ximam charitatē qua maiorē nemo habuit in celo et in terra.
De q̄ btūs Bern. Uere inq̄t in nullo ſic ꝯmēdat deus chari
tatē ſuā q̄ȝ in myſterio incarnatōis et paſſionis eius. in nullo
ſic reuelat̄ ei⁹ pietas. In nullo ſic apparet eius benignitas q̄ȝ
in hūanitate. Nā potētia eius occultata eſt qm̄ in infirmita-
te venit. Sapientia vero abſcondita eſt Placuit eni ei ꝑ ſtul-
titiam ſaluos facere credentes. Nōne ſtultum fecerat ſe deus
qui pro inimicis in mortem tradidit animā ſuam: et que non
rapuit exſoluebat? Nonne ebrius erat vino charitatis et im-
memor ſui contra conſiliū Petri dicentis. Propitius eſto ti-
bi cum diceret ſe paſſurum. per oīa ſit benedictus chriſtus
qui ſic dilexit genus humanū. O rara charitas. o eterna dul
cis eternitas. o btā felicitas. o decus angeloꝝ. o ſplendor ſan
ctorum. o ieſu bone ieſu ſancte. vita immaculata. vita eterna
ſalus incorrupta. ꝑpetua gloria. totus dulcis totus amabilis
quomodo nos amaſti: quō nos dilexiſti: quō teipſum ꝓ no-
bis in mortē dediſti? Amor tuus neſciuit habere modū. men
ſura tue charitatis chriſte teneri non potuit. Quantus fuerit
amor quē circa nos chriſtus naturā nr̄am aſſumendo nobi-
ſcum viſibiliter ꝯuerſando: patiēdo: moriendo exhibuit enar
rare nō ſufficit oīs viuēs. Dicāt dulces lachryme q̄ voces ex
plicare deſiſtūt. Hinc ait Aug⁹. tam ſtupendā dei dignatōꝫ
ꝯſiderans. O inquit quantū tibi ſumus debitores dn̄e deus
nr̄. tāto redēpti ꝑcio. tāto ſaluati dono ⁊ glo͛ſo adiuti bn̄ficio:
q̄ȝtū a nob miſeris es timēdus ⁊ amād⁹ ⁊ glorificādus q̄ nos
ſic amaſti. Tibi nēpe debem⁹ oīe qd̄ poſſum⁹: oīe qd̄ ſapi
mus oīe qd̄ viuim⁹. Idē. Sed q̄d tibi retribuere poſſum⁹
de⁹ nr̄ ꝓ tātis bn̄ficijs miſeꝛie tue. q̄s laudes q̄ ꝟe grāꝝ acti
ones. Etiā ſi illa btōꝝ angeloꝝ potētia nob foret nihil dignū
tāte pietati ⁊ bonitati tue recōpēſare valem⁹. Si certe oīa mē
bra nr̄a ꝟterent̄ in linguas ad repēdendū ei debitas laudes:
nequaq̄ȝ ſufficeret exiguitas nr̄a. Supeminet enī ſcientiā oēꝫ
tua inextiguibil' charitas quā oñdiſti nob indignis ex pieta-
te ⁊ bonitate. Nō enī angelos ſed ſemen abrahe apprehendit

Aſſimilatus nobis per omnia abſq; peccato. ⁊c̄. Nos igitur
filioli mei qui huius gr̄e cupimus eſſe ꝑticipes tam ſtupen-
dam dei dignationē ac dilectionē ſemꝑ in memoria retinea-
mus. Aſſidua meditatōe reuoluamus: atq; medullis cordis
inſeramus. Ammiremur: gratulemur. Amemus laudemus
adoremus et gr̄as agamus quotidie. immo cōtinue om̄i qua
valemus ꝟtute infinite miſcdie dn̄i: ꝓ illa inenarrabili ⁊ mi
rabili ꝯiunctōne diuinitatis et hūanitatis in vnitate ꝑſone.
vt non alter deus: alter homo eſſet. ſed vnus idemq; deus et
homo: homo et deus. Benedicamus ꝗ3 nomē ſanctū ſuum
ineternū et glorificemus ex toto corde nr̄o ꝓ omnib; miſera-
tionibus ſuis quib; mirabiliter nobis ꝑditis ſuis dignatus
eſt ſubuenire. Miſerationū quas magnificauit in nobis de-
us iugem habeamus firmāq; memoriā. ne illud iudaicū ob
probrium notetur in nobis. Nō fuerūt memores bn̄ficiorū
eius et mirabiliū que oſtendit eis. Alioquin quō implebitur
aplicum illud. Jn om̄ib; gr̄as agentes. ſi ea ꝓ quib; gr̄e de-
bentur receſſerint a corde: quoꝝ p̄cipuū ⁊ maximū eſt opus
nr̄e redemptōis. A cuius deuota meditatōe nec ad horā de-
bet mens redemptoꝝ ieiunare. Utinā in cordib; nr̄is nun-
ꝗ̄ marceſcat ſed ſemꝑ rediuiua pullulatōe nouū exiſtat. Nā
per illud cunctoꝝ nobis ſpiritualium bonoꝝ materia copio
ſiſſime miniſtratur. Jllud eni eſt p̄cipua cauſa dilectōis chri
ſti glutine charitatis: ob quā ip̄m diligere et in ſua dilectione
ꝑmanere nobis p̄cipit dicens. Manete in dilectōne mea. ſi-
cut dilexit me pater ego dilexi vos. mihi impēdite vicem me
diligite in mea dilectōe manete. Hinc Bern̄. Juſtū eſt equū
eſt dn̄e ieſu hoc qđ dicis hoc quod imꝑas nobis. Hoc enim
ratōnis equitas dictat vt quiſquis diligentē ſe diligat ⁊ ama
tus amanti ſe mutuam vicem rependat. Et infra. Perpendo
quid fecerit ſeruus dn̄o ſuo: et quantas qualeſq; luerit dn̄s
penas ꝓ ſuo ſeruo. Cōſcientia mea teſtis eſt dn̄e ieſu quid fe-
cerim tibi. et crux tua teſtimoniū tibi ꝓhibet quid feceris mi-
hi. Tu deus et ego homo: ſed tn̄ ꝓ me tu deus factus es ho-
mo. Tu creator et ego creatura: ſed tn̄ ꝓ me dignatus es fieri
creatura. Tu dn̄s nos ſerui: et tn̄ pro nobis dignatus es fieri

ſeruus. Peregrinus pro pegrinis: pro exulibꝫ exul. Pro pauparibus pauꝑ. ꝑ humilibꝫ humilis. pro ꝯtemptis contemptus. ꝑ mortalibꝫ mortalis: et nō tm̄ mortalis etiā mortuus. non qualicūqꝫ morte ſed morte dura nimis et amara ac turpiſſima morte ſcꝫ crucis. Hec ſunt oꝑa tua deus hec oꝑa tua cōſidero et ꝯtremiſco. In his te miſer ego cognoſco et reuiuiſco et ꝓpter hoc in te cōfido: amo te diligo te totis viribꝫ cōcupiſco. Hec chariſſimi oꝑa cauſa ſunt dilectōis chriſti vnuſquiſqꝫ nr̄m videat quō dn̄m ieſum chriſtum diligere debeat. Quid enī ipſe amplius ꝑ nobis facere debuit et nō fecit. In quo nos amare plus potuit qꝫ amauit. Maiorē ad nos dilectionem habere nō potuit qꝛ aīam ſuam ꝑ nobis in morteꝫ poſuit. ipſa btā veritas teſtis eſt ꝙ maiorem dilectionē nemo habere pt̄ qꝫ vt aīam ſuam ponat quis ꝑ amicis ſuis. Quare aūt tam ſupra modū ineſtimabilē exhibuerit hoībꝫ charitatem: ratio eſt. qꝛ inter omnes affectus fortiſſima eſt dilectio ſicut dicit̄ Cantic̄. viij. Fortis eſt vt mors dilectio. Et ideo violentiſſime trahit hoīes a peccatis. Unde Bern̄. Uolens deus nobilē creaturā hoīem reuocare ſi inquit inuitū coegero: aſinum habeo eo ꝙ nō libens veniat. Nunquid aſino dabo regnū meū: aut de bobus cura eſt deo? Scio quid faciā homo timidus eſt naturaliter: terrebo eum: ſi forte ſic ꝯuertatur et viuat. Et cōminatus eſt acerbiora que excogitari pn̄t: tenebras eternas: vermes immortales: igneꝫ inextinguibilē. Cū aūt nec ſic reuocaretur ait. Non ſolū timidus eſt hō ſed etiā cupidus. Promittā ergo ei qđ omnino deſiderabile eſt. Deſiderant hoīes aurum et argentū et ſilia. Sed ſuꝑ hec oīa deſiderant vitam eternā. Manifeſtū eſt hoc valde. Si enī tantopere deſiderant miſerā laborioſam ⁊ momentaneā hanc vitam: quantū diligunt btām et quietā eternam in qua eſt preſentia omnis boni et abſentia omnis mali. Promiſit igitur ſupra modum maxima que nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit: Uidens autem ꝙ nihil proficeret. Unum inquit adhuc reſtat. Ineſt homini nō ſolum timor et cupiditas ſed et amor. Sed ſi per hunc eum attrahere potero optime fiet. Uenit ergo in carne et tam dulciſſimū

et tam benigniſſimuȝ ſe exhibuit vt in eius paſſione lapides ſcinderētur. Qui modo cōuerti noluerint nōne merito audituri ſunt. Quid facere debui et nō feci. Quia ſicut omnibus ſe nunc exhibet benigniſſimū ſic aliqñ ſe exhibebit ſeueriſſimum. Noli ergo contemnere gratiam ſi non vis ſentire tormentum. Quanta enī manſuetudine nos ꝓuenit tanta diſtrictione veniet aliqñ. Ex magnitudine ergo indulgentie et dilectionis: magnitudinē attende vltionis. Immenſus enī eſt deus et infinitus. in iuſticia ſicut in miſericordia. multus ad ignoſcendū: multus ad vlciſcendum. Sed miſcdia prior ſibi vendicat locum. Qui hanc recuſauerint ad cumulum damnationis ſue digne audituri ſunt. Ite maledicti in ignē eternum ꝛc. Et illud ꝓuerb. Uocaui et rēnuiſtis: extendi manū meā nec fuit qui reſpiceret. deſpexiſtis omē conſilium meum nūc ego in interitu vr̄o ridebo et ſubſannabo cum vobis qđ timebatis euenerit. Quis igitur chariſſimi recuꝑata vita iacebit amplius in fecibus peccatoꝝ ꝛ neglecta vita ſe ineternū mori vlterius patietur. profecto omni inſenſato ſtultior eſt: et dementior furioſo. Cecus eſt et iumentis inſipientibꝫ ſimilis Nouiſſima ſua et que poſt mortē ventura ſunt nō ꝓuidens. Non nobis ergo vileſcat fratres mei dilectio chriſti qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nr̄is in ſanguine ſuo. Nolite tantam gr̄am negligere. Cauete ne diuinis bn̄ficijs inueniamini qđ abſit ingrati. Nihil eſt ꝙ adeo indignationē altiſſimi ꝓuocet ſicut ingratitudo. Ipſa eſt maloꝝ ꝓuocatio beneficij exinanitio: exterminatio meritoꝝ. Chriſto ꝓinde cōſulo placere cōtendatis: mundū ↄtemnere ne differatis. Quid ꝓmiſit attendite. Ieſum ſuꝑ omnia diligite: nihilqꝫ eius amori ꝑponatis. Illius amorē vbicūqꝫ fueritis ſederitis vel ieritis: loqn̄tes vel tacētes eſurientes ꝛ ſitiētes: ↄmedētes ꝛ bibētes. Infirmi vel ſani ante oculos ſꝑ habeatis. Quia in ipſo eſt fiducia fortitudinis: ſpes eterne btitudinis. fiducia venie. certitudo glorie: peccatoꝝ remiſſio: ꝑmioꝝ largitio: leticie acquiſitio. Btūs enī vir ait ꝓpheta: qui timet dn̄m: in mandatis eius cupit nimis. potēs in terra erit ſemē eius et ipſe a dn̄o benedicet. Eya vos dilectiſſimi filij qui flore iuuētutis adhuc

gaudetis qui adhuc tp̄s aptū habetis florem iuuentutis vr̄e cū deo expendite: tp̄s ſacris actōib⁹ occupate: differre pn̄iam ↄuerſionē𝔮 ꝓlongare nolite. Emendare vitā vr̄am abſ𝔮 retractione diſponite: nam cito veniet tp̄us et hora: q̄ labor oīs et vniuerſa cura laboris ceſſabit. Erit in ꝓximo ſabbatū qn̄ nō erit liberū opari: et tūc oīs hō ſcd̄m ſuū laborē mercedē habebit. Judicabit enī dn̄s fines terre et hoīem in ſuis opibus cōphendet: vt reddat vnicuiq̄ iuxta opera ſua. Memento inquit ſapiens creatoris tui in diebus iuuentutis tue: anteq̄ veniat tp̄us afflictōnis et appropinquent anni de quibus dicas. nō mihi placent. Neceſſe eſt ergo vt vnuſquiſq̄ dum in corpe viuit opari nō ceſſet: quod ſibi expediat ineternū. Ueniet enī tp̄us vt premiſi in quo nihil penitus poſſumus operari nec mereri. Unde ſapiens nos hortatur dicens. Q̄dcunq̄ poteſt manus tua inſtanter opare. quia nec opus nec ratio nec ſapientia nec ſcientia erit apud inferos quo tu properas. Jtem dn̄s in Euangel'. Opamini dum dies eſt: quia veniet nox in qua nemo poterit opari. Quamdiu igitur vires ſuppetunt et tp̄us iuuat dum adhuc iuuenes eſtis et ſani ac robuſti et emēdare vitā vr̄am poteſtis cōgregate in horrea celeſti theſauros celeſtes vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula et nō relinquamini vacui in hora mortis vobis ⁊ cūctis ſupuentura. Nemo vos retardet: nemo ſeducat aut impediat. Nolite ſequi q̄ vos traxerit caro fatua. Ceca eſt et ſi vobis p̄ſtiterit ducatū ſecū in mortis foueā vos deuoluet. Unde apl's. Si ſcd̄m carnē vixeritis moriemini: ſcȝ morte eterna. Jdem. Qui in carne ſunt deo placere non poſſunt. Jn voluptate carnis ait Gregorius. cito preterit quod delectat momentaneum: manet autem ineternum quod cruciat. nec vos detineat mundus nō alliciat nec decipiat: fallax enim eſt hic mundus. vita breuis: finis dubius: exitus horribilis: iudex terribilis: pena infinibilis. Unde Bernhardus. O miserabiles miſeri quos miſerie huius miſerabilis vie et vite ſeducunt. deducunt in bonis dies ſuos et in puncto ad inferna deſcendunt. O fortunati: o ter quater𝔮 beati: cōtemptores huius mortalis vite. qui obediendo verbis dei q̄ ſunt verba vite

et letantur in via mirabili deduci q̄ ducit ad atria vite. Via
miſerabilis lata via iniquitatis:extrema cuius ducūt in atria
leti. Illos p̄cipue qui cū peius egerint magis ſunt leti. Hec
via que nō miſericorditer lenis ſed miſerabiliter eſt crudelis
crudeliterq; miſerabilis. In ingreſſu eſt delectabilis in pro-
greſſu execrabilis. In exitu damnabilis. Ingredientibꝫ mel
ꝓpinat ſophiſticū: ꝓgredientiq; fel et acetum: et egredientibus
inſanabile venenū aſpidum. Ingredientes cōtaminat: pro-
gredientes obſtinat. egredientes exterminat. Gregori⁹. O vi
ta p̄ns q̄ multos decipis: dulcis es ſtultis: amara ſapientibꝫ
Qui te amant nō te cognoſcunt: qui te fugiunt ipſi te intelli-
gunt. Aliĳs te ꝓmittis longam vt decipias. Aliĳs breuē vt in
deſperationem ducas. Hieronymus. O vita plena laqueis
quot in mundo hoīes illaqueas. quot ꝑ te iam ſuſtinent tor-
menta infernalia. q̄ btūs qui tuas ꝯgnoſcit fallacias ⁊ tuas
nō curat vanas blandicias. Quam beatiſſimus qui te bene
priuatus eſt. Item Aug⁹. Vita hec vita miſera: vita incerta:
vita laborioſa: vita im̄ūda: vita dn̄a maloꝝ: regina ſupboꝝ:
plena miſerie et erroribꝫ: que non eſt dicenda vita ſed mors.
In qua momentis ſingulis morimur ꝑ varios mutabilita-
tis defectus diuerſis generibꝫ mortiū. Nunquid ergo q̄ vi-
uimus in hoc mūdo poſſum⁹ dicere vitā: quā honores tumi
dant: dolores exterminant. ardores exſiccant. aera immorbi
dant. eſce inflant. ieiunia macerant: ioci diſſoluūt: triſticie cō
ſumunt: ſollicitudo coartat: ſecuritas ebetat. diuitie iactant:
pauꝑtas deĳcit. iuuentus extollit: ſenectus incuruat. infirmi
tas frangit: meror deprimit. Et in his oībꝫ malis mors fu-
ribunda ſuccedit. ſimulq; gaudĳs iſtius miſerrime vite finē
imponit ita vt cum eſſe deſierint nō fuiſſe putentur. Mors
iſta vitalis licet his et alĳs reſperſa ſit amaritudinibꝫ. proch-
dolor q̄ plurimos ſuis capit illecebris: et quantos ſuis fal-
ſis ꝓmiſſionibꝫ decipit et cū ſit ꝑ ſe amara ⁊ falſa vt etiā ſuos
cecos amatores latere nō valeat tn̄ infinitā ſtultoꝝ multitu-
dinē aureo calice quē in manu habet potat et ꝑſus inebriat
Felices illi et ipſe. qui familiaritatē eius recuſant: ꝑemptoria
gaudia ſpernūt. ſocietatē abĳciunt ne cum ꝑeunte deceptrice

et ipſi perire cogantur. Hec Aug⁹. Ecce quantis malis ꝛ mi
ſerijs repletus eſt hic mūdus plenus laqueis mortis. Mors
aūt ineuitabilis et incerta. et tñ miſeri hoīes mundi fallaciaꝫ
nō attendentes odientē diligunt et ſeuo eius gladio ſponte
colla ſubijciunt. Iſti miſeri ſunt ſine cōſilio ſed vtinā ſaperēt
et intelligerent hec et que ventura ſunt in nouiſſimis tꝑibus
ꝓuiderent profecto mundū odirent et non diligerent. Hinc
Petrus Bleſeñ. epl'a. lxviij. Prope eſt inquit vt amatores ſe-
culi ab eterne vite radice preciſi in exteriores tenebras detru-
dantur. Ab eccleſia ſanctoꝝ ꝑpetua excōicatione ſecluſi expe
riantur inextolerabili doloꝝ anguſtia. q̄ꝫ ꝑniciose illos dece
perat appetitus tranſitorie voluptatis. Utinā chariſſimi ab
omnibꝰ mundi noxijs abſtineretis vt nihil in vobis quod ſu
um eſt princeps huius mundi haberet quo vos caperet aut
teneret ſeu a brauio ad qđ curritur retardaret. Omis inquit
apl's: qui in agone cōcurrit ab omnibꝰ ſe abſtinet. Quid que
ſo deeſt aut quid deficit his qui de ſeculi pompa triumphan
tes mundū ꝑ oīa reliquerūt: mundiqꝫ diuitijs ac honoribꝰ
cōculcatis diuites ſe reputant in ſola paupertate. Unde Pe
trus bleſeñ. epl'a. xliiij. Mirabiliter inquit eluſa eſt ſapientia
huius mundi filijs huius ſeculi: cōuertuntur eoꝝ diuitie in
miſeriam ꝛ tormentū. filij vero lucis experiuntur iugiter q̄ ca-
rere diuitijs liberū faciat et beatum. Confiteor tibi pater celi
et terre quia hec abſcondiſti a ſapientibꝰ et prudentibꝰ et reue
laſti ea paruulis. Pauꝑ et iuſtus cōtemnit diuitias ꝛ nihil de
ficit ei: q꞉ ſufficit ei deus. Diues aūt filius auaritie: cultor mā
mone ſeruus. pecunie maiorē in eo ſollicitudinē et timorē ac
miſeriam inuenit in quo ſibi pleniorē ꝯſtituerat voluptatem
Hec ille. Sinite ergo ſinite ſapiētes ſeculi de ſpū huius mū
di tumentes. Alta ſapientes et terrā lingentes ſapienter deſcē
dere in infernū. Uos aūt dum foditur peccatori fouea ꝑ ſtul
tum dei: qđ ſapientius eſt omnibꝰ hoībus chriſto duce hu-
milem apprehendite diſciplinā aſcendendi in celū. Circum-
ſpecte agatis et negocio ſalutis vr̄e maturius vigilantiusqꝫ
inſiſtatis ne tunc incipere velitis cum velle nō poſſitis. Qui
oportunitatem deſerit: oportunitas eum fugit. Et ſcripū eſt.

Qui amat piculum pibit in illo. Periculoſum eſt vt ait Bonauẽtura. differre: qđ homo ſtatim p̃t habere. Ideo dicit ſcriptura. Ne tardes cõuerti ad dñm et ne differas de die in diẽ Et iterũ. Ante languorẽ adhibe medelã. et ante iudiciũ para iuſticiã. Multi ſe extreme cõtritioni ꝯmiſerũt: et ſe dum ſani eſſent corrigere neglexerũt et ideo pierunt. Cantauerũt cum coruo Cras cras. ſed mõ cantãt ve ve cũ diabolis in inferno Et ſi qñqꝫ quibuſdã datur cõtritio in extremis hoc habẽt ex priuilegio ſpeciali. nec hoc quilibet obtinebit. Juſtiſſima enĩ peccati vindicta eſt vt qui iam nõ laborat ꝑ grã dei dum p̃t: nõ poſſit cum velit. Hec ille. O felix penitẽtia ꝛ cõuerſio matura qꝛ ſecura. Qui aũt tarde penitentie ſe cõmittit dubius et incertus erit: qꝛ neſcit vtrũ vere vel ficte peniteat. imo neſcit ſi penitentie locus cõcedatur. vtrũ diſcrimen mortis indiſpoſite extimplo ſupueniat. Et ſicut piſces capiunt hamo: et ſicut aues ꝯprehendũtur laqueo: ſic et ipe capiatur. Porro nemo de vite diuturnitate ſecurus eſt. dies enĩ mortis incertus eſt. ſenesqꝫ piter et iuuenes mors amara inuoluit.. Siquidez equum eſt iudiciũ mortis: pſonam nõ accipit nec alicui parcit ſed equaliter omnibꝫ condiuidit: nec iuueni aut ſeni miſeretur. Ignorat nobiles et potentes nõ veretur. diuitem et pauperem ſimiliter perdit. Quinimo plures ante pfectam completionem annoꝝ ſuorũ de medio ſublati ſunt. Ideo ait apl's Dies dñi hec eſt mors: ſubito dum nõ ſperatur latenter ſicut fur in nocte ſubintrat. Quando credunt reprobi ſecurius in ſuis voluptatibꝫ et vanitatibus pmanere et poſtea ineternuz iuſte ꝑ meritis cruciantur. Et iterũ ſcriptura. Cum dixerint pax et ſecuritas tunc repentinus ſupueniet interitus. Mors autem ſubita et incerta remediũ penitentie frequenter anticipat. Morbi etiã qui ſepiſſime graues et inualeſcẽtes ſunt: anguſtia ſenſuali ſpiritũ deuotionis extinguunt. Certiſſimũ eſt aũt qꝛ qđ nõ punit homo puniet deus. Horrenduz vero eſt incidere in manus dei viuẽtis: illoſqꝫ cruciatus quoꝝ nõ erit intermiſſio neqꝫ finis. Quis enĩ vt ait ꝓpheta: habitare poterit cum igne deuorante: aut quis ſtabit cũ ardoribꝫ ſempiternis. O q̃ꝫ felix ꝓinde q̃ nouiſſima ꝓuidet qui ſibi a peccatis

tauet qui ꝯſilium ſalubre nō negligit: qui ſe omni tp̄e ad horam mortis diſponit. Feſtinantius igitur agite ne ꝓpoſiti vr̄i ſi qđ ſalubre forte cōcepiſtis executionē mors inopinata p̄ueniat. Idcirco poſtpoſitis retrahentibꝫ cunctis diſponite domui vr̄e p̄parate vos ad viā vniuerſe carnis ad horā mortis ꝑ verā ꝯtritionē et purā ac integralē ꝯfeſſionē: et ꝑ ſatiſfactionem ꝯdignā dum adhuc ſani et fortes eſtis atq̄ȝ iuuenili etate floretis. Ne vos tangat qđ dicit Hieronymus. Ve inquit vobis iuuenes qui florē iuuentutis vr̄e mundo offertis ⁊ vix adhuc feces ſenectutis dn̄o reſeruatis. Cuncta q̄ȝ noxia a ſalute eterna vos retrahentia ac impediētia ꝓijciatis: Atq̄ȝ malis ſocietatibꝫ p̄termiſſis cum ſapientibꝫ ambuletis. Quia q̄ cum ſapientibꝫ graditur ſapiens erit: amicus aūt ſtultoꝝ diſſimilis. Morum ſiquidē qualitas trahitur a cōuictu. Et qui picem tangit inquinabitur ab ea. Corrumpūt bonos mores conſortia praua. Teſte enī Saterico. Fortius et citius viciorum exempla domeſtica nos corrumpūt. Poſtpoſitis etiam vanitatibꝫ mundi que hoīem deo et angelis odibilē reddunt bonos et maturos actus et mores honeſtos et cōpoſitos in vobis habere et cōſeruare ſtudeatis. Calcate ſuꝑbiam. Vanam huius mundi gloriā deſpicite: frenetur ira: frangatur inuidia. fugite ꝓcul detractionē. Cum detractoribꝫ ait Salomon: ne ꝯmiſcearis: qm̄ repente veniet ꝑditio eoꝝ: et ruinam vtrorūq̄ȝ quis nouit tam videlicet eius qui detrahit q̄ȝ illius qui aurē accomodat detrahenti. Quicquid carni voluptuoſum videtur et blandū: vt reuera diaboli viſcariū ꝑhorreſcite. Terrene felicitatis blandimenta cōtemnite. Quicquid in ſeculo arridet tanquam ludificatorie imaginatōis ſomnium deputate. Quid rogo ſunt omnia hec preſentia: quantūcunq̄ȝ pulchra et dulcia apparent niſi velut ſomnium quod preterit cuius nemo amplius recordat̄. Unde Gregorius. Sepe inquit contingit dormienti inopi vt ſe ꝑ ſomnium diuitē videat atq̄ȝ eiſdem rebus animum extollat. letatur ſe habere quod non habet: Sed repente euigilans dolere incipit qui diuitiaꝝ imaginē dormiens tenebat. et tunc gemit ſub paupertatis pondere q̄ ſe credidit diuitias poſſidere. Sic eſt de

omnibus huius mundi blandimentis. Et ſi ſcripture non credimus tpus pteritum quod viximus ad memoriã reuocemus ⁊ inueniemus ꝙ oĩa pterita nihil differũt iam a ſomnio Cogitet ergo qui poterit ſi expediat ꝓ breui ſomnio tpis eternam vitã pdere et cum damno penas ppetuas ſuſtinere. Deinde virtutũ armis viriliter accingimini cõtra verſuti hoſtis inſidias: ſemp in acie parati aſſiſtite. Jn virtutũ ſtudio vos exercere ſatagite: videlicet dum etas vr̃a adhuc quaſi cera eſt dum mores teneri in quamlibet valent ptem indifferẽter adduci. Unde neceſſe eſt tanto vos fieri cautiores circa vr̃i cuſtodiam quanto adhuc eſtis flexibiliores diuerſitatibꝫ morũ. Aut faciliores vel in dexterã dirigi: vel in ſiniſtre ptis procliuia torqueri. Si inter manus figuli plaſta viciũ leſionis incurrit niſi preſto corrigatur poſtq̈ʒ ad inſtar lapidis obduruerit nõ medetur. Si virgula ex prima radice ſuccreſcens in obliquũ ſe qualibet occaſione retorqueat ad rectitudinẽ nunq̈ʒ remeat. Si aliquãto diutius in eadẽ obliquitate pdurat et q̈ aut haſtileſcit indigna decernit flãmis edacibꝫ pabulũ deputatur. Uerba ſunt Pe. da. Cauete ergo ne viciũ aliqd veſtrum cum incremẽto corpis ſimul adoleat ne prauitatis cuiuſlibet in vobis nodoſitas obdureſcat. ſed ſitis vaſa non in ꝯtumeliã ſed in honorẽ facta: atq̈ʒ in domo dñi in oĩe opus bonũ parata. Et vt poſſitis adiuuante deo in adultoꝝ ꝓbitate niteſcere: et qd alijs fere impoſſibile eſt abſq̈ʒ laboris tedio virtutibꝫ abundare. Ammodo cũ ipſis corpalibꝫ incrementis coeua virtutũ exercicia coaleſcant vt cõſuetudo leuiget qd debilitas hũane fragilitatis abhorret. Et vt finẽ nũc faciã ſermoni qui affectui nõ poſſum ſcʒ finẽ facere vos hortor et ſolerter ãmoneo vt curetis vos iugiter oĩ tpe ſic tenere ac ſi hodie in huius diei ſpacio vel cras vel ad longius in hac ſeptimana diſceſſuri ſitis de hoc mundo. Quia pro certo neſcitis q̃ hora veniet dies dñi ⁊ q̈ʒ ꝓpe eſt. Ecce in ianuis eſt Et ideo ſicut viator in portu nauẽ velociter ptranſeuntẽ longinquas partes petentem ſtans ꝓſpectat ne ſe negligat. Sic omnis vita et actio veſtra ad hoc dirigatur: vt obitum beatum obtineatis et perueniatis ad locum immortalitatis ac

felicitatis eterne ad celeſtem hieruſalem tanq̄ chriſti cohere
des. Obſecro vos dilectiſſimi mihi fratres ne q̄ ſuggero par
uipendatis. ſed in ſchola vos chriſti ſub diſciplina ſcti ſpūs
cōgregate. Quatenus ipſe vobiſcū vſq ad ꝯſummatōꝫ ſecu-
li ſicut eſt pollicitus maneat et ad pr̄is ſui gloriā felici poſt-
modū remuneratōe vos ꝑducat. Quibuſdā forte diſpliceam
qꝛ dum alioꝝ edificatōni ꝯſulere geſtio prolixius loquēs lo-
quendi regulā non obſeruo. Sed optime cōpenſatur ſi ar-
guitur imperitie ſcriptor: dūmodo ꝓficiat ſapienter auditor.
Queſo vt exhortatiuncula iſta nō pereat ſed aliquo in libro
tranſcribatur et ſepius ꝑcurrat. vt vobis fauente deo hec ru-
ſtica et impolita verba ꝓficiant: et in eoꝝ recōpenſatōne veſtra
ꝓ me pauperculo orare dilectio nō deſiſtat. Unū adhuc ad-
do. Si vos ꝑcepero parum id edificatōnis qd̄ nunc vobis
affero: nō recuſare: ſed verba mea hūili aure percipe et corde
reponere ad faciendū ea: non me pigebit gratia dei aſſiſtente
ac roborante ſcribere vobis iterato ſi id a me dignati fueritis
poſtulare. Omnipotens deus dilectiſſimi fratres mei ab omi
vos prauitate cuſtodiat et ꝑ iuſticie ſemitā ad celeſtia regna
vos ꝑducat. Amen. Compilata et collecta ſunt hec in q̄dra-
geſima Circa feſtū annunciatōnis glorioſe Marie virginis
et matris dn̄i noſtri ieſu chriſti. Anno. Mcccciij.

¶ Explicit Epiſtola ſecunda fr̄is Johannis Carthuſieñ. ad quoſdam ſtudentes. ¶ Incipit Tercia ep̄la eiuſdem ad quendā Canonicū Northuneñ. ſibi ſpecialem.

HOnorabili et diſcreto viro multa bonitate pollen-
ti dn̄o Henrico Olemaneñ. eccleſie northuneñ.
canonico. Johānes Carthuſieñ. prope Pragam
Cū ſinceris orōnibꝫ Charitatē indefeſſam. ¶ Nō
abſq dolore et gemitu charitati veſtre hoꝝ ſerie facio mani-
feſtū. Ex dilectus frater Johannes de Duderſtat monachus
ordinis Carthuſieñ. ꝓpe Pragam frater veſter vterinus: me
us aūt religione et amicicia ſpeciali. xiiij. kl'. Auguſti. valla-
tus fratrū p̄ſentia numeroſa: vite curſum laudabiliter et feli-
citer cōſummauit. Atq cum gaudio ſpūs: morte ꝑdita: inter
minabilis vite gaudia vt firmit' ſpero introiuit. receptis p̄us

cum omni deuotione et reuerentia vt decuit omnibus ſancte
matris eccleſie ſacramentis. Laborauit aũt ſupradictus fra-
ter Johannes apud nos infirmitate corpis cõtinua a vigilia
penthecoſtes et vſq; ad ipſam pene tranſitus ſui horã: viguit
diſcretõe ſenſus integritatẽ retinendo: mortẽ q̃q; quanq̃; ini-
micam nature nõ horruit. Sed viſus eſt potius velut vite ia
nuam affectare. Pro ipſo ergo nõ eſt lachrymas fundere qui
de valle ꝑſilijt lachrymaꝝ. Supeſt potius ipi regratiari qui
iamdictũ fratrẽ de tot ⁊ tantis huius miſerie ꝑcipitijs digna
tus eſt liberare et in regnũ filij dilectõnis ſue ſicut credimus
tranſferre manu affluentiſſime pietatis. Et licet ꝑdictus ſibi
ꝓuidere dum viueret ſollicite laborauit. Uerumtñ q: in pre
ſentis vite exilio nullus eſt: luteam inhabitãs domũ qui non
de terrenis cõtagijs aliquã ꝯtrahat feditatis. Jdcirco memo
riam ipſius debitã ſeruantes in hac pte ſibi ſubuenire cure-
tis ſuffragijs oportunis que viuens ꝑ ſe meruit vtiliter exhibe
ri. Cõmendetis eum oꝛonibꝫ amicoꝝ ac notorum: et qui ſibi
cõſanguinitatis vinculo fuerãt copulati vt ꝑ defuncto vna
nobiſcũ offerant: offerriq; faciant preces et hoſtias ſalutares.
Que oblata ſi eiſdẽ non indiguerit defunctus: in ſinum ipſa
offerentiũ cõuerterent̃. Sane rogauit me frater veſter felicis
memorie mortuus: dum adhuc viueret vt aliquã vobis ex-
hortationẽ vellem ſcriptitare. Sed certe fateor ꝑ inſufficien
tia mea hmõi admonitõne me potius indigere ꝑſertim cum
apud me nec vita foris reſplendeat: nec deuotio intus ardeat
nec ſcientia ſuffragatur. Minus ꝑfecto idonee impendit do
ctrinam qui illud docet cuius non eſt experientiam aſſecutus.
Jpſius tñ depcantis ꝓuocatus deſiderio et fraterna vrgen-
te charitate volo ſoluere de mea imperitia ſicut dñs mihi de-
derit qd̃ ꝓmiſi ex ſanctoꝝ dictis alioꝝq; peritorum que ſcri
pſero colligendo. Sed vnde cõgruentius ſumã exordiũ niſi
a materia iam ꝑtacta. Ait igitur Hieronymus. Ex ex morte
alioꝝ ãmonemur vt idem de nobis cogitemus et nobis ꝓui-
deamus. Juxta illud poete. Tunc tua res agitur paries cum
proximus ardet. Si enim Noe centum annis arcam fabri-
cauit in qua ſe breui tempore a morte temporali preſeruauit:

quanto magis toto tempore vite noſtre arcam id eſt animam noſtram que eſt arca et templum dei preparare debemus vt mortem eternam poſſimus euitare. Et ideo nos ammonet ſapiens dicens. Memorare nouiſſima tua et ineternum non peccabis. Unde Prudentius libro de conflictu viciorum et virtutum. Horreo peccare quia nam torquentur amare qui peccauerũt iamqꝫ dolore luunt. Sibilla in oraculo prophetico loquens de die mortis ſic ait. Nox dolor eueniet quem mens nunc omnis abhorret. Ouidius in meth. Cruciat et terret: ſummi nos iudicis horror. Nam dignum morte iam noſtrum quiſqꝫ peregit. Et Sedulius in carmine paſtorali. Prouenit immanis timor ex horrore gehenne. Felix qui timet hũc qui declinauerit inde. Hinc Juuenalis libro ſexto. Grauida preſcimus: vite tormenta ſequentis. His vri penis: peccator horreat omnis. Jſidorus etiam in libro de conſtantia et virtute dicit. Jn bonis actibus exercitari neceſſe eſt ſacras mentes: ſcimus enim horrenda ſpectacula figuras horribiles beſtiarum peccatrici anime in ſuo exitu occurrentes. Nam ſecundum Gregorium libro ſexto moral'. Antiquus hoſtis ad rapiendum peccatorum animas tempore mortis crudelitatis effrenatur violentia. et quos viuẽtes blandicijs decepit: ſeuiens moriendo rapit. Audire ergo debemus tonitruum ſacre ſcripture dicentis. Ubi te inuenio ibi te iudico. Et illud. Omnes nos oportet manifeſtari ante tribunal chriſti vt recipiat vnuſquiſqꝫ prout geſſit in corpore. ſecunde Corintheoꝝ. quinto. Opera enim illorum ſequuntur illos. Et Apocalipſ'. decimoquarto. Hec vos excitent a ſopore cogitantes iugiter quam nimis ſit horribile et amarum peregrinari in patria tenebrarum. Refert enĩ Euſebius in libro de quinqꝫ milibus coronatorum. Ex Cirinus beato Fulgentio epiſcopo orationi prolapſo apparuit in tormentis dicens. Dulcis inquit affatus tui colloquij me decepit: horrorẽ vtinam mihi incuſſiſſes et a peccato ob quod hec patior vtiqꝫ retraxiſſes. Guido in quarto ſermonum opuſculo ſic inquit. Utinam timor et tremor ſuperueniant peccatori vtinã oĩis

miſeria et moleſtia ipſum terreant et a peccato retrahant: quē tam dura loca infernalia tormenta horrida gehennaliaq̄ expectant. Ideo docet nos ſapiēs ꝯſiderare nouiſſima nr̄a vt nō peccemus ſed ſemꝑ parati ſimus: hoc eſt vt ipſam mortē ante mentis oculos iugiter habeamus: et nos ad ipſam letanter ſuſcipiendā iugiter preparemus atq̄ diſponamus. Sed quid de memorie mortis vtilitate: ſimulq̄ de aīe peccatricis egreſſione a corꝑe Petrus damiani ſcribat hic puto nō incōgrue annotandū. Ait eni ſic in epl'a ad Blancam olim Comitiſſam. Ad euitandū ſane tentationum certamina nullus mihi videtur validior clipeus q̄ꝫ meditatio mortis ac extremi terror examinis. Et ſubdit. Penſandū quippe eſt cū iam peccatrix aīa a vinculis carnis incipit abſolui q̄ꝫ amaro terrore cōcutitur: quantis mordacis ꝯſcientie ſtimulis laceratur. Recolit vetita que cōmiſit. vidit mandata que implere ꝯtempſit: dolet indulta penitentie tp̄a ſeſe inaniter ꝑcepiſſe. plorat immobilē diſtricte vltionis articulū imminere ineuitabiliter. Manere ſatagit. ire cōpellitur. recuꝑare vult perdita nō auditur. Poſt terga reſpiciens totius tranſacte vite curſum velut vnū breuiſſimuꝫ deputat itineris paſſum. Ante ſe oculos dirigit ⁊ infinite ꝑhennitatis ſpacia depꝑhendit. Plorat itaq̄ q: intra tam breue ſpaciū acquirere potuit oīm leticiam ſeculorum. deflet etiā ſe ꝓpter tam breuis illecebre voluptatē inenarrabilem ꝑpetue ſuauitatis amiſiſſe dulcedinē. Erubeſcat q: ꝓpter illā ſubſtantiā que vermibꝰ erat obnoxia: illam neglexit que choris erat angelicis inferenda. Iam radios mentis attollit et cum diuitiaꝝ immortaliū gloriā ꝯtemplatur: eam ꝓpter vite huius inopiam ꝑdidiſſe ꝯfunditur. Cumq̄ ſub ſe reflectit oculos ad huius mundi cōuallem terrāq̄ caliginem ſuꝑ ſe vero miratur eterni luminis claritatē: liquide depꝑhendit quia nox erat et tenebre qđ amauit. O ſi rediuiuū penitētie tempus mereri potuiſſet q̄ꝫ dure ꝯuerſatōnis iter arriperet. Qualia et quanta ꝓmitteret quantis ſe deuotionū vinculis innodaret. Interea dum ebeſcentes oculi cōtabeſcunt. cum pectus palpitat: raucum guttur anhelat: dentes paulatim nigreſcunt et quandā eruginē ꝯtrahūt. palleſcūt ora: membra

cuncta rigeſcunt. Dum hec vtiqꝫ et hmői tanq̄ꝫ vicine morti p̄cedentia famulant̄ officia: Aſſunt omnia geſta ſimul et verba: nec etiā ipſe cogitatõnes deſunt. et cuncta hec amarū aduerſus auctorem teſtimoniū reddunt. Coaceruantur omnia ante reſpuentis oculos: et que cōſpicere refugit coactus et victus attendit. Adeſt p̄terea hinc horrenda demonum turba. Illinc virtus angelica. In illo qui medius eſt liquido deprehenditur cui pti iure poſſeſſionis vendicetur. Nam ſi pietatis in eo videntur inſignia: inuitatõis angelice blandicijs delinitur. Atqꝫ armoniace melodie dulcedine vt exeat puocat̄. Ex ſi eum ſiniſtre pti meritoꝝ nigredo et feditatis ſqualor adiudicet: intolerabili mox terrore ꝯcutitur: repentini impetus violentia ptui batur: p̄cipitanter inuaditur: ac de miſere carnis ergaſculo violenter euellitur: vt ad eterna ſupplicia iam cum amaritudine ptrabatur. Jam vero poſt egreſſionem de corpe quis explicare valeat. quot armate iniquoꝝ ſpirituum acies in inſidijs lateant: quot frementes cunei feralibus telis inſtructi iter obſident: et ne tranſire libera poſſit aīa: velut militari modo cōſtipate legiones oppugnant. Hec et hmői frequēter in corde verſare: quid eſt aliud q̄ꝫ lenocinantia vite huius blandimenta reſpuere: mundo repudium dare: illicitos motus carnis elidere: ſolūqꝫ pfectionis adipiſcende ꝓpoſitū indeclinabiliter cuſtodire. Hucuſqꝫ Pe. da. Hec igitur chariſſime tam horrenda mala peccatoribꝫ ineuitabiliter imminentia ſollicite cōſiderantes. feſtinantius agite et negocio ſalutis vr̄e vigilantius tempeſtiuiuſqꝫ inſiſtatis: ne tunc incipe velitis cum velle nō poſſitis. et ne ꝓpoſiti vr̄i: ſi qđ ſalubre forſitan cōcepiſtis executionē mors inopinata p̄ueniat. Nam q̄ oportunitatē deſerit: oportunitas eum fugit. Ideo admonet ſcriptura: dicens. Ne tardes conuerti ad dn̄m: et ne differas de die in diem. Et iterum. Ante languorē adhibe medelam: et ante iudiciū para iuſticiā. Uenit enī tp̄us in quo nihil poterimus opari neqꝫ ꝓmereri. Unde hortatur nos iterū ſcriptura dicēs. Quodcūqꝫ p̄t manus tua inſtanter opare. quia nec opus nec ratio nec ſapientia nec ſcientia erit apud inferos quo tu ꝓperas. Hinc ait Bern. ſermone. iij. de cena dn̄i.

Cum de iure conditionis humane oēm hoīem exire oporte=at ad opus ſuū et ad opationem ſuam vſq3 ad veſpam et ſcriptura nō poſſit ſolui. Neceſſe eſt vt vnuſquiſq3 dum in cor=pore viuit opari nō ceſſet: quod ſibi expediat ineternū. Nam cito veniet tpus et hora quo labor oīs et vniuerſa cura la=boris ceſſabit. Et tunc oīs homo ſcdm ſuum laborē mer=cedem habebit. O chariſſime ſi diligenter cōſideremus q tēpus nrm eſt ſicut vmbra et q oīa iſta vana cito tranſierūt et q pro vnoquoq3 mortali peccato datur homini pena eter=na in qua erit vermis rodens. Cōſcientia vrens. tenebre pal=pabiles: demones horribiles. ignis inextinguibilis et aqua niuium intolerabilis. Ubi tota hoīs miſeri ſubſtantia deuo=rabitur inextinguibilib9 flammis: nec erit ſupplicio4 modus vel intermiſſio ſiue finis. Nam finis ibi ſemp incipiet: mors nō morietur: nec defectus deficiet vt damnata hoīs cōditio ſemp in doloris materiā et mortis eterne pabulum recidiuet. Puto q omnia iſta tpalia nobis tanq3 ſtercora vileſcerent et ad gaudia eterna vehementi deſiderio tenderemus. Breuem igitur vitam iſtā ſua ɔtemptibilē breuitate: doloſam lubricā et ruinoſam: ad penitentiā cōceſſam: in melius dum tpus cōceditur ɔmutemus. Nam qui penitenti ꝑmittit veniā diffe=renti diem craſtinū nō ſpopondit. Nemo eni de vite diutur=nitate ſecurus eſt teſtimonio ſcripture. Cum dixerint pax et ſecuritas tūc repentinus ſuꝑueniet interitus. Et dies dñi hoc eſt mors ſubito dum non ſperatur latenter ſicut fur in nocte ſubintrat. qñ credūt reprobi ſecurius in ſuis voluptatib9 ꝑ=manere. Bern. Dum enī homo libenter ac iocundiſſime moratur in mundo diu ſe victurū arbitratur ac multa in longa tpa diſponit agenda. Subito rapitur in morte et ex impro=uiſo aufertur a corpe. Mors aūt ſubita et incerta remedium pnīe freqnter anticipat: et ita ſine vera pnīa decedens demonibus traditur cruciandus ſine fine. Que ergo nos angit veſania vicio4 ſentire abſinthiū: huius mundi ſequi naufragi=um: vite labentis pati infortuniū: impie tyrannidis ferre do=minium et nō magis cōuolare ad ſancto4 felicitatē: ad ſolennitatem ſuꝑne leticie. Ad angelo4 ſocietatē. Ad iocunditatez

contemplatiue vite vt poſſimus intrare in potentias domini et videre ſuperabundantes diuitias glorie ſue:et ineſtimabilis miſericordie ſue atqꝫ bonitatis. Tollenda igitur eſt mora que ad ſe trahit periculum illius rei potiſſimum cuius precio non eſt res aliqua comparanda. Non vos detineat mundus neqꝫ decipiat. Fallax eſt enim hic mundus vita breuis: finis dubius:exitus horribilis. iudex terribilis: pena infinibilis. Verba ſunt Petri bleſ. Nec ſequamur quo nos traxerit caro fatua. Ceca enim eſt:et ſi nobis quod abſit ducatum preſtiterit ſecum in mortis foueam nos deuoluet. Unde apoſtolus ad Romanos. Si ſecundum carnem vixeritis moriemini ſcilicet morte eterna. Idem. Qui in carne ſunt deo placere non poſſunt. Idem. Uidua que viuit in delitijs mortua eſt. Secundum carnem viuit qui cõmedit quando vult: bibit quando vult:dormit quando vult:et habet gaudiũ quando vult et q̃diu vult. Et qui plus viuit carni q̃ꝫ deo eſt in peccato mortali ſi in hoc magis delectatur. Ut dicit Aug⁹. Item beatus Bernhardus. Ille non ſcd̃m deum ſed ſcd̃m ſe viuit qui ſi poterit eſt cum quibus vult: pergit quo vult: manducat et bibit quando vult et quod vult et inquantum vult. Ridet et iocatur inter quos vult et vbi et quando vult. Poſtremo quicquid naribꝫ ſuaue eſt:quicquid tactui blandũ quicquid oculis delectabile:quicquid ceteris membris ac ſenſibꝫ carnis ſue iocundũ exercet et ſequitur. Ille vero qui ſcd̃m deum viuit: non qd̓ eum carnaliter delectat ſed qd̓ ſpiritualiter edificat facit et quicquid cupit et agit non vult ex ſua ſed ex dei voluntate maiorumqꝫ ſuorum iuſſione procedere. Cum igitur vt ait Bern̄. eternam vitam p̄cioſis rebus impugnas et adornas quam poſt paucos dies vermes deuoraturi ſunt in ſepulchro:aĩam vero tuam nõ ornas bonis opibꝫ que deo et angelis eius preſentanda eſt in celis. Quare animã tuam vilipendis et ei carnem p̄ponis. dominã ancillari et ancillam dñari magna abuſio eſt. Idem. Noli attendere quid caro velit ſed quid ſpiritus poſcit. Tunc enim glorioſus erit cum ad ſuũ dñm redierit. ita tamen ſi de carne nihil ſecũ tulerit et deterſerit omne ſordidum. Si vero dicis. Durus eſt hic ſermo

non poſſum mundum ſpernere et carnem meam odio habe-
re. Dic mihi vbi ſunt amatores mundi qui ante pauca tpa
nobiſcũ erãt nihil ex eis remanſit: niſi cineres et vermes. At-
tende diligenter quid ſunt vel quid fuerunt. hoĩes fuerunt ſi-
cut et tu. cõmederunt biberũt riſerunt: duxerũt in bonis dies
ſuos et in puncto vite ſue ad inferni nouiſſima deſcenderunt.
Hic caro eorũ vermibꝫ et illic anima ignibꝫ deputat̃. donec
rurſus infelici collegio collegati. ſempiternis inuoluant̃ in-
cendijs qui ſecũ fuerũt in vicijs. Una nanqꝫ pena implicat
quos vnꝰ amor in crimine ligat. Quid profuit illis inanis
gloria. breuis leticia mundi potentia. carnis voluptas. falſe
diuicie. magna familia et mala concupiſcentia. vbi riſus vbi
iocus. vbi iactantia. vbi arrogantia. de tanta leticia. Quãta
triſticia. Poſt tantã voluptatẽ tam grauis miſeria de illa exal
tatione ceciderũt in grandem ruinam. magnam miſeriam et
magna tormenta. Quod illis accidit tibi accidere põt. quia
homo es homo de humo. limus de limo. De terra es. in ter-
ra viuis. ad terrã reuerteris. quando veniet dies vltima que
ſubito veniet. et forſitan hodie. Certũ eſt quia morieris. ſed
incertum eſt quomodo vel quando vel vbi. quoniam mors
vbiqꝫ te expectat. tu quoqꝫ ſi ſapiens fueris vbiqꝫ eum expe-
ctabis Si carnem ſequeris. punieris in carne. Si curioſos
veſtes queris. pro ornatu veſtiũ ſubter te ſternet̃ tynea et ope
rimentum tuũ erit vermes. Juſticia enim dei aliud iudicare
nõ poteſt niſi qđ merentur opa noſtra. Qui diligit plus mũ
dum qꝫ deũ ſeculum qꝫ clauſtrum. gulã qꝫ abſtinẽtiam luxu
riam qꝫ caſtitatem. ſequitur diabolum ⁊ ibit cum eo in ſuppli
cium eternum. Quis putas tũc meror erit: quis luctus: que tri
ſticia: cum ſepabuntur impij a conſortio ſanctoꝝ et a viſione
dei et tradentur in ptãtem demonũ ⁊ ibunt cum ipſis in ignẽ
eternũ: ibiqꝫ ſemp erunt ſine fine in luctu et gemitu. ⁊c̃. Uide
que ſequuntur in meditatõnibꝫ Berñ. c. vij. Ubi loquuntur
de reproboꝝ penis in inferno ac ſupplicijs nunqꝫ terminan-
dis: que ſupplicia atqꝫ tormenta tanta ⁊ talia ſunt vt nemo va
leat explicare. immo quicquid p̃t horribile in mundo exco-
gitari penis inferni nulllatenus valet comparari. Sed quid

mirum cum ſm Aug⁹. Ignis purgatorij grauior ſit ꝗ̄ quic quid homo p̄t pati in hac vita. Unde btō Cirilio interrogā ti ab vno a morte reſuſcitato et incōſolabiliter lachrymante: cur tam dire fleret reſpondit dicēs. Si que pridie ſum exper tus nō ignorares ſed ſcires tibi ſemꝑ ineſſet fletus cauſa. Et addidit. Quales inquit credis penas ⁊ tormenta nō ſolū da mnatis ſed etiā in purgatorio exiſtentibꝫ ꝑparari. Et paucis interpoſitis. Si omnes in mundo cogitari poſſent pene tor menta et afflictōnes minori que illic habetur pene nō cōpa rarentur. Omnes que hic videntur pene et tormenta ſolacia erunt. Mallet enī quilibet viuentiū ſi illas expientia noſce ret penas vſqꝫ ad finem mundi omnibꝫ his ſimul ſine reme dio cruciari penis: et quas omnes hoīes ab Adam vſqꝫ huc ſigillatim ꝑtulerunt aduri: ꝗ̄ vno die in inferno ſiue in pur gatorio minori q̄ illic habetur pena torqueri. Et ideo ſi cau ſam mei interrogas fletus: timor penaꝝ eſt que peccatoribꝫ iu ſte dantur. Scio nanqꝫ me erga deū meum peccaſſe ⁊ ipſum iuſtum fore nō dubito: qua de re nō mireris ſi plango cū po tius ſi nō plangerē vehementer admirari deberes. Sed po tius admirare quare hoīes qui ſe mori nō dubitant ſaltē ali orum expimento nō cogitant tantas euadere penas ſed tan ta hic ſecuritate viuūt. De hac materia legi nōnulla exem pla de quibꝫ ſpecialiter vnū ſubiungo ſatis autenticū qđ Al bertus magnus ſibi ab his qui rem familiariter nouerāt tra ditum ferebat. Erat vir fidelis et bonus qui poſt diutinā pe nitentiam quā ſanus fecerat incidit in languorē grauiſſimuꝫ quo per annū non modice tribulatus rogauit cū lachrymis dn̄m vt tanto languori finem impenderet et imponeret data morte. Nec mora: miſſus ad eum angelus dn̄i dixit ei. Exau diuit dn̄s p̄cem tuam ſed eligas quod vis. Aut tribus diebꝫ purgatorij pena torqueberis et nunc decedes: aut ſi adhuc ꝑ annum in languore manere volueris ſine nullo purgatorio ad ſuperos euolabis. Tūc ille penam p̄ſentem recolens nec futuram aduertens reſpondit. Mori potius eligo et nonduꝫ tribus diebꝫ ſed quantū dn̄o placuerit in purgatorio tribula ri. Fiat inquit angelus ſcđm verbū tuū. Nec mora languēs

morte ſolutus eſt et eius aīa in purgatorio deportata. Uno ergo exacto die venit angelus ad locū purgatorij vbi aīa torquebatur ꝛ dixit ei. Quid nūc agis o aīa q̄ ꝓ languore vnius anni trib⁹ dieb⁹ elegiſti in purgatorio detineri? Cui aīa: O ſeductor nō angelus q̄ me in penis multoꝝ annorū curriculis ꝑ triū dierū ſpacijs fefelliſti. Et angelus. Nō a me ſed ineſtimabili tortura decepta es: q: nō niſi vnā diem de trib⁹ in purgatorio peregiſti. Tn̄ adhuc ſi retractare volueris qd̄ elegiſti dn̄s miſerebit̄ tui vt ad corpus tuū qd̄ nondū ſepultū eſt reporteris vt ꝑ annū languorē quē exꝑtus es patiaris. Cui aīa Annuo inquit nō ꝑ annū tm̄ ſ; in finē mundi languore etiā detinear acriori. Hoc dicto aīa reportat̄ ad corpus ꝛ ꝑ annū vnū detenta languore: multos quib⁹ hoc retulit ad penitentiam animauit. Et poſt annū vnu; iterato defunctus tranſijt ad ſuꝑna. Hinc ait Aug⁹. Si talis eſt pena purgatorij magis eſt exquiſitiſſimis martyrū tormentis. et tn̄ ſicut ignis iſte pict⁹ in ꝑiete reſpectu ignis vſualis: ſic ignis nr̄ reſpectu purgatorij: et purgatorius reſpcū inferni. Alia plura de hac materia exēpla at; penaꝝ purgatorij ꝛ inferni deſcriptōes in diuerſis libris reꝑiunt̄ q̄ hic diutius ꝓſeq̄ ep̄laris breuitas nō ꝑmittit. Sed q: parū ꝓdeſt mala p̄dicta pctōrib⁹ imminentia atq; ꝑicula intelligere: niſi etiā ſciat̄ q̄liter debeant euitari. Ideo vtile iudicaui ipō q̄ inſpirauit opitulāte poſt p̄dicta q̄ſdam doctrinulas ānotare q̄b⁹ diligēter obſeruatis facile erit iuuāte dn̄o a pct̄is p̄ſertim mortalib⁹ abſtinere: tentatōib⁹ reſiſtere: inferni laq̄os effugere ꝛ viuere ꝟtuoſe. Et ſunt he. Diſcreta in cibo et potu abſtinētia. Fugere carnaliter viuentiū atq; mulieꝝ ꝯſortia. Sacrā ſcripturā et orōe; freq̄ntare. Uitam ꝛ ſtatū ꝓpriū ꝯtinue diſcutere atq; pōderare. Primo ergo oīm ꝑ virtutē abſtinētie neceſſe eſt gulā refrenare Hec eſt ſm̄ traditō; ſctōꝝ patrū p̄ma pugna quā deuincere nos oportet Et quāto min⁹ ſuꝑata fuerit tāto validiora ſunt cetera vicia ꝯtra nos et nos debiliores ꝯtra ea. Per gulā nāq; pctm̄: et per pctm̄ mors intrauit in oīe genus humanū. Un̄ ꝛ ſaluatorē nr̄m diabolus p̄mo ꝑ gulā tētauit q̄ſi ianuā alioꝝ vicioꝝ. inde aditū querēs ad vlteriora. Gula ſiquidē porta eſt ꝑ quam

totus exercitus diaboli intrat. Si quis vult cape caſtrũ feſti
nat portã occupare. Nã q̃ habet portã caſtri defacili hꝫ et ca
ſtrũ. Per portã oris diabolus totam familiã ſuã introducit.
Ideo ad portã oris cuſtodia eſt ꝑmitus tenẽda ⁊ ponẽda: niſi
eni ꝑus gula refrenet fruſtra ꝯtra alia vicia laborat. Nequa
ꝗ̃ pt q̃s dñari ceteris vicijs niſi prius ingluuiẽ vẽtris reſtrin
xerit neqꝫ virtutẽ aliquã attingere niſi ꝑus curet gulã edoma
re. Vñ Greg. li. iij. moral. c. xxij. Niſi gula ſit deuicta nõ vin
citur aliqͦd viciũ. Idẽ. Nullus palmã ſpũalis certaminis ap-
ꝑhendit q̃ nõ in ſemetipo ꝑus ꝑ afflictã vẽtris ꝯcupiſcentiaꝫ
carnis incẽtinea deuicerit. Neqꝫ ei ad ꝯflictũ ſpiritalis ago
nis aſſurgit ſi nõ ꝑus intra noſmetipſos hoſtis poſitus gule
videlꝫ appetitus edomat. Quia ſi nõ ea q̃ viciniora nob ſunt
ꝯſternimꝰ nimirũ inaniter ad ea q̃ longius ſunt impugnãda
trãſimus. Incaſſum nãqꝫ ⁊ ꝯtra exteriores inimicos in cãpo
bellũ gerit ſi intra ipa vrbis menia ciuis inſidiãs hẽt Et ſub
dit paucis interpoſitis. Nõnulli vero ordinẽ certaminis igno
rantes edomare gulã negligũt ⁊ ad ſpiritalia bella ꝯſurgũt.
Qui aliqñ multa etiã q̃ magne ſunt fortitudinis faciũt ſꝫ do
minãte gule vicio ꝑ carnis illecebrã omẽ qͦd fortiter egerũt ꝑ-
dunt. Et dũ vẽter nõ reſtringit ꝑ carnis ꝯcupiſcentiã: ſil' cũ-
cte ꝟtutes obruunt. De his dicit Seneca. Ventri inq̃t obe-
dientes aĩaliũ loco annumerant nõ hoĩm. Idẽ. Nemo liber
q̃ et corpi ſuo ſeruit. Si regeris aĩo rex es. Si corpe ſeruus.
Idẽ. Si vis tibi oĩa ſubijcere: ſubijce te rõni. Multos eni re
ges ſi rõ te rexerit. Nihil eni eſt hoĩ bonũ ſine ſe bono. Idẽ.
Qui in ꝟuitutẽ redigit carnẽ ſuã pure mẽtis erit: q̃ aũt nutrit
eã dolebit ſuꝑ eã. Boetiꝰ li. de trini. Nihil hoĩ dignius ſi ori
ginẽ ſuã q̃ ex deo eſt imitat. Nihil hoĩe vilius ſi carni ſue q̃
lumẽ mẽtis opprimit ꝯformat. Cõmittitur aũt peccatuꝫ gule
ſpecialiter trib; modis. Primo qñ non ſeruatur debitũ tpus
in ſumendo alimẽta: et qñ ſepius ꝗ̃ decet ꝯmedit ꝑter neceſſi
tatem more pecudũ. Scdo qñ ꝓ expletõne vẽtris quarũlibet
eſcaꝝ varietate quis letatur: plus ſumẽs ꝗ̃ ſit neceſſe ex incõ-
ſideratõe vel delectatõe gule potius ſe implens ꝗ̃ reficiens.
Tercio qñ accuratiores et delicatiores cibos quis deſiderat

et nimis lauta querit et exquiſita. De his tribꝫ ſpeciebꝫ et qua libet eaꝝ diuerſe ac peſſime egritudines aie ꝛ corpis generantur ꝛ ſuſcitant hominí ex his igniti aculei pnitioſe libidinis. Quia ſm Hieronymū. Uenter mero eſtuans faciliter ſpumat in libidinē. Exinde etiā ſequit ſomnolentia torpor corporis. Siquidē ciboꝝ repletio pigrū reddit qꝛ vas plenum ponderoſum efficit. Ebetatur etiā intellectꝰ ꝛ affectus deuotionis obruitur et reſtringit: necnō agilitas retardatur. Item ex ſupflua repletōe ventris maxime ex tercia ſpecie ſupra poſita vt dicit quidā doctor. gignitur mentis eneruatio et interni vigoris ablatio. Quia certū eſt ꝙ quicūqꝫ a leui ꝛ momētanea delectatōe gutturis vincit: multo fortius ſupatur a maiori delectatōe lumē rōnis abſorbente. Cōſtat enī tam ſm ſanctos q̄ꝫ ſm pbos ꝙ delectatōe venerea lumē rōnis eclipſat et totus hō brutalis efficit. Et ideo nunq̄ꝫ poterit ardentis concupiſcentie ſtimulos cohibere: q̄ deſideria gule refrenare nequerit. vt dicit Ioh. Caſſy. in libro inſtitutionū. Hinc ait Io. Abbas de monte ſynai. Qui ſuū ventrē nutrit ꝛ fouet et cōtendit ſpm̄ vincere fornicatōis ſilis eſt volenti cū oleo incendium extinguere. Bern̄. ſer. viij. de Cena dn̄i. Stulte inquit de flore caſtitatis ſe iactat qui ꝯtra illa q̄ de carne et ſanguine naſcuntur peccata p afflictionē carnis et p purgatōꝫ mentis nō fortiter inſtat. Ut igitur caſtitas vigeat in mēte caro mactetur in abſtinētie falce. Nō enī eſt illi pcendum ſi ſpūs ſcti fieri volumus templū. Facilimū et delectabile eſſet adiūcto amoris dei cōdimento ſcdm naturā viuere ſi inſania nr̄a nos pmitteret. vt dicit Bern̄. Diſcamus ergo ne in ſumendis alimentis corpis gule magis q̄ꝫ neceſſitati ſeruiat. Nutrienda nāqꝫ eſt caro vt in bono nobis ope famulando ſufficiat: non aūt vt p ſacietatē ad iniquitatē turpirudinis prumpat. Porro mens ieiunantis orat vigilanter et ſobrie. non abſtinentis vero replet idolis immūdis. Abſtinentia vt ait Sidonius vitā plongat. caſtitatē ꝯſeruat. deum placat. demones expugnat. intellectū illuminat. mentē corroborat. vicia domat. carnem exſupat. cor ipm in dei amorē ptrahit ꝛ inflāmat. Unde dn̄s docere volēs aiam deſiderijs ꝛ voluptatibꝫ ſuis reſiſtere

dicebat. Intrate ꝑ anguſtā portam qꝛ lata ⁊ ſpaciosa via que ducit ad mortē. Anguſta aūt et arta via eſt q̄ ducit ad vitā. lata eſt ergo via aīe cū qualicūqꝫ deſiderio ſuo ſatiſfecerit. Anguſta vero eſt cū voluptatibꝫ repugnat. Remediū efficax ꝯtra gulā eſt a ſe remouere et nō habere vñ poſſit gule ſatiſfacere vel ipām ꝓuocare. Facilius enī abſtinemꝰ a delicatis cibis et potibꝫ ⁊ a ſuꝑfluitate ſeu immoderantia qñ non habemus nec videmus gule irritamēta q̄ꝫ cū eis abundamꝰ. Vñ Abbas Serapion in collatōne. p. Puritati inqꝫ ſtudentibꝫ plurimū ꝓfert vt carnaliū paſſionū ipās materias ſibi ꝑmitus ſubtrahāt quibꝫ p̄t vel occaſio vel recordatio earundem paſſionū egrotāti adhuc aīe generari. Nā corpi ne ꝯcupiſcētia in effectū tentet ꝓrumpe: neceſſario effigies ⁊ materia alliciens ſubtrahēda eſt. Ad has aūt occaſiones euadendas maxime valet fuga ſeculi: qꝛ ꝯuerſari in mūdo ⁊ eſſe a pctō mundum: valde eſt difficile et rarum. qꝛ multe ſunt in ſeculo occaſiones ꝑ quas hō trahiť ad vicia et retrahiť a ſctā ꝯuerſatōe. Valet etiā ꝯtra tam delectatōes gule q̄ꝫ etiā cōtra alias voluptates vicioſas. Conſiderare q̄ꝫ cito ꝑtranſit: q̄ꝫ breuiter durat et qꝫ cū tranſacta ſit eſt q̄ſi nunq̄ꝫ fuerit: et relinquit poſt ſe veſtigia male ꝯſcientie ⁊ penitudinis ⁊ ꝯfuſionis et debitū ſuppliciorꝫ et meriti detrimentū. Unde cū delectamenta carnis et mundi q̄s appetit: ponere debet in corde ſuo ac ſi iā habuerit ⁊ ſatiatus ſit et hora p̄terierit. qꝛ voluptas p̄terita eſt q̄ſi ſomniū noctis tranſacte. immo ꝯtemptibilior qꝛ malā conſcientiam facit ꝑpetrata voluptas: euitata vero facit ꝯſcientiam letam. Plura alia ſunt remedia cōtra gulā ceteraqꝫ vicia carnalia que p̄termitto modo qꝛ nimis nos in alijs retardaret. Secunda cautela habenda ad facile vitandū peccata et laqueos tentatōis: eſt euitare ꝯtuberniū et ſocietatē carnaliter viuentiū atqꝫ vicioſe: ne eorꝫ exemplo ad ſilia ꝑtrahatur Prouerb. Qui ſe iungit fornicarijs erit neqꝫ. Itē amicus ſceleratorum efficietur ſilis illis. Proni enī ſunt ſenſus hoīs et cogitatio in malū. et ideo facilius trahiť exemplo aliorꝫ ad illud qd̄ appetit ſenſus eius carnalis: dum nō erubeſcit vicioſus videri habens ſecū ſocios miſerie ſue q̄rꝫ nō ſolū exēplis

ſed etiã pſuaſionib⁹ ⁊ irriſionib⁹ trahitur ad pctm̃ et laudatur pctõꝛ in deſiderijs aĩe ſue. Et hec eſt iam p̃cipua cã quare ita nũc multiplicata ſunt mala in eccĩa. in clero ⁊ in religione q2 ſtudia ſpũalia defecerũt et ad exterioꝛa ſtudia ⁊ negocia pluri mi defluxerũt: ſcʒ mala ꝯfoꝛmitas dñ q̇libet vult alios imita ri: ſiue q2 aliud neſcit q̃ꝫ qꝺ videt in alijs ſiue non audet aliter viuere q̃ꝫ illi cũ q̇b⁹ ꝯuerſaꝛ. Et ex malo timoꝛe vel pudoꝛe ti met alijs videri diſſil'is. Siue etiã qꝛ ꝓprius tepoꝛ ⁊ carnalis libertas gaudet ſe habere occaſionẽ ⁊ quandã excuſatõʒ apꝺ hoĩes agendi qꝺ libet etiã ſi nõ licet. Ps. Oẽs declinauerũt ſil' inutiles facti ſunt: nõ eſt q̇ faciat bonũ nõ eſt vſq3 ad vnũ. ſcʒ ad eũ qui multitudine poſtpoſita ſtudet vni dño placere et ſeruire. Unã petens a dño ⁊ hãc requirẽs vt inhabitet in do mo dñi mẽte ⁊ ꝯfoꝛmitate vite qꝺ ſolũ' eſt neceſſariũ. Uñ ꝓ uerbiũ apud hoĩes eſt. Ex q̇ cũ lupis eſſe vult opoꝛtet etiã eũ vllulare cũ lupis. Uñ btũs Hieronym⁹. Pꝛope finẽ vite in ter cetera multa q̃ docuit hoc q̇ʒ dixit. Certe nil nocet hoĩ ma gis q̃ꝫ mala ſocietas. Talis enĩ efficiꝛ hõ qualiũ ſocietate fru itur. Nunq̇d cũ agno lupus habitat. Uir caſtus certe luxuri oſi ſocietatem aufugiat. Plus q̃ꝫ impoſſibile puto virum di utius in bonis permanere operibus qui maloꝝ aſſidua ſocie tate vtitur. Cũ ſancto. Pſalmiſta ſanctus vociferat. ſanctus eris: et cum viro innocente innocens eris: et cũ electo electus eris: et cum ꝑuerſo ꝑuerſus eris. Sicut enĩ mala nocet ſocie tas ſic bona ꝓdeſt. nihil poteſt equipari huic theſauro. Qui bonã inuenerit ſocietatẽ vitam inuenit: diuitijs affluit. Certe dicam nec homo vel bonus vel malus efficitur niſi ob ſocie tatis cauſam. Pueri coꝛ tanq̃ꝫ tabula raſa in qua nihil pictũ eſt foꝛe dicitur. Illud ergo qꝺ a ſocietate recipit vſq3 ad ſene ctam retinet: ſiue bonũ ſiue malũ ſit. Raro cum iuuene iuue nis habitet; nam ignis ſi appꝛonatur igni caloꝛẽ nõ extinguit ſed enutrit. Semꝑ et vbiq3 delectat ſapientia ſenioꝛẽ nõ eta te ſed pꝛudentia ſociã exiſtere. Alioquin ſi ſtulto ſocietur aſſi dua ſocietate de ſtultitia in ſtultitiã delabetur. Iſodoꝛus in ſy nodo. Bonoꝝ ſocietatẽ require ſi fueris ſocius cõuerſatõnis eris et virtutis eoꝝ. Greg̃ ſuꝑ ezechielẽ. Qui ſancto viro ad

heret ex eius aſſiduitate viſionis vſu locutõis: exemplo opis accipit vt accendat in amorẽ virtutis: pctõꝝ ſuorũ tenebras fugiat. in deſiderio lucis exardeſcat. De hoc etiã dicit Pe. da. in li. de ꝯtemptu ſecli. Hoc inquit abſolute dicimus. qꝛ tãtis inſidiaꝝ tendiculis hoc tpe mũdus iſte denſatus eſt vt quiſquis deſiderat innocenter viuere ab illius ꝓceſſu cautiſſime ſe expediat abſtinere. Cuiꝰ videlicꝫ iter ſi ſepe terit ꝓcuratos inſidiaꝝ laqueos nõ euadit et tanꝙ arbor munientis ſe corticis defenſione nudata: nec virtutũ fructus afferre: nec vicioꝝ quaſi teredonũ ſcaturientiũ cariem poterit euitare. Cũ vero ad ꝓprie habitatõis clauſtra reuertit' cõminus illũ q̃ſi quedã conglobata turba oĩm que viderat vel audierat comitatur vt tumultuantium negociorum ſtrepitum quem illic tolerabat in corpore multo igẽtius multoqꝫ importunius hic patiatur in mente precipue ſi orationi vacare enixius ceperit: ecce fantaſmata cogitationum: ecce imagines quas viderat rerum: ita vt in quolibet angulo conſtitutus videatur ſibi ludis theatralibus intereſſe vel inter agitantes forenſe litigiũ reſidere ⁊c̃ Et poſt plura oſtendens quantum prauorũ ſocietas bonos ledat. Inter cetera dicit. Malorum nanqꝫ cum incaute amicitijs iungimur culpis ligamur. Unde Joſephus. qui tot de ante acta vita preconijs attollitur. de Achab regis amicitijs ne ꝑiturus increpatur. Cui a dño ꝑ ꝓphetam dicitur. Impio prebes auxiliũ et his qui oderũt dominũ amicicia iungeris et idcirco iram domini merebaris. Sed bona opera inuenta ſunt in te eo ꝙ abſtuleris lucos de terra iudea. Ab illo enĩ q̃ ſumme rectus eſt eo ipſo iam diſcrepat quo peruerſoꝝ amicitijs vita noſtra concordat. Quem enĩ vox illa aplica nõ terreat qua nos cõteſtans et a prauoꝝ contubernio reuocans clamat. Denuncio vobis in nomĩe dñi ieſu vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et quem non ſcdm traditionẽ aplicã cernitis ambulare. Et paucis interpoſitis cõcludit. ꝙ qui cũ ſceleratis hoĩbꝫ carnaliter amicitias iungũt: alieni reatus ꝑticipes fiũt etiã ſi cũ illis ſil' nõ admiſere pctm̃

Precipue fugienda eſt familiaritas feminaꝝ. Ecc. A veſtimento ꝓcedit tinea et a muliere iniquitas. Hinc Gregorius.

Qui corpus ſuũ ↄtinētie dedicat habitare cũ feīa nõ p̃ſumat Nã q̃ꝺdiu vitalis calor viuit in corpe nemo p̃ſumat ignē cõcupiſcentie in ſe penitus extinctũ eſſe. Et ſepe videt carbo extinctus modica fauilla optus ſed ſi tangit cõburit. diabolus vero cũ duos carbones coadunauerit afflat donec eos incēdat. Job. Alitus eius prunas ardere facit. ⁊c̃. Ignitus enim carbo ſi ſolus relinquitur extinguit. Si cõponitur alteri ex mutuo calore ambo incendunt. Et ſepe ſpũ inceptus amor ↄſumat in carne. Ideo hortatur quidã deuotus et intelligēs dicēs. Si vis habere pacē cordis cum deo tũc abſcinde a te oēm familiaritatē feīaꝝ. Idem. Si meũ ↄſilium nõ ſpernis cõſulo ne vnq̃ꝫ aliquã ſingularē familiaritatē cũ aliqua feīa ↄtrahas etiã ſi religioſa ſit et ſctã: qꝛ p̄icula carnalis tentatõis ex tali familiaritate ſepe accurrũt dum nõ cauet malũ qđ latet ſub ſpecie boni. Vñ Aug⁹. Crede mihi eps loquor: cedros libani et gregũ arietes ex hoc cecidiſſe repperi. Ergo cõtra libidinis impetũ debes apprehendere fugã. Si vis obtinere victoriã nec tibi verecundũ ſit fugere ſi caſtitatis palmã deſideras obtinere quia ſine vlla dubitatione qui familiaritatem non vult vitare ſuſpectam cito dilabitur in ruinã. Nemo ergo ſe falſa ſecuritate decipiat: nec de ſuis viribus periculoſe preſumat: ſed audiat Apl'm dicentem. Fugite fornicationem. Nempe cõtra reliqua vicia deo auxiliante debemus in pñti reſiſtere: libidinem vero fugiendo ſupare. Et licet ab oĩ christiano fugiendũ eſt mulierũ ↄtuberniũ maxime tñ a clericis quibꝫ p̄cipitur ne cũ eis habitēt. vt patꝫ. di. xxxij. et eſt btĩ Hieronymi. Hoſpiciũ tuũ aut raro aut nunq̃ꝫ mulierum pedes terant vel tangãt qꝛ nõ p̄t corde toto habitare cũ deo q̃ feīaꝝ acceſſibꝫ copulat. Feīa ↄſcientiã ſecũ p̄iter habitãtis exurit. Nunq̃ꝫ de mulieꝝ formis diſputes. Femine nomen tuũ neſciãt. Feminã quã bene videris ↄuerſantē mente dilige nõ carnali freq̃ntia. Si bonũ eſt mulierē non tangere malũ eſt ergo tãgere. nec de p̄terita ſctitate ↄfidas. Neq̃ꝫ enĩ es dauid ſanctior: neq̃ꝫ ſamſone fortior: neq̃ꝫ ſalomone ſapiētior. Memento ſp̄ q̃ accolã p̄adiſi mulier de poſſeſſione ſua eiecit. Itē Lucius papa. Et habet. lxxxi. di. Clericus ſolus

ad femine tabernaculum non accedat: neq̧ frequenter ꝑperet neq̧ ſine maioris id ē ꝑlati nutu ac ſacerdotis iuſſione nec ſolus pſbyter cū ſola feīa fabulas miſceat: nec archidiacon⁹ ſub ꝑtextu hūilitatis aut officij frequēter intret domicilia patronaꝝ. aut forte ꝑ clericos aut domeſticos matrone mandet aliq̄d ſecrete. ſi agnitū fuerit et ille deponat: et illa a liminib⁹ eccleſie arceat. Item Greg. Volumus vt ſacerdotes ꝓhiberi debeant ne cū mulierib⁹ cōuerſentur excepta duntaxat matre vel ſorore que caſte regende ſunt. Item in regiſtro legitur q̧ btūs Aug⁹. nec cum ſorore habitare cōſenſerit dicēs. Que cum ſorore mea ſunt: ſorores mee nō ſunt. Docti ergo viri cautela: magna debet eſſe nobis inſtructio. Item ex octaua ſynodo. In omnib⁹ obſeruare cōuenit vt certus quis ex certo tp̄e id eſt publico et nō occulto vel ſuſpecto. vt. xxxv. q. vi. ab iſto. Et certo loco nō ſuſpectis et certis ꝑſonis. vel apparere clericus vel loqui debeat mulierib⁹ vt excludatur om̄is nephanda ſuſpitio. Et certe ſolum ad ſolam accedere nulla religionis ratio ꝑmittit. melius enī duo q̄ȝ vnus ſimul et fidelius et tutius res geritur. Ve enī vni quia ſi ceciderit non eſt qui erigat eum. Si vero cuiuſlibet occaſionis articulus accidat vt egrediendi et loquendi cū feminis neceſſitas imminere videatur: nō mox ad vagandū ſe leuiter ꝓuat: nō colloquio cōſanguinitatis aggliſcat: nō ad ſeculi vanitatē animus incaleſcat. Loquens vero cū feminis caueat ne eaꝝ vultus ſtudioſe inſpiciat vel manus cōtrectet vel nimis ꝓpe ſedeat nec eis leuiter arrideat: nec diligenter cum eis ſuſurret: nec angulos ad colloquia eaꝝ requirat. Quia hec om̄ia ſi etiā nihil temptationis ingererent: tn̄ non effugies notā ſuſpitionis ab alijs: et facile poſſes infamie maculā cōtrahere: quā vix poſtmodum detergeres cum pudore. Sic habe te cum omni femina ac ſi maritus eius et ꝑlatus tuus cōtra te ſedeat. cōſiderans et audiens om̄ia que facis vel dicis vt quicūq̧ ſuꝑueniat et videat te cum ea loquentē in nullo ſit te neceſſe erubeſcere: nec aliquis poſſit poſtea tibi notam ſuſpitōnis impingere. Et ſicut clerici feminaꝝ viſitationē debent euitare ſic etiā ab earundem ſpectaculis atq̧ ludis debent ſe ꝓcul elongare. Nō ſolū

mulierum:imo et viroꝝ laſciuientium:ſicut fiunt in choreis: in nuptijs.in cõuiuijs:in torneamentis ac baſtiludijs.in ludo alee ſcacoꝝ ꝛc. Clericis nõ licet choriſare ẜm Albertũ in iiij.di.xvi.et ꝑ ꝯſeqñs nec debẽt aſſiſtere. Vñ Hieronymus. in quadã ꝺ mel'. Non credo viro ſi dicat ſe illeſum euaſiſſe a ſpectaculis taliũ cum Dauid ex eo ꝙ vidit Berſabee lauantem ſe ad libidinẽ ꝓuocatus ſit. A pſonis vero ſecularibꝫ pñt qñqꝫ choree fieri licite ſi fiant ex cauſa alicuius honeſte leticie:et nõ corrupta intentione ſcꝫ ad ꝓuocandum libidinẽ vel hmõi:et ſi nõ fiant in congruo tꝑe vt temꝑe triſticie et penitẽtie et in diebꝫ dñicis ac ceteris feſtis. Quia ẜm Aug⁹. Melius eſt id ẽ min⁹ malũ diebꝫ dñicis ac alijs feſtis arare ꝛ foderе ꝙꝫ choreas ducere. Et dicit Guihelmus ꝙ mortaliter peccent ducentes illicitas choreas ſiue in feſtis ſiue in profeſtis. Timeo ꝙ rariſſime fiant ſine graui peccato. Ꝙ etiã clerici nõ debeant nuptijs intereſſe patet.xxxiiij.di.vi.quibꝫ aũt.vbi dicitur. Quibꝫ aũt ꝓpria cõiugia ꝓhibentur interdicitur etiã nuptialibus cõuiuijs intereſſe. Vnde in Agathenſi.cõcilio legitur. Preſbyteri diacones ſubdiacones vel deinceps id eſt ceteri quibꝫ ducendi vxores licentia nõ eſt:alienaꝝ etiã nuptiarum euitent cõuiuia.nec his cetibꝫ miſceantur vbi amatoria cantantur et turpia et obſceni motus corporũ choreis et ſaltationibus efferuntur.ne auditus et obtutus ſacris miniſterijs deputatus turpiũ ſpectaculoꝝ atqꝫ verboꝝ cõtagione polluatur. Vbi dicit gloſa. Si clerici fuerint in aliquo cõuiuio et adueniant ioculatores ſurgant et recedant de menſa. vt de cõſe.di.v.nõ oportet. Vbi dicit. Nõ oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos ſpectaculis aliquibꝫ que in nuptijs aut in cenis exhibentur intereſſe:ſed anteqꝫ temelici ingrediãtur id eſt cantatores cum inſtrumentis qui miniſtrant ludentibꝫ ſurgere eos de conuiuio et abire debere. Aug⁹.in ſermone de nuptijs. Hoc inquit eſt eſſe veriſſime chriſtianũ:toto animo odiſſe aut damnaſſe que ſeculũ diligit. Amat enim ſermones impudicos diligit ſaltatões et motus incõpoſitos. Jlla ſi fugiat chriſtianus etiã ꝗ m̃rimonio iungitur magnã gloriã ſibi acqirit etiã inter ſanctos dei ꝯnumerat.ꝛc. Sil'r ludus alee

et oīs talis q̄ innititur fortune, ꝓhibitus eſt ſm leges. Et dicit Raymunduſ. Quicū qꝫ ludūt ad aleā vel taxillos vel q̄ ludo interſunt vel ſunt ꝑticipes vl' inſpectores ludi peccāt ⁊ max ie ſi ſunt clerici. Et eſt ꝑncipaliter ⁊ ꝑſe pctm̄ auaricie ſiue rapi ne et eſt cā multoꝝ pctōꝝ. Tales eni pctā multa ꝯmittūt qꝛ male cupiūt: mentiunt: ocioſe loquunt. ꝑiurant: blaſphemāt. decipiūt: tp̄us amittūt: et ꝓhibitionē eccleſie tranſgrediūtur: et multa alia mala ꝯmittunt. Et dicit Guil'. Ex ludus alee ſit pctm̄ mortale maxime ſi ex auaricia ludit. vel ſi clericus ſit.

Sꝫ nūc redeamus ad illud vnde aliq̄liter digreſſi ſumus. Quiſquis ergo ad ſupne patrie municipiū ꝓperat ſtudeat aut male blandimētis mūdi ꝓmiſſa reſpuere: abhorreat ſe ſub q̄ libet ſpecie actionū ſeculariū laqueis irretire. Illō ad memo riam reuocet qō ſcriptū eſt. Caue ne in multis ſint actus tui: ſecularibꝫ relinquant ſecularia: diſponere ſatis ſit ſeruis dei ꝑituro huic mūdo ſe mortuos exhibere. Hinc Pe. da. Si in quit abominandū ducis aīam tuā fedis ⁊ violentis corꝑibꝫ ſubiacere: ſecretū appete: receſſum ſingularitatis inquire. Au res ⁊ oculos a negocioꝝ ſeculariū vanitate firmiter obſtrue. Carnaliū hoīm colloq̄a deſtructōi magis q̄ȝ edificatōi ꝓfu tura cōtemne. Nā iuxta Salomonis dictū. Qui tangit picē coinquinabit ab ea. Intra ꝯſciētie ergo tue te cubiculū colli ge. Cūctis domus tue foribꝫ cūctis videlicꝫ ⁊ ſenſibꝫ cenſorie diſcipline repagula ne q̄s ingrediat oppone ⁊c̄. Idem. In cō claui ſcē eccīe aīa ſe pudica ꝯcludat ſicqꝫ interni regis thala mo iugiter req̄eſcat. nō carnaliū ꝓpinquoꝝ: nō ꝯplicū q̄rūli bet req̄rat affectus: ſꝫ ſolius veri ſponſi delectet amplexibus. Itē Bern̄. ſup Cant. ſer. xl. Sede ſolitariꝰ ſicut turtur: nihil tibi ⁊ turbis: nihil tibi cū multitudine ceteroꝝ etiāqꝫ ip̄m ob liuiſcere ꝑpl'm tuū ⁊ domū p̄ris tui ⁊ ꝯcupiſcet rex decorē tuū O ſcā aīa ſola eſto vt ſoli oīm ſerues teipſam quē tibi ex oībꝫ elegiſti: fuge publicū: fuge ec̄ ip̄os domeſticos: ſecede ab ami cis ⁊ intimis etiā ab illo q̄ tibi miniſtrat. An neſcis te verecū dū hr̄e ſponſum et q̄ nequaq̄ȝ ſuā velit tibi indulgere p̄ſentiā p̄ñtibꝫ ceteris. hec Bern̄. Hinc ait q̄dā. Si optabilē cūctis vite ſp̄ūalis ꝑfectōꝫ habere deſideras ſi viriliter ip̄aꝫ aggredi

affectas: debes teipſum abſtrahere a ſocietatib⁹ et familiarita
tibus nociuis et ab omnib⁹ hoībus ꝓpoſitū tuū impedienti-
bus: et breuiter a cūctis mortalib⁹ quantū poſſibile eſt ex vo
to tue ꝓfeſſionis: ſalua ſemꝑ obedientia humili et ꝓmpta ſu
periorum. Semꝑ captans oportunitatē vbi et qñ poſſis lo-
cum reꝑire quietis et contemplatōnis: carpe ſecreta ſilentia:
preſentiſqꝫ ſeculi vitare naufragia et ꝑturbatōnes mundi fu-
gere ꝑſtrepentis. O mi tꝑe puritati cordis debes principali-
ter ſtudere vt videlicet cōtinue velut clauſus carnalib⁹ ſenſi-
bus in temetipm̄ cōuertaris: et cordis oſtia a formis ſenſibi-
lium et imaginationib⁹ terrenoꝝ quantū poſſibile eſt habe-
as diligenter ſerata. Et ſi ꝓpter elongationē ab hoībus. a ſo-
ciȷs. amicis atqꝫ notis minus te placere eiſdē vereris vel mi-
nus ab eis reputari aut etiā ꝯtemptui haberi. Memento qḋ
ſcriptura dicit. Jacobi. iiȷ. Adulteri neſcitis qꝛ amicicia hu-
ius mundi inimica eſt deo. Quicunqꝫ ergo voluerit amicus
eſſe ſeculi huius inimicus dei cōſtituetur. Et apl's ad Gal. i.
Si adhuc hoīb⁹ placerē chriſti ſeruus non eſſem. Poteſt tn̄
ſꝫm ſanctū Tho. de aquino. homo velle hoībus placere pro-
pter charitatē. Sed hoc appetere ꝓpter inanem gloriā vel ꝓ-
pter lucrum vel etiā in malis peccatū eſſet. Scd̄m illud. pſ.
Deus diſſipauit oſſa eoꝝ. id eſt interiora bona. qui homini-
bus placent. id eſt placere querunt. Per oſſa ſcd̄m gloſam in
telliguntur vires aīe quas deus diſſipauit id eſt diſſipare per
mitit. Rōnale per varios errores: deſtituta veritate. Cōcupi
ſcibilem ꝑ noxios amores deſtituta ꝓtāte. Et vn de hoc niſi
quia hoībus placere querūt et nō chriſto. Unde hinc quidā
doctor. Bonū inquit eſt placere hominib⁹ ad dei gloriam et
ipſoꝝ edificationē. Nam iſti ꝯmendantur eo qꝛ querūt illud
quod multis vtile eſt vt ſalui fiant. Et ad talem ꝯplacentiam
apl's oēs hortatur dicēs. Unuſquiſqꝫ veſtrum ꝓximo ſuo
placeat in bonū ad edificationē. Ad Ro. xv. Malū eſt autē
eis placere ex mundano timore vel humano fauore ꝑ adula
tionem. Sic enim placendo laudatur peccator in deſiderȷs
aīe ſue: et iniquus bn̄dicitur. Et ideo apl's poſtqꝫ dixit. Ego
ꝑ oīa oīb⁹ placeo ſubiunxit modū placendi dicēs. Nō

querens quod mihi vtile eſt ſed qđ multis vt ſalui fiant. In vitiſpatrū dicit. Qui ab hoīb9 gloriā querit pdit eam que ex deo eſt. Greg: in O mel. Dum in terra gloriā querimus ei qui nos de celo reſpicit placere nō curamus. Vñ dicit Hieronymus de ſancta Paula. Que maluit inimicias hoīm ſubire ppetuas q̄ȝ dei offenſam in amicitijs noxijs puocare. Chriſoſtimus. Tolle hoc viciū vt nō velint hoīes hoībus apparere et ſine labore oīa vicia reſecant. Et ſm Berñ. Hoc eſt verbum ſponſi qđ dicet in iudicio amatorib9 mūdi huius. O infelices vt me diligeretis celū et terrā ad obſequiū vrm creaui: volucres celi: piſces maris: pecora campi vobis ſubieci. Inſup carnē aſſumpſi: miſer: paup: ꝯtemptibilis fui: ſanguinē fudi: mortē ſuſtinui: et ſemp ꝯtempſiſtis me: ſemper impugnaſtis me: meretrices: cibos: denarios: mūdi gloriā dilexiſtis plus q̄ȝ me. O infeliciſſimi: O maledicti diſcedite a me: et diſcedite in pfundū. Quapꝑter chariſſimi oīa mundi huius inquinamenta vanitates ⁊ amicitias fugiamus: a ſtrepitu negociorum ſecularium quib9 in vtriuſq̄ȝ vite actiue ſcȝ et ꝯtemplatiue pfectione impedimur nos elongemus et ad mentis ſolitudinem atq̄ȝ corpis vbi nr̄a couerſatio cū deo ſit nos toto corde couertamus vt dicere poſſimus cū aplo ad Philip. iij. Gloria in cōfuſione ipſoꝝ qui terrena ſapiūt nr̄a aūt ꝯuerſatio in celis eſt laudes et vituperia fauores et oblocutōnes hoīm nō curemus. Humano iudicio ſtudeamus nō moueri nec delectari fauorib9 nec deſpectu cōtriſtari. Quia iudiciū humanū cecū eſt frequētius et ignorat veritatē et fallitur ſepiſſime nec cum laudatur quis ab hoīe eſt ideo laudabilior nec ſi deſpicitur ideo vilior. Stultus eſt qui ſtulto placere laborat. Quia ſicut cecus nō diſcernit inter colores nec ſurdus inter ſonos. Ita inſipiens homo neſcit penſare meritoꝝ dignitates. Nō multū affectemus diligi qꝛ diſtractio cordis eſt et a quo querit quis diligi illi etiā appetit placere ⁊ ibi admiſcet ſe etiā adulatio et ſepe ſimulatio ne forte diſplicere incipiat et minus diligi turbatur etiaȝ qñ ſuſpicatur ſe minus diligi q̄ȝ deſiderat vel ſperauerat. Pauci etiā ſunt in ſenſu et actib9 et morib9 ita cōformes vt non ſit diſſenſionis materia aliqū inter eos: que

eſt dilectionis aduerſatrix. Cõmittamus ergo nos deo et illi ſoli placere et ab illo nos diligi fideliter ſtudeamus. De alio-rum vero circa nos dilectõe relinquamus illoꝝ arbitrio ⁊ diuine voluntati. Satis hec materia de fuga ſeculariter ac carnaliter ꝯuerſantiũ et de ꝯtemptu hũani fauoris et oblocutionis detinuit nos: necdũ me de his vt verũ fatear ſufficien-ter ſcripſiſſe hic cõfido. Quippe cum in pluribꝫ libris de hac materia ſufficienter habeat̃. Utinã daret nobis largitor oĩm bonoꝝ deus abrenũciare cũctis rebꝫ tp̃alibꝫ et pompis ſecu-li atqꝫ dignitates et p̃laturas ſpũales et ſeculares ꝑuipendere et abſtrahere nos ab amicitijs et amoribꝫ carnalibꝫ et illece-bris mundi necnõ moribꝫ ſecularibꝫ ſpe beatitudinis eterne Juxta admonitionẽ btĩ Joh̃. dicentis. Nolite diligere mundum neqꝫ ea que in mũdo ſunt. Utinã cum Auguſtino adeo vileſceret nobis mũdus iſte ꝙ quicquid in hoc ſeculo agitur nobis diſpliceret. Et cum btã Katherina Agne et alijs virginibus regnũ mundi et oẽm ornatũ ſeculi ꝯtemneremus propter amorẽ dñi ieſu chriſti. vt nihil in nobis haberet qđ ſuũ eſt humani generis inimicus. Exemplo Chriſti capitis nr̃i qui de ſeipſo dixit. Uenit princeps mundi huius ⁊ in me nõ habet quicq̃ꝫ. Bern̄. Noluit habere dñs qđ perderet. Uenit paup̱ ne diabolus haberet qđ auferret. Omĩs inquit Ap̄ľus qui in agone cõtendit ab omĩbꝫ ſe abſtinet ne videlicet habeat vnde teneatur: et a brauio ad qđ curritur retardat̃. Tanto magis capiti nr̃o chriſto tanq̃ꝫ ſua mẽbra ꝯformamur quãto parcius vtimur habemus et cupimus que ſunt huius mũdi. De ipſo veraciter p̄dictum erat et patenter impletum. Ecce rex tuus venit ipſe paup̱ ſedens ſup̱ pullũ aſine. Jn cuius ꝑ-ſona et pſ̃. dicit. Ego aũt mendicus ſum et paup̱. Qui etiaꝫ nõ habuit vbi caput ſuũ dulciſſimũ reclinaret. Aliena igitur a nobis ſemp̱ ſint oĩa mundana et tranſitoria qꝛ nec nature nr̃e ſunt nec diu nobiſcũ manſura nec ſalus nr̃a in ipſis conſiſtit: nõ ꝙ res mundane male ſint: cum legamus ſctõs aliq̃s diuites extitiſſe ſed ſunt occaſiones ad malũ qꝛ nõ oẽs habẽt virtutẽ et tem̃pantiã ſanctoꝝ. impediũt eñi dei ſeruiciũ. Uñ dñs. Nõ poteſtis deo ſeruire et mãmone id eſt diuitijs. Be-

nerant ſupbiam. Unde Aug⁹. Supbia eſt vermis diuitū m. Et in Ps̄. In labore hoīm nō ſunt et cum hoīb⁹ nō flagellabuntur ideo tenuit eos ſupbia. Nutriunt auariciā hoc ſignatur p idropicum qui quo plus bibit amplius ſitit. Et poeta. Creſcit amor numi quantū pecunia creſcit. Faciunt obliuionem dei et mortis et negligere ꝓpriā ſalutem. Uñ in euang. dixit diues. Anima mea habes multa bona repoſita in annos plurimos: cōmede bibe epulare: ſed illa nocte mortuus eſt et damnatus. Cōtinue affligunt habentes. Uñ Salomon de diuite dicit. Cuncti dies eius erumnis pleni ſunt: ſed nec per noctem mente requieſcit. Obligant ad rationē reddendaz. vt dicit in Euangel. de villico. Redde rationē villicatōnis tue.

Sed irritauit impius deum amator pecunie et mundani honoris. Dixit enim in corde ſuo non requiret. Et quid eſt in corde ſuo dicere: non requiret: niſi non metuere quod requirat. Sed requiret. Uſqȝ ad nouiſſimum quadrantem requiret et retribuet abundanter facientibus ſuperbiam. Requiret a redempto ſeruicium honorez et gloriam ab eo quem plaſmauit. ꝛc. Semper ergo cogitandum eſt et timendū verbum domini in Euangelio. Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire q̄ diuitem intrare in regnum celorum. Et illud. Niſi quis renunciauerit omnibus que poſſidet non poteſt meus eſſe diſcipulus. Et iuxta illud Jacobi quinto. Agite nunc diuites et plorate vlulantes in miſerijs que aduenient vobis. Quod ſi cuncta que mundi ſunt relinquere propter noſtram imperfectionem et carnalitatem non poſſumus ſaltem iuxta doctrinam beati Gregorij in Omelia. Exteriora bona bene exterius agimus ſi ardenter ad eterna interius feſtinemus. ac toto deſiderio et opere ad celeſtia tendamus. Nihil ſit quod deſiderium noſtre mentis retardet: Nullius nos rei in hoc mundo delectatio implicat. Si bonum diligitur mens in bonis melioribus id eſt in celeſtibus delectetur. Si malum metuitur mala eterna animo preponantur. De diſpoſitōe diuitis regnū celoꝝ ingreſſuri dicitur li. iij. reuelationum btē Brigitte. c. xi. in hec verba. Sed querere poteris quomodo diues diſpoſitus eſſe debeat qui ingreſſurus

eſt celum cum dñs ꝑſonaliter dixerit. Facilius eſt camelū per foramen acus tranſire ꝙ̄ diuitem celū ingredi. Ad hoc ego reſpondeo tibi. Ille diues qui ſic diſpoſitus eſt ꝙ timet aliq̄d ſecum eſſe male acquiſitū qui ſollicitus eſt ne bona ſua inutiliter et cōtra deū expendant̃. qui inuite poſſidens poſſeſſionē et honorē mundi deſiderat libenter ſepari ab eis: turbaturq̄ de diſpendio aīaꝝ et inhonoratōe dei et q̄uis ex diſpenſatōe diuina cogitur quodāmodo habere mundū tota tñ intentōe vigilat circa amorē dei. Hic talis diues eſt ⁊ charus deo. Ad omnia hec agenda habemus mediatorē deū et hoīem adiutorem noſtrū ꝑ quē citius cuncta obtinebimus ſi ad illū vero amore flagramus ieſum chriſtū dñm nr̄m. Sed nunc tranſeamus ad illud qđ tercio loco p̄dictum eſt valere ad peccata et tentationū laqueos declinandū et ad virtutes acquirendas. Et hoc eſt freq̄nter ſacre lectōni inſiſtere et incumbere orōni. Et iſtud debito ordine vt puto ſequitur poſt p̄dicta Nam qui vult ſacre ſcripture lectioni et deuote orōni diligēter vtiliter ac fructuoſe intendere: debet in cibo et potu temperantiam ſeruare et a mundi tumultibꝰ ac ſeculi vanitatibꝰ ſe ꝓcul elongare. Nam ſcđm Job. Sapientia nō inuenitur in terra ſuauiter viuentiū id eſt ſcđm delectationē carnis. Unde pueri illi qui ſe a regijs decreuerūt epulis abſtinere oīm librorum ſapientiā et ſcientiā grata meruerūt talione recipere. Danieli quoq̄ q⁊ cenſure huius auctor extiterat: hoc eſt inſuper additū vt viſionum oīm atq̄ ſomnioꝝ noticiā ꝑcepiſſet: digno videlicet retributōnis diuine cōmercio. vt qui ſe a carnalis edulie voluptate reprimerent ad ſpiritalis intelligentie dapes mentis ora laxarent. De ceteris ſatis notū eſt intelligentibꝰ quoꝝ ꝓbationē ne faſtidiū legentibꝰ ingeram hic poſtpono annotare. De ſtudio lectōnis loquitur Augꝰ. dicens. Nutri aīam tuam lectōnibꝰ diuinis parabūt enim tibi menſam ſpiritualē. delectatio enī diuinoꝝ eloquioꝝ dulcedo eſt palato et dum cum auiditate ꝑcipitur vtilis eſt ſi teneatur. In hac enim p̄nti luce nihil puto iocundius poculo ſcripturarum quo oīa mella ſupantur. Menſa ſacre ſcripture vt ait Pe. bleſ. cōtra oēs ſpūales nequicias nobis eſt ꝑata.

Ideo menſa tabernaculi ad aquilonem poſita memoratur. Propterea ſcriptū eſt. Paraſti in cōſpectu meo menſam aduerſus eos qui tribulant me. In hac menſa ſcȝ ſacre ſcripture tot nobis ꝓponuntur fercula quot ad nr̄am doctrinā et vtilitatem ibi ſcripta exiſtunt. Quecunq̨ enī ſcripta ſunt ad noſtram doctrinā ſcripta ſunt. Ad Ro. xv. Ut poſſimus cognoſcere quibꝫ opibus deū placare valeamus et quibꝫ ad iracundiam ipm ꝓuocamus et vt habeamus exemplū fidei et bonoꝝ opm vt virtutes capiamus et vicia reſpuamus: et q̄liter patienter in fide et ſpe eſſe debeamus. Sunt aūt ſcripta ad nr̄am vtilitatē. Primo veritas catholica ad credendum. Secundo ꝑcepta diuina ad oꝑandum. Tercio bn̄ficia diuina ad laudandū. Quarto iudicia diſtricta ad timēdū. Quinto peccata humana ad erubeſcendū. Sexto gratie p̄ſidia ad appetendū. Septimo ſanctoꝝ exempla ad imitandū. Octauo glorie p̄mia ad acquirendū. Nono gehenne ſupplicia ad deteſtandū. Decimo obligatōnes ſubditoꝝ ad obediendum Undecimo documenta iuſtoꝝ ad intelligendū. Hi ſunt diuerſi apparatus epiſtolarūq̨ celeſtiū iuge ꝯuiuiū. His dapibus inhians fidelis aīa: aſſidue lectionis alimento vegetata: robur accipiat. His itaq̨ celeſtis menſe dapibꝫ mens intenta inexplebilit' vacet: his oculus ſolerter inuigilet: lingua articularis ſali verba ꝑcurrat. Cor que legūtur intelligat et myſterij latentis archana reuoluat. Hoc pabulū ſacra aīalia ꝑ aſſidue retractatōnis ſtudiū iugiter ruminēt que nimirum a ventre ſcientie ad memorie guttur ſepius iterata meditatōe redundent. Has inq̨ dapes mens ieiuna ſꝑ eſuriat. Ab his vero nunq̨ ſaciata recedat. Sed quo magis expletur eo rurſus ad eaꝝ appetitū auidius accendantur. Sicq̨ omnes ſenſus noſtros circa iſtas vitales epulas occupemus vt cūctis cauſaꝝ ſeculariū negocijs īſenſibiles facti vere mortui mūdo ſoli viuamus deo. Quatenus ipſe auctor ⁊ inſtructor feliciſſimi huius ferculi illis ſuis cōuiuijs nos dignetur aſſcribere qui ex ore veritatis merebantur audire. Ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnum: vt edatis ⁊ bibatis ſuper menſam meā in regno meo. Idem. Petrus damiani.

Totus eſto ſemꝑ in ꝓphetis: totus in euangelijs. Occupa cor tuum vndiqꝫ diuerſis ſacre ſcripture ſententijs: vt nulla eius pars vacet ad mittendis cogitationū inanium fantaſijs. Et Petrus bleſ. ep'la. lxvi. Si modicū delibaſſes de amore ſapientie et diſcipline ſtudioꝝ. Si ſemel ſuauitatē ſapiētie deguſtaſſes oīa pter illā tibi in faſtidiū verterenꝫ. Habet enī incōparabiles theſauros delitiaꝝ: atqꝫ oīm bonoꝝ grām largitur ad plenū. Et ad hoc forte verba illa Salomonis reſpiciunt. Sup ſalutē inquit et oēm pulchritudinē dilexi ſapientiā et ꝓpoſui ꝓ luce habere eam venerūt mihi oīa bona pariter cum illa. Amor diſcēdi ſemel admiſſus egredi nō mittitꝫ: atqꝫ in deſiderium tranſiens ſe ſua voluptate ꝑpetuat et cum vita hoīs limitatur. Idem. Litteratus qui ſe lectōne aſſidua nō exercet quaſi domus deſolata eſt. Quid putamꝰ cauſe eſſe ꝙ ad tantum a ſtatu ſancti feruoris lapſus ſit. immo ꝓcliuius ꝗtidie labi nō deſinat ordo clericalis defectū vt iam pene oīm mandatorum negligenter obliti ſola ꝓfeſſionis huius videanꝫ veſte cōtenti niſi ꝙ abiecta ſalubri occupatōe in ſacra ſcriptura tꝑaliū rerū ſollicitudine vt filij ſeculi ſe immiſcēt et ꝑtergreſſo ꝓprie conditōis limite deſiderijs carnis ſe inficere et curarum ſeculariū laqueis ſe inuoluere nō verentur. Hoc aūt facientes potius eligūt amariſſimis ſe terrene ꝯcupiſcentie punctionibus lacerare ac dulcedinē quietis adimere. Et qđ deterrimū eſt pugnandi ſemꝑ cū ſecularibꝫ vel potius ſeruiendi materiā cōſtituere ꝙ ꝑ diuini campū eloquij iugiter intendere et in eo delectabiliter ſpaciari ad ꝑfruendū dulci colloquio fideliū amicoꝝ nobis loquentium ſacris in ſcripturis. Obrepeprunt equidē deſideria carnis tꝑaliumqꝫ bonoꝝ inordinatus appetitus que latenter exterminant gratiam ſtudiorum et mirificam dulcedinem ſacre lectōnis. Ex quo multa mala ſunt ſecuta et continue ſubſequuntur. In his pcipue que ſunt diuino cultui mancipati et per conſequens in omnem ſtatum chriſtianum. Nempe ex negligentia ſacre lectionis et defectu eruditionis ignorantie cecitate que periculoſiſſima eſt in ſacerdotibus obfuſcantur ſenſus interiores vt nec ſibi nec alijs ſpiritaliter infirmantibus poſſint cōſulere et a morte ſpi-

ritali et per cõſequens gebennali eripere. Sicut enim erit ſalus vbi multa conſilia. Prouerbiorum viceſimoquarto. ſic erit mors vbi nulla ſunt conſilia. Quicunqꝫ impugnant ſtatim vincuntur cum nõ habeant gladium ſpiritus ſcilicet verbum dei quo hoſtes inuiſibiles maxime superant. Hoc gladio vicit ſaluator tentatorem. Mattbei et Luce quarto. Ex inde prouenit carnalis vita in clericis ⁊ in ceteris chriſtianis qui per clericos debent informari. Cum enim non habeant delitias ſpirituales recurſum habent ad carnales. Anima ſiquidem rationalis nobiliſſima creatura ad eternas delitias creata ſine delitijs eſſe non poteſt. Homines autem inerudi ti bona ſpiritualia non agnoſcunt: ideo ea nec deſiderant nec querunt: nec a datore eorum ea recipiunt. qui indubitanter ea ipſis daret ſi ea debito modo deſiderarent et quererent. Et ideo dicitur in prouerbijs. Qui indocti ſunt in egeſtate cordis morientur. Ex negligentia lectionis et defectu eruditionis multa ſequitur immundicia et alia plurima mala. Oſee quarto. Nõ eſt ſcientia domini in terra. Ideo ſubditur. Maledictum et mendacium et bomicidium et furtum et adulterium inundauerunt. Non eſt mirum ſi opera tenebrarum faciunt qui in tenebris ignorantie verſantur. Quomodo enim immundicia valet caueri aut euitari vbi quod immundum eſt non agnoſcitur. Cum ſecundum dicta ſummi philoſophi ad vicia potius flecti videmur ꝙ ad virtutes. Non ergo mirum ſi immundicia abundat vbi aqua ſapientie deficit. Nec mirum ſi precepta regularia non ſeruantur vbi minime intelliguntur. Quomodo mandatorum aut conſiliorum valet ſemitam tenere qui propter ignorantie cecitatem non poteſt eam intueri. Difficilius enim eſt tenere ſemitam ꝙ viam publicam atqꝫ latam. Item ex negligentia lectionis fit vt multi clerici ſolis labijs deum bonorent ſed cor eorum longe eſt ab eo. Unde iuxta pſalmiſtam. Deo pſallendum eſt ſapienter. quomodo autem ſapiẽter pſalleret qui negligentia lectionis ſapientiam nõ habet. Unde gloſa. Nemo ſapienter facit qđ nõ intelligit. Ideo freqͤnter in orđe vocali ex ſola ꝯſuetudine oratur et ſine cordis attentione labia mouentur. Iterũ vero

cor malis cogitatõib⁹ repletur atq; maculatur. Ficulnea habens tm̃ folia et nõ fructum ad maledictionẽ ſaluatoris arida facta eſt. Matth. xxi. Sic qui ſola folia verbalis orõnis habent in ore multotiens inueniunt aridi a gratie humore et vbi ſunt verba plurima vocalis orõnis frequẽter inuenitur egeſtas deuotõnis. Et cũ tria ſint opa que ad vitã ↄtemplatiuam ptinent ſcʒ lectio: oratio: meditatio. lectio orationẽ ⁊ meditationẽ dirigit. vnde ipſa deficiẽte oratio redditur deo execrabilis. Scdm̃ illud puerb. xxviij. Qui declinat aurem ſuam ne audiat legẽ eius oratio erit execrabilis. Meditatio vero deo efficitur abominabilis. Subintrant enĩ muſce morientes que pdunt ſuauitatẽ vnguenti puerſe ſcʒ cogitationes a deo ſepantes. vel que cogitatões ſunt ſine intellectu fructũ ſpũs impediẽtes. Item ex negligentia lectõis et ſacre ſcripture ignorantia ſacramẽta cõculcantur. Qui enĩ dignitatatẽ et virtutẽ ſacramentoꝝ nõ agnoſcũt debitã ad ea reuerentiã nõ habebũt. Sicut nec porcus reuerentiã exhibet margaritis. Matth. vij. Nolite ſanctũ dare canib⁹ et margaritas nolite ſpergere ante porcos. Item exinde ſequit̃ corruptio ſimoniaca. Cuius peccati quãta ſit enormitas et quõ diuerſis modis ppetratur a multis clericis pter negligentiã lectionis ignoratur. qd̃ tm̃ tantũ eſt ꝙ ↄpatione ipſius cetera crimina p nihilo reputant̃. vt ait Damaſus papa. Item exinde puenit ꝙ mala valde mala et magna nõ timẽtur. vt eſt indigna celebratio que occiſioni chriſti compatur. i. Corinth. xi. Quicunq; manducauerit panẽ hunc et biberit calicem dñi indigne reus erit corpis et ſanguinis dñi. Gloſa bti Ambroſij. Mortis chriſti penas dabit id eſt ac ſi chriſtũ occideret punietur. Item exinde venit ꝙ multi pre defectu cibi ſpũalis nõ pficiunt: immo magis cõtinue deficiũt et pereunt eo ꝙ nõ ſit et ſi petant qui panẽ ſacre ſcripture eis frangat. et ſic pre eſurie et ſiti aĩa eoꝝ deficit in ipĩs. Exinde etiã ſequitur ingratitudo p beneficijs ab oĩpotente nobis exhibitis et p gratijs ſpecialiter exhibitis. Qui enĩ ex negligẽtia et ignorantia ſacre ſcripture gr̃am acceptam nõ agnoſcit de ea gr̃as nõ agit et eius amiſſione ſe dignũ reddit: et alterius gr̃e ſuſceptõe indignũ.

Aug⁹. Quod deus dederat gratis: tulit ab ingratis. Grego-
rius. Nõ eſt dignus dandis qui nõ agit grates de datis. Ec
ce quãta mala et innumera alia ſecuta ſunt ꝛ ꝓueniũt ex ne-
gligentia lectõnis ſacre ſcripture et ignorãtia. Sic ecõuerſo
multũ deo placet et multũ cuilibet expedit maxime clericis:
ſacre lectõi freqnter ac diligẽter intendere et ab alijs ſe minus
vtilibꝫ remouere. Vñ. di. xxxviij. c. ſicut. dicit̃. Sicut ſtellas
celi nõ extinguit nox: ſic mentes fideliũ inherentes firmamẽ
to ſacre ſcripture nõ obſcurat mundana iniquitas. Jtẽ ibidẽ
Et eſt btĩ Hieronymi. Si iuxta aplm Paulũ Chriſtus dei
virtus et dei ſapiẽtia eſt: et qui neſcit ſcripturas neſcit dei vir
tutem eiuſqꝫ ſapientiã. Jgnorantia ſcripturarum ignorãtia
chriſti eſt. Jbidem. Et eſt btĩ Gregorij. Qui ea q̃ dei ſunt ſa-
piunt a dño ſapiunt̃. et qui ea que dei ſunt neſciũt a deo neſci
untur. Paulo atteſtante qui ait. Si quis ignorat ignorabit̃
Jdem. Quicũqꝫ ſtultus eſt in culpa ſapiens erit in pena. ſpe
cialiter dicit̃ de ſacerdotibꝫ. di. xxxvij. c. penl̃. vt itaqꝫ. Jmpe
ritia ſacerdotibꝫ ſemꝑ debet eſſe aduerſa id eſt odioſa vel re-
mota: qꝛ cum ꝑ ignorantiã cecitatis alijs ducatũ ꝓſtare cepe-
rint ambo in foueã cadunt. Vñ dicit̃ in ps. O bſcurent̃ ocu-
li eoꝝ ne videant et dorſum eoꝝ ſemꝑ incurua. Cum enĩ ob-
ſcurentur illi qui ꝓeunt ad ferenda onera peccatoꝝ facile in-
clinantur ſeqntes. Elaborandũ eſt itaqꝫ ſacerdotibꝫ vt igno-
rantiam a ſe quaſi quandã peſtẽ abijciant. licet enĩ ſeruus ne
ſciens voluntatẽ dñi ſui et nõ faciens dicatur vapulare pla-
gis paucis: nõ tñ hoc de oĩbꝫ generaliter intelligit̃. Ait enĩ
apl's. Qui ignorat ignorabit̃. qđ de eis intelligendũ eſt q̇ ha
bentes a quo diſcerent oꝑam nõ dederũt. Jllis ſm̃ Auguſti.
nõ poterit ignoſci. Jtem di. xxxviij. c. i. Cũ voluntaria igno
rantia oĩbus ſit noxia: ſacerdotibꝫ eſt ꝑiculoſa. Et. c. ij. Jgno
rantia eſt mater cunctoꝝ erroꝝ. maxime ideo in ſacerdotibꝫ
dei vitanda eſt qui docendi officium in pplo dei ſuſceperunt.
Sacerdotes enĩ legere ſanctas ſcripturas admonent̃ Pau-
lo aplo dicente ad Thimoteũ. Attende lectõni et exhortatõi
et doctrine ſemꝑ ꝑmane in his. Sciant ergo ſacerdotes ſcri
pturas ſacras et canones et oĩe opus eorum in ꝑdicatõne et

doctrina ↄſtat atq; edificent cunctos tam fidei ſcientia q̄ ope
rum diſciplina. Item Aug⁹. Preſbyteri oportet vos aſſidui-
tatem habere legendi et inſtantiā orandi. Quia vita viri iuſti
lectione inſtruitur orōne ornatur et aſſiduitate lectōis munit̄
homo a pctō. Iuxta illū qui dicebat. In corde meo abſcon-
di eloquia tua vt nō peccem tibi. Idem. Rogo vos diſcite ſa
cram ſcripturā ſepe eam legite qꝛ dulcior eſt melle: forcior eſt
vino: lenior eſt oleo: ſublimior eſt auro. p̄cipue deum ꝓuocat
diligentes inuitat: corda illuminat: linguā rectificat. ↄſcienti
am ꝓbat: aīam ſanctificat: fidem roborat: diabolū reijcit: pec
cata ſpernit: aīas calefacit: lumen ſcientie oſtendit: tenebras
ignorantie expellit. triſticiā ſeculi extinguit: leticiā ſpūſſancti
accendit: de inſipientibꝫ ſapientes facit: et cetera q̄ ſequūtur.
Et poſt aliq̄ cōcludit. Quāobrem qui hāc diligit et legē eius
diligenter impleuerit in regno celoꝝ maximus vocabit̄ et in
p̄nti eccleſia p̄mia et munera obtinebit. Item in Collat̄. Ne
ſtor̄. Diligenter memorie commendanda eſt ſacrarum ſeries
litteraꝝ. Hec enī meditatio duplicē nobis generat fructum.
Primus qꝛ mens ſacris lectōnibꝫ occupata nullis noxiarum
cogitationū laqueis captiuat̄. Scd̄s qꝛ illa que prima lectōe
capere plene nequiuimus poſtea ab omībꝫ occupatōibꝫ ab-
ſoluti et p̄cipue nocturna meditatōe reuoluentes clarius in-
tuemur. ꝛc̄. Item Hugo de ſctō vict̄. Frequēter debet legere
ſeruus dei. valde enī vtilis eſt diuina lectio. Nam ꝑ lectionē
diſcimus quid agere: q̄d cauere: quo tēdere debeam⁹. Hinc
pš. ait. Lucerna pedibꝫ meis verbū tuū. Per lectionē ſenſus
acuitur: intellectus auget̄. Lectio ad orationē inſtruit nos et
operationē. Ad ↄtemplatiuā vitā nos informat ꝛ actiuā. Ideo
merito btūs vir inſcribit̄ qui in lege dn̄i meditatur die ac no
cte. Hec ſunt arma ſcꝫ lectio et oratio quibꝫ diabolus expu-
gnatur. Hec ſunt inſtrumēta quibꝫ eterna beatitudo acquiri
tur. his armis vicia cōprimuntur. his alimentis virtutes nu
triuntur. Sed ſi aliqn̄ a lectōe ceſſatur debet manuū operatio
ſubſequi quia ocioſitas inimica eſt anime et antiquus hoſtis
quem a lectione ſiue oratione vacantem inuenerit faciliter ra-
pit ad vicia. Per vſum nanq; lectōis diſcetis qualiter et vos

viuatis et alios doceatis. Per vſum oratõis vobis et aliis q̃ bus in charitate cõiuncti eſtis ꝓdeſſe valebitis. Per manuũ oꝑationem et corꝑis maceratione͂ et viciis alimenta negabitis et vr̃is neceſſitatibꝫ ſubuenietis et habebitis vnde neceſſitatem habentibꝫ et patientibꝫ porrigatis. hec Hugo. In ſacra ſcriptura tanq̃ꝫ in ſpeculo inſpicere poſſumus quales ſumus ſiue pulchri ſiue fedi ſiue iuſti ſiue iniuſti. Utrũ quiſq̃ꝫ noſtrũ regulariter viuat vtrum ꝓficiat aut deficiat. vtrũ deo placeat aut diſpliceat. Sacra q̃ꝫ ꝑeſcriptura vt ait idem Hugo. nobis noſtram interiorem rep̃ſentat imagine͂. oſtendit q̃d formoſum quid deforme ſit in aïa et qualiter pulchritudo iuſticie debeat obſeruari qualiter debeat pulchritudo et decor componi: quomodo viciorũ maculas oporteat abſtergi: Prauorum vſus eſt mala ſemꝑ agere et q̃ egerint nunq̃ꝫ retractare Quicquid faciũt ceca mente ꝑtranſeunt. At cõtra ſancti viri in ſcripturis ſacris quotidie ſeipſos nõ ceſſant inſpicere vitã ſuã moreſq̃ꝫ ſuos vigilanter penſare et ſi aliquid deforme vel incompoſitũ vel inordinatũ inueniunt mox ſcd̃m qđ ſcriptũ vident reformare et ꝯponere ſe ſtudent quatenus ſancti et immaculati coram dño deo tam in corꝑe q̃ꝫ in aïa inueniantur. Ideo pš. dicit. Tunc vero confundar cũ perſpexero in om̃ibus mandatis tuis. Item Auguſtinus heremita ad matrem ſuam. Oro dilectionem tuam vt ſtudium ſemper in te creſcat legendi. nullus enim puto poteſt ꝑfecte dei p̃cepta noſſe niſi qui legendi ꝯtinuũ habet ſtudiũ. Quia quanto quiſq̃ꝫ in diuinis ſcripturis aſſiduus fuerit tanto maiorem ex eis intelligentiam capit. Sicut terra que quanto magis excolitur tãto amplius fructificat. Nam q̃uis homo tardũ ſenſuꝫ habeat aliquid tñ diſcere poterit ex ſcripturaꝝ myſteriis ſi aſſiduitatem habet legendi. Qui enĩ habet dabit̃ illi et qui nõ hꝫ hoc qđ videt̃ habere id eſt qđ naturaliter bonũ intellexerit ꝓpter ignauiã eiꝰ auferẽ ab eo. Et ſicut ille q̃ tardus eſt ad intellige͂dum ꝓ ſua bona intentõe recipiet gloriã. Ita ille qui talentũ ſibi datũ negligit cõdemnabitur. Quapropter ãmoneo charitatem tuam vt ſtudiũ habeas legendi q̃ꝛ oĩs ꝓfectus ex lectione p̃cedit. Que enĩ neſcimus ex lectõne diſcimus ꝛc̃. vbi

multa pulchra ſequuntur. Item in formula nouiciorum. Lege ſanctorum vitam et doctrinam vt edificeris et in cõparatione eorum humilieris et inſtruaris. Et vt accendaris ad deuotionem vt ꝓuoceris ad ſtudiuꝫ virtutum et informeris ad intellectum ſcripturaꝝ et illumineris ad fidei intellectum vt ſcias diſcernere verũ a falſo et bonũ a malo et vicium a virtute. et remedia vicioꝝ et tentatoinum curationes intelligere. Nõ legas ad hoc vt doctior videaris: nec cauſa curioſitatis legas que nõ edificant. Quia vana lectio generat cogitatões vanas et extinguit deuotionẽ mentis. Item Berñ. in epl'a ad Carth. Etiam certis horis certe lectioni vacandum eſt. Fortuita enim et vana lectio et quaſi caſu reperta nõ edificat ſed reddit animum inſtabilem: et leuiter admiſſa leuius recedit a memoria. Sed certis ingenijs immorandum eſt et aſſuefaciendus eſt animus. quo enĩ ſpiritu ſcripture facte ſunt eo ſpiritu legi deſiderant ipſo etiam et intelligende ſunt ꝛc̃. Et paucis interpoſitis dicit. Sed et de quotidiana lectione aliquid ꝗtidie in ventrẽ memorie dimittendũ eſt qđ fideliter digeratur et rurſum reuocatũ crebrius ruminet: qđ ꝓpoſito ꝯueniat qđ intentõni ꝓficiat qđ detineat aĩm vt aliena cogitare nõ libeat. Hauriendus eſt ſepe de lectõis ſerie affectus et formanda oõ que lectionẽ interrumpat nec tñ impediat interrumpendo quam puriorem continuo animum ad intelligentiaꝫ lectionis reſtituat. Intentioni enim ſeruit lectio. Si vero in lectione deum querit qui legit omnia que legit cooperantur in hoc ipſum et captiuat ſenſum legentis: et in ſeruitutẽ redigit omnem lectionis intellectum in obſequium chriſti. Si in aliud declinat ſenſus legentis omnia trahit poſt ſemetipm nihil tam ſanctum tam pium inuenit in ſcripturis quod ſeu per vanam gloriam ſeu per diſtortum ſenſum ſeu per prauũ intellectum non applicet ſue vel malicie vel vanitati. In omibus enim ſcripturis legenti Initium ſapientie debet eſſe timor domini vt in eo primo ſolidetur ꝓintentio legẽtis et ex eo exurgat et ordinetur totius lectionis intellectus vel ſenſus. Item ex Collat. patrũ Neſtoꝛ. Feſtinandũ nobis et ſi ad veram ſcripturaꝝ noticiã volumus peruenire vt humilitatem

cordis immobilem primitus conſequamur: que ad eam que illuminat ſcientiarum charitatis ꝯſummationem producat. Impoſſible nanqꝫ eſt immundam mentem donū ſpiritualis ſcientie adipiſci. Et idcirco ad hoc modis omnibꝫ eſt vitandum vt omni ſollicitudine excluſa cōtinua meditatio illuminet mentē tuam ⁊c. Idem. Si in corde veſtro locū ſpirituali ſcientie vultis ꝑparare: ab omni vos viciorꝫ cōtagione purgate et curam ſeculi abijcite. Impoſſibile nanqꝫ eſt aīam que mundanis diſpenſionibꝫ occupatur donū ſcientie ꝓmereri aut ſpiritualiū ſenſuum aut etiā tenacem fieri ſacrarū lectionum. Et licet multi mali chriſtiani et heretici habeant de ſacris litteris peritiā diſputandi et ornatū eloquentie ad veras tñ ſcripturaꝝ intelligentias et archana ſpiritualiū ſenſuū ꝑtingere nō poſſunt. Quia vera ſcientia nō niſi a veris dei cultoribus poſſidetur: quam iſti nō habent quibꝫ dicitur. Audi popule ſtulte qui nō habes cor ⁊c. Homo ergo timens deū voluntatem eius in ſcripturis ſanctis vigilanter inquirat et quod faciendū intelligit omī diligentia ſtudeat affectui mancipare. Sed qꝛ ad hoc nemo validus eſt ſine grā dei ipſo teſtante ſine me nihil poteſtis facere. Ideo ꝓ auxilio grē ſue ſꝑ et inſtanter eſt orandum. Iuxta illud Luce. xviij. Oportet ſemꝑ orare et nō deficere. Et Paulus. i. Theſſal. v. Sine intermiſſione orate. Nunc ergo de orōne iuxta ordinem ꝑmiſſum aliq̄d dño opitulāte ſubiungamus. Et ſm Hugo. Apte poſt lectionē ſubditur oratio. Sic eſt enī legere et ꝑdicare quomodo agrū ſeminare. ſic eſt orare quō ſemē operire. Ideo poſt lectionē et ꝑdicationem ſemꝑ orandū eſt vt ſemen dei maneat et fructus ſpiritalis creſcat in oꝑatione: ne veniant volucres id eſt cogitatōes ſeculi huius volatices inanes et vacue et rapiant quod in corde fuerat ſeminatum. Nec ſolum ſequi ſed etiā ꝑuenire debet oratio lectionē vt ꝑparet intellectum et a deo impetret vt fiat fructuoſa. Deus igitꝰ orandus eſt et oportet creaturā rationalē orare nō vt diuinā ꝓuidentiam et diſpoſitionē immutemus cum animus dei inflexibilis ſit et immutabilis: vel vt deo nr̄as indigentias vel deſideria manifeſtemus cum ſciat quid nobis opus ſit. Seu vt

ipſum aliquid doceamus ſed vt illud noſtris precibꝰ obtine
amus qđ deus diſpoſuit ꝑ orōnes eſſe implendū vt ſcʒ hoīes
poſtulando mereantur accipe quod eis om̄ipotens deus an-
te ſcl'a diſpoſuit donare. Ut dicit btūs Greg. in .i. dialogoꝝ.
Etiā vt nos ipſi cōſideremus in his ad diuinū auxiliū eſſe re-
currendum. Et vt cognoſcamus eſſe eum bonoꝝ nr̄oꝝ au-
ctorem et ei grās agamus. Juxta illđ apl'i .ij. ad Theſſal. iiij.
In omnibꝰ grās agite: hec eſt enī voluntas dei in chriſto ieſu
De hoc aūt ꝙ a dn̄o iubemur ſemꝑ: et ab apl'o ſine intermiſ-
ſione orare. Dicit ſcūs Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxx. ar. xviij. Ex de
oratione dupliciter loqui poſſumus vuo modo ſcđm ſeipām
Alio modo ſcđm cauſam ſuam. Cauſa aūt orōnis eſt deſide-
rium dilectōnis dei ex charitate ꝓcedens ex quo ꝓcedere de
bet oratio. Tale aūt deſideriū in nobis debet eſſe cōtinuum
vel actu vel virtute. Manet enim virtus huius deſiderij in
omnibꝰ que ex charitate facimus. Om̄ia enī debemus in glo
riam dei facere. Ut dicitur .i. ad Corinth. x. Et ſic loquendo
de orōne ſcđm cauſam ſine intermiſſione et cōtinue eſt oran-
dum: qꝛ ſine intermiſſione et cōtinue debet in nobis eſſe deſi-
derium dilectōis dei ex charitate ꝓcedens. Unde Augꝰ. ad
probā. Nō eſt inquit hoc orare in multiloquio ſi diutius ore
tur. Aliud eſt ſermo multus aliud diuturnus affectuſ. Nam
et de ipſo dn̄o ſcriptū eſt ꝙ ꝑnoctauerit in orando et ꝙ ꝓlixi
us orauerit vt preberet exemplum. Et poſtea ſubdit Augꝰ.
Abſit in oratione multa locutio ſed non deſit multa precatio
ſi feruens ꝑſeueret intentio. Non multum eſt in orando rem
neceſſariam ſuperfluis agere verbis. Plerunqꝫ autem hoc ne
gocium plus gemitibus q̄ ſermonibus agitur. Idem. Bo-
num deſiderium oratio eſt: et ſi continuum eſt deſiderium cō
tinua eſt et oratio. Idem. Juſtus nunquam deſinit orare niſi
deſinat iuſtus eſſe. et ſemper orat qui ſemper bene agit. Ori-
genes. Si om̄is actus iuſti quem ſcđm deum agit oratio re-
putatur, qui ſine intermiſſione que iuſta ſunt agit ſine inter-
miſſione orabit. Nec vnquam ab oratione ceſſat: niſi iuſtus
eſſe deſinat. Loquendo vero de oratione ſcđm ſeipſam non
oportet orationem eſſe continuam et ſemper durare, patet, qꝛ

oportet quandoqꝫ hominem alijs operibus occupari. Item Sicut dicit beatus Auguſtinus ad Probã. Ideo per cetera interualla horarum et ipſum etiam verbis rogamus deum: vt illis rerum ſignis noſipſos ammoneamus et quantum in hoc deſiderio profecerimus nobiſipſis innoteſcamus et ad hoc agendum nos ipſos acrius excitemus. Sed vniuſcuiuſqꝫ rei quantitas debet eſſe proporcionata fini. Ideo conueniens eſt vt oratio tantum duret quantum eſt vtile ad excitandum interiorem deſiderij feruorem. Cum vero hãc menſuram excedit ita qꝫ ſine tedio durare non poſſit non eſt vlterius protendenda. Unde beatus Auguſtiuus dicit ad probã. Dicuntur fratres in egypto crebras quidẽ habere orões ſed eas quidez breuiſſimas et raptim quodãmodo iaculatas ne illa iaculanter erecta que oranti plurimũ neceſſaria eſt per ꝓductiores moras euaneſcat atqꝫ ebetet intentio. Sicut non eſſe obruendam ſi ꝑdurare nõ poteſt: ita ſi ꝑdurauerit nõ cito eſſe rumpendã. Et ſicut hoc eſt attendendũ in orõne ſingulari ꝑ ꝯparationem ad intentionẽ orantis: ita etiã in oratione cõmuni ꝑ ꝯꝑationem ad ꝑpl'i deuotionẽ. Et qꝛ vt ait beatus Bern̄. Oratione nihil eſt ꝑcioſius que deo eſt ſacrificiũ: angelis organum. ſanctis conuiuiũ: reis ſcutum: penitentibꝫ remedium: hoſtibus iaculum: et tentatis omnibus firmamentum. Et ſcd̃m Caſſiodorum. Oratio mentem ad celeſtia eleuat et facit hoĩem cum deo loqui: cum iudice fabulari: ꝑſentem ſibi facit quem videre nõ preualet. et facit hoĩem deo appropinquare. Oratio pura vice boni nnncij fungitur ante deum. Celos penetrat nec redibit vacua. Propter que et plura alia dicitur in Collationibꝫ Pa. Coll'. ix. Omnis monachi et cuiuſlibet iuſti finis cordis intentõniſqꝫ perfecte ad iugem et ad indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit et quantum humane fragilitati conceditur: ad continuam tranquillitatem mentis incitat et ad eius puritatem perpetuam. Propter quam poſſidendam et omnem laborem corp[illegible] contritionem ſpiritus: indefeſſe querimus et iugiter exercemus. Et ſicut ad orationis perfectionem tendit ſtructura virtutum. ſic nec ipſe virtutes abſqꝫ feruenti orationis iugitate et

perſeuerantia poſſunt impleri. Et ideo redemptor noſter ſciens nobis tam vtilem neceſſariã et fructuoſam oratõnis pſeuerantiam ad ipſam p ſimilitudinẽ quandã nos inuitat Luce. xi. Quis veſtrũ habebit amicũ et ibit ad illum ꝛc. Et poſt pauca. Et ille ſi pſeuerauerit pulſans dico vobis et ſi nõ dabit illi ſurgens eo ꝙ amicus eius ſit: ꝓpter importunitatẽ tñ eius ſurget et dabit illi quotquot habet neceſſarios. Ubi innuit precipuã cauſam eſſe ſiue fructũ exauditõnis nos habere in oratõne aſſiduitatẽ. Que etiã ꝓpter indefeſſam pſeuerantiam importunitas dicitur. Et idcirco vt dicitur in Colla. p. vbi ſupra. Si cuncte nobis deficiũt exauditionuȝ cauſe que ibidem numerant̃ ſaltem nos animet petentis importunitas et pſeuerantia que abſqȝ vlla mentis vel laboris difficultate ſita eſt in noſtra ptãte. Tali enĩ importunitate deũ quodãmodo coartamus vt nobis quicquid pſeueranter petimus benigniſſime largiatur ꝑut ore ꝓprio pollicetur dicens. Petite et accipietis vel dabitur vobis querite et inuenietis: pulſate et aperietur vobis. Unde nos non debemus ab incepta orõne ceſſare: ſi tardius nos ſenſerimus exaudiri: ne forte aut exauditionis grã diſpenſatõne diuina vtiliter differatur: volens nos vota nr̃a dilatare pro maiori munere gratie recipiendo. ꝛc̃. Differt etiã deus ſuos electos exaudire vt magis ad petẽdum ꝓuocentur. Nam ſcðm Greg. Sancta deſideria dilatione creſcunt. Item differt qñqȝ deus dare quod rogatur vt poſtqȝ donatũ fuerit cuſtodiatur diligentius qð difficile impetratur. Criſoſto. Deus ad hoc bñficium ſuum ꝓtrahit vt nõ ſit nobis vile qð donat. Item vt humilietur orans dum tardius exauditur et p̃ſumptio reprimatur. Aut etiã vt alioꝝ ſuffragiis querat iuuari qꝛ forte ardua eſt petitio. Plures alie cauſe quare nõ exaudiuntur orantes in ſuis p̃cibꝫ ponuntur in libro pf. c. uum religioſoꝝ et in aliis locis diuerſis q̃ ſunt Exceſſus culpe: tepor et indeuotio orantis: diffidentia exauditionis. et dum orans nõ pſeuerat orando donec obtineat. vel quia nociuũ et indiſcretũ eſt qð petitur. vt filii Zebedei. q̃bus dicitur. Neſcitis quid petatis. Uñ Aug⁹. dicit. ꝙ qui ꝓpter ſecularia cõmoda: ꝓpter terrena bona: ꝓpter vitã p̄ñtem

et ꝓpter terrenam felicitatem deum inuocant: non vere inuocant deum ſed potius illud ꝓpter qđ deū rogant. qꝛ inuocare aliquid eſt ipm in ſe vocare. Qui ergo inuocat deū vt diues fiat: vult vt diuitie ad ſe veniant: et ita nō deū inuocat ſed diuitias q̄s ad ſe vocat. Circa hoc ſciendū ꝙ triplicia ſunt bona ꝑ hoīs vtilitate et ſalute oꝛdinata: ſcȝ maxima quibꝫ beatificamur: et hec ſunt bona patrie. Media quibꝫ beatitudinē meremur: cuiuſmodi ſunt virtutes et dona grē. Et infima q̄bus coꝛpaliter ſuſtentamur et ad ꝯſequendā btītudinē adiuuamur. Cuiuſmodi ſunt bona nature: puta: ſanitas et cōueniēs habitudo coꝛpis: et bona foꝛtune ſcȝ diuitie honoꝛes ⁊c̄ Et iſta bona minima generaliter dicuntur bona tꝑalia. Prima ⁊ ſcđa bona hoc eſt maxima ⁊ media homo licite p̄t oꝛando a deo petere abſolute id eſt beatitudinē eternā in futuro et virtutes atq̄ grām in p̄nti quibꝫ ꝑ obſeruationē mandatoꝝ gloriā ſeu beatitudinē mereaꝛ. Et debent peti cū attentōne et feruoꝛe in om̄i hūilitate ſine p̄ſumptōe. Cauenda enī eſt elatio ne tanq̄ ex ꝓpꝛioꝝ meritoꝝ fiducia requiranꝛ. Vn̄ Luce xvij. Cum feceritis oīa que p̄cepta ſunt vobis: dicite ſerui inutiles ſumus qđ facere debuimus fecimus. Cauenda eſt etiā p̄ſumptio ne ſine laboꝛe gloriā velimus habere. de tali p̄ſumptione rep̄hendunꝛ filij zebedei: qui ſine laboꝛe ⁊ paſſione volebant cum chꝛiſto regnare. Bona infima ſeu minima ſicut ſunt tꝑalia: q̄ſi nihil ſunt. Hieremie. iiij. Aſpexi terrā et ecce vacua erat et vilis. Iſta aut nō debemus a deo petere: aut cū moderamine et ꝯditōne. Vn̄ Criſoſto. ſuꝑ Matth. Illa pete a deo que tibi expediūt accipe et illū deceat p̄ſtare. Si aūt ſemꝑ eum petis terrena aut difficile impetras aut foꝛte nō impetras. Quō tibi illa libenter pꝛeſtet nō habenti que ſi habes admonet vt contemnas. Si aūt tꝑalia petimus nō ea debemus petere abſolute ſed cū ꝯditōe et cū moderamine. De cōditione Aug⁹. Qn̄ inquit a deo petitis tꝑalia cū moderamine petite et cū timoꝛe illi cōmittite bona vt ſi ꝓſint det: ſi ſcit obeſſe nō det. Quid enī ꝓſit vł obſit nouit medicus nō egrotus. Et patet rōne: nō debet hō abſolute petere oꝛando quibꝫ homo male vti p̄t et quoꝝ adeptio ſibi p̄t eſſe in ruinā. ſed ſic

eſt de iſtis bonis tranſitorijs. vt ptꝫ de delitijs et diuitijs. Luce. xij. et. xvi. Et de honoribꝫ et poteſtatibꝫ. Sapien̄. vi. Quia potentes potenter tormenta patientur. Nō igitur ſunt petenda tēpalia abſolute niſi inquantū nobis valent ad ꝯſequenda eterna: et ſic etiā cum moderamine ſunt petenda vt caueatur ſupfluitas et voluptas. ſm Bern̄. Prouerb. iij. Mendicitatem et diuitias ne dederis mihi ſed tm̄ victui meo tribue neceſſaria. i. ad Thimot. vi. Habentes alimenta et quibꝫ tegamur his cōtenti ſimus. Ex ꝑdictis patet ꝓ quibꝫ orare debeamus. Dicit etiā Caſſidiorus. ꝙ ad hunc finem oratio eſt inuenta et cōſtituta vt ꝑ eam venia peccatoꝝ obtineatur: pena euadatur: gloria eterne vite cōſequatur. Quo aūt ſtudio et quo affectu a nobis orandus ſit deus ex nr̄a miſeria ſimul et miſcdia ꝯſiderare poſſumus. Quid enī efficacius hoīem ad orandi ſtudiū excitaret q̄ꝫ miſeria et calamitas tantoꝝ malorum quibꝫ addictus premitur: et quid iocundius ad affectum orandi traheret q̄ꝫ miſcdia cōditoris quā inter mala totiens experitur. Ne ergo mens humana ad orandū pigra ſit hinc ſua neceſſitate cōpellit̄. Ne aūt tepida et diffidens oret illinc pietate dei ꝓuocat̄. Qui aūt mala ſua negligūt cōſiderare aut nihil petendo aut aliud q̄ꝫ oportet petendo facile ꝑ ignorantiam fallunt̄. Aut certe minus q̄ꝫ oportet petendo ꝑ deſideria tepeſcunt. Primū igit̄ neceſſe eſt vt ſi prudenter ⁊ vtiliter deū orare volumus iugi meditatōne animū nr̄m exerceamus et in ꝯſideratōne miſerie nr̄e diſcamus quid nobis neceſſe ſit petere in ꝯſideratōne miſcdie dei nr̄i: quo deſiderio debeamus poſtulare. Item Bern̄. Tria inquit mihi videtur neceſſaria quibꝫ orōnis intentio eſt firmiter aſtringenda. Conſiderare nanqꝫ debet is qui orat quid petat ipm̄ quē petit: ſeipm̄ qui petit. In eo aūt qđ petit duo ꝯſideranda ſunt vt ſi ſcđm deū ſit qđ poſtulat et ſi hoc ipm̄ in ſummo deſiderio habeat. Similiter in ipſo quē petit ſcꝫ deū: duo debet attendere videlicet bonitatem et maieſtatē. Bonitatē ꝙ vult nobis oīe bonum Maieſtatē qua p̄t dare omne qđ petitur. Sil'r in ſeipſo qui petit duo cōſiderent̄ vt ꝓ ſuis meritis nil ſe accepturū putet: et de dei miſcdia fiducialiter ſperet. Itē in Coll'. patrū Iſaac

abbatis. Quomodo aūt nobis ſit orandum vt exaudiri me-
reamur hoc docet chriſtus in euangelio cū dicit. Tu aūt cum
oraueris intra in cubiculū tuū et clauſo oſtio ora patrē tuum
Quod ſic a nobis impleri debet. Nam intra noſtrū cubicu-
lum oramus cum ab om̄i ſtrepitu cogitationū et ſollicitudi-
num quieti et liberi deo orōnes nr̄as offerimus. Clauſo ve-
ro oſtio oramus cum intimo mētis affectu ſtrictis labijs ſub
ſilētio dn̄o ſupplicam⁹ q̄ nō vocū ſed cordiū eſt ſerutator. In
abſcōdito vero oramus qn̄ corde tm̄ ⁊ intenta mēte nr̄as peti
tiones ſoli deo pandim⁹: ita vt ne ip̄i quidē demones poſſint
agnoſcere genus nr̄e petitōis. Proprer qđ cū ſummo ſilētio
et feruida mētis eleuatōe nobis eſt orandū. Non ſolū ne frēs
alios nr̄is ſuſurrijs diſtrahamus ſed etiā vt ip̄os inimicos q̄
nobis orantibꝫ maxime inſidiant lateat nr̄e petitōis intentio
Propter qđ etiā freq̄nter nobis ſed breuius eſt orandū ne im
morantibꝫ nobis diutius aliq̄d inſerere poſſint. Talis nāqꝫ
oratio eſt ſacrificiū verū. Quia ſacrificiū deo ſpūs ꝯtribula-
tus. hec eſt ſalutaris oblatio. Iſta ſunt pura libamina ⁊c. In
ter hec ſciendū ſm̄ Durand. ſup. iiij. ſent. q꞉ duplex eſt orō q̄-
dam ꝑuata alia ſolēnis et publica: et vtraqꝫ cadit ſub p̄cepto
ſed differūt. Quia oratio ꝑuata cadit ſub p̄cepto in generali
abſqꝫ determinatōe loci tp̄is ⁊ mō orandi. Solennis vero et
publica cadit ſub precepto et in ſpeciali: ſicut hore canonice.
Primū patꝫ q꞉ ea q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis cadūt ſub p̄ce-
pto: ſed orō eſt hmōi: patet ꝑ hoc q꞉ ſalus nō acquirit ſine ſpi
ritualibꝫ bonis q̄ nō dant niſi a deo: ſed illa nō impetrant ni
ſi ꝑ orōꝫ ꝑ quā a deo petunt. Sicut dicit Aug⁹. Qn̄ aūt ore
tur: vl' quō mētaliter ſolū vel vocaliter nō eſt determinatū ali
quo p̄cepto ſed relinquit arbitrio cuiuſlibet eligere ſibi tp̄s et
modum magis ſibi deuotiorem. Oratio autem ſolennis et
publica eſt illa que incumbit miniſtris eccleſie ex officio qua
tenus ſint medij inter deum et populū. Et ad hanc tenentur
ex p̄cepto eccleſie ſcđm formam ſibi traditā. Unde tenentur
ad horas canonicas dicendas. Et hec oratio debet eſſe voca
lis ⁊c. Item Guilhelmus. Ad orationem quidem mentalem
homo tenet ex iure naturali qđ dictat homini vt diſponat ſe

ad ea ſine quibꝫ non eſt ſalus. Et ad hoc accedat auctoritas Chriſti Luce.xviij. Oportet ſemꝑ orare. Suꝑ qꝺ dicit Criſoſto. Oportet. neceſſitatē dicit. Ad vocalē vero orationē ſeu cū cantu nō tenetur quis ex p̄cepto diuino ſed ex ſtatuto eccleſie: que miſſas et horas canonicas indixit miniſtris eccleſie: vel ex iniunctōe ꝯfeſſoris ꝓ ſatiſfactōe penitētie. Concordat Tho.in.iiij.di.xv. Oratio priuata p̄t eſſe vocalis vel ſola mentalis vt dictū eſt. Vocalis dupliciter vno modo q̄n fit ꝑ verba cōpoſita et vſitata ſicut cū pſalmos: hymnos: Collectas vel antiphonas orationes vel laudes ꝯpoſitas ad excitandam deuotionē vel ſoluendū debitū recitamus. Intente aūt et diſtincte debent recitari vt orōnis formā et meritū poſſint habere maxime in horis canonicis et debitis ꝑſoluēdis Qui cum principe terreno loqui et ꝓ ſua vtilitate rogare deſiderat: linguam et mentē oculos et mores ꝯpoſitos habere laborat: et attendit quō ordinate ꝓferat verba ne ꝑ indiſciplinam p̄ces ſuas viles faciat et ingratus principi ꝓpter inſolentiam fiat. Cum oramus corā magnis principibꝫ ſcꝫ angelis apud ſummū regem deū cōtra aduerſarios nr̄os demones cauſaꝫ noſtrā ꝓponimus qui ſtudioſe obſeruant ſi in aliquo nos poſſent accuſare vt cauſa nr̄a minus fauorabilis reddatur et petitio nr̄a caſſet̄. Ut aūt magis attente oremus pedes manus oculos aures mentem ſub diſcipline cuſtodia teneamus. Pedes ne leuiter diſcurrant. Manus ne alijs occupentur. Oculos ne curioſe vagent̄. Aures ne auſcultent que ad rem nō ſpectant. Mentē ne cogitet alia q̄ꝫ qꝺ orat vel pſallat Ne nobis dicatur illud Matth.xv. Populus hic labijs me honorat cor aūt illoꝝ longe eſt a me. Ciprianus. Quō te audiri a deo poſtulas cum teip̄m nō audias. deū tui memorem eſſe vis cū tui memor eſſe neſcis. De attentione ad orationē et mentis euagatōe poſt modicū videbimus. Alius eſt modus orandi vocaliter qui eſt ſepe efficacior q̄ꝫ primus videlicꝫ qui fit ꝑ verba ex ꝓprio affectu formata vt cum homo cū deo familiariter cōfabulatur verbis affectui ſuo ꝯſonantibꝫ quaſi corā deo cor ſuū effundens: vel neceſſitates ſuas ei ꝯquerens vel peccata ꝯfitens et miſcdiam poſtulans et gr̄am petens et

auxilium implorans contra tentationum pericula et tribulationum grauamina vel qualeſcūq; ſuas vel ſuoꝝ neceſſitates. Hic modus orandi magis exquirit oportunitatē ſolitudinis vel ſilentij circa ſe et ocij et quietis quo plenius et ſecurius ſe in deū effundat affectus. Maior etiā in eo eſt dolor capiti et corpi: et ideo nō pt ita frequens eſſe vel durabilis ſicut prior maxime debilib9 corpe et ideo aliqui iſtū modū orandi indiſcrete freqntantes deficiūt. Unde tales ſepe ſic orent breuiter et leuiter vt ex freqntia a dei familiaritate non elongenẗ et ex breuitate nō deſtruātur: ſicut quondā fratres in egypto fecerunt vt ſupra dictū eſt. Secundus modus orandi priuate eſt mētalis. Cum tacito ore ſola deſideria ſua quis pandit: et affectū cordis effundit: et deū intus p amorē ꝯplectitur: et cum reuerentia adorat et veneratur: tanto latius ſe in deū effuudens quanto plura valet affectus ꝯprehendere q̄ȝ lingua exprimere dicens. dn̄e ante te om̄e deſideriū meū et gemitus meus a te nō eſt abſconditus. De hoc dicit dn̄s in euang. Veri adoratores adorabūt p̄rem in ſpū et veritate. Spūs enim eſt deus et qui adorant deū in ſpiritu oportet adorare. Et hec oratio magis videtur ꝓpria cum deus cor magis attendat q̄ȝ verba orōnis. Sed verba ideo apponimus vt cū mens pigra eſt ad ſe eleuanduȝ in deum p verba orōnis ſuffulta iuuetur vt memoria deo inhereat. intellectus ſurſum tendat: affectus p deuotionē inflāmatus guſtet q̄ȝ ſuauis eſt dn̄s ex intentōne cordis afflatus. Sed nūc de orōne ſolenni et publica aliquid breuiter ſubiungimus de qua dicitẗ in ps̄. Septies in die laudem dixi tibi. Quamuis eni deus ſemp et om̄i tempe a nobis ſit laudandus ⁊ bn̄dicendus: tn̄ horis ab eccleſia ordinatis et ſtatutis ſpecialiter a nobis eſt laudandus vt innuitur in verbo p̄allegato Septies in die lau. ⁊c. vbi deſcribitẗ horaꝝ ſufficientia cū dicitẗ Septies ⁊c. q2 ſeptem horis ſtatutis hore canonice pſoluende ſunt et paſſio chriſti deuote recolenda. et hoc debita intentōne et recta. Ideo ſubditur laudem dixi tibi. Hore eni canonice ꝓpter laudem humanam et vanam gloriā nō ſunt decantāde ſed ad dei laudem ⁊ gloriā. Cui ſolū ſ̄m apl'm debetur honor ⁊ gloria vt quilibet valeat

dicere horas perſoluendo: Per ſingulos dies benedicam tibi et laudabo ꝛc. Ad horas canonicas tenentur non ſolū clerici in ſacris conſtituti ſed etiā in minoribꝰ ordinibꝰ ſi ſunt beneficiati. vt dicit Guilhelmꝰ. Item dicit Hoſtieñ. Jo.an. Archid. Ex quo cōſtitutus in ſacris tenetur licet non ſit beneficiatus: in quo oēs doctores ꝯcordant: multomagis clericus quantūcunqꝫ ſimplex bñficiū habens. extra de cle. cōiu. Quid a te. et diuerſis fallacijs. Et dicit Archid. ꝙ nec archiepus nec eps cū tali bñficiato clerico in minoribꝰ diſpenſare pt vt nō dicat horas canonicas. Cui cōcordat. Jo.an. et Theo. Et ſi is q̄ tenet̄ ad horas ex induſtria ꝛ negligētia ſola obmittit peccat mortalit̄. Extra de cele. miſ. dolētes. Secus aſit ſi ex obliuiōe vl̄ alia neceſſitate horas ſm formā eccie nō dicit: puta ꝓpter defectū ꝟſus vel infirmitatis vel paupꝫtatis: qꝛ libro caret recōpenſat tñ equalens ꝑ pſalmos vel oratione dñicam nō peccat mortaliter. ſi aūt nihil in recōpenſam fecerit vel facere ꝓponit peccat mortaliter. De infirmis dicit Hoſtieñ. ꝙ bñ excuſant̄ a dicēdo horas et ſilr̄ ab audiēdo ſed talis debet eſſe infirmitas in qua directe vel occaſionaliter obeſſet ſibi vel obeſſe timeret ſi celebratione diuinorū intereſſet. Talibꝰ enī infirmis nō eſt lex impoſita. extra de obſeruan. ieiu. c. ꝯſiliū. et. c. fi. Nota etiā ſm Hoſtieñ. ꝙ ſi tanta ſit infirmitas vt ex toto impediat infirmū tunc talis infirmus nō tenetur redicere horas poſt ꝯualeſcentiā. Nec penitentiā ex neceſſitate agere: ſi tñ ad cautelā et ex deuotōe velit facere nō reprobatur. Ubi vero infirmū ſe finxit et facere potuit et neglexit certum eſt ꝙ tenetur cōfiteri et penitentiā agere. Si etiam eſſet febris quartana vel alia modica et tolerabilis infirmitas qua non obſtante alia ſua negocia quis procuraret non excuſatur de obmiſſione horarum. Sed qualiter hore canonice dici debeant aduertendum ꝙ debent celebrari et perſolui ſtudioſe et deuote. Nam hoc p̄cipitur in virtute obedientie. extra de cele. miſſa. c. dolentes. Plus enim deus reſpicit animum q̄ꝫ clamorem vocum. Juxta illud. Non clamor ſed amor pulſat in aure dei. Et de hoc ſcribit̄ de conſe. di. v. non mediocriter. Et in clemen. de reli. et vene. ſan. Si dūm. dicit̄

ꝙ modus orandi requirit humiliationē corpis cordis deuo
tionem et attentionē. Vñ Gregorius. Illas deus orōnes nō
audit quas ille qui orat nō attendit. De attentōe vtrū requi
ratur ad orationē dicit Durandus ſup.iiij. Ex ad orōnem et
qdlibet aliud opus pt requiri attentio dupliciter. Uno mo
do vt orō ab attentōe ꝓcedat. Alio mō vt attentio ꝯtinue con
comitetur orationē. Primo modo requirit attentio ad orōem
tam priuatā ꝙ publicā nō ſolū ꝓpter meritū ſed etiā ad vitan
dum peccatū in caſu in q̄ orō dicit ex precepto. Qd patet ſic
qꝛ nullū opus eſt meritoriū niſi ex intentōe ꝓcedat alſ nō eſt
opus humanū cū homo ſit homo ꝑ rationē ꝛ voluntatē. Si
ergo oratio debet eſſe meritoria oportet ꝙ ꝓcedat ex intentio
ne. Similiter ſi vitatur tranſgreſſio precepti idem debet fieri
qꝛ cū p̄ceptum nō detur niſi hoibꝫ oportet ꝙ nō ſolū impleat
ex imaginatōe q̄ cōmunis nobis eſt et brutis ſed ex delibera
tione que requirit intentionē. Non requiritur tñ ꝙ attentio
actualiter cōcomitetur totā orōnē qꝛ nec requirit in quibuſ
cunq; opibꝫ bonis nec eſt poſſibile ꝓpter facilem euagationē
humane mentis. Requiritur tñ ꝙ orans ſcienter nō diſtra
hat mentē ab intentōne Hoc enī nō pt eſſe ſine culpa veniali
aut mortali. Si enī euagatio fit ſolū ſm actum interiorē licet
ſit temeraria et grauis ex quo eſt a ꝓpoſito forte: tñ nō eſt pecca
tum mortale niſi eſſet ꝯtemptus qꝛ eccleſia nō habꝫ iudicare
de actibꝫ mere interioribꝫ et ideo nō pt eos ponere ſub p̄cepto
Quapropter miniſter eccleſie ſi dicendo horas ſcienter cogi
tet aliquid nō videtur tranſgreſſor p̄cepti eccľie quantū eſt ex
natura facti. Si aūt euagatio mentis ſit ex hoc ꝙ quis ſcien
ter occupat ſe in actu exteriori qui non compatitur ſe cum at
tentione orationis tunc videtur eſſe culpa mortalis et directe
cōtra p̄ceptū eccleſie. Qd habet extra de cele.miſ.c.dolentes.
Ubi dicit ſic: diſtricte p̄cipientes in virtute obedientie vt di
uinum officiū diurnū pariter et nocturnū quantū eis deus de
derit ſtudioſe pariter celebrent et deuote. Hoc autem non ſer
uant qui occupando ſe in actu exteriore ſcienter ſibi attentio
nem ſubtrahunt. Attentio igitur oratōnis cadit ſub precepto
quo ad hoc vt oratio ab attentione procedat: Et vt orans

ſibi ſcienter ſubtrahat occupando ſe in actu exteriore incom=
paſſibili. non aũt cadit ſub p̃cepto q̀ actualis attentio totam
orõnem cõcomitetur. Hec Durandus. Eſt aũt triplex atten=
tio que orõni vocali põt adhiberi. Una qua attenditur ad ver
ba ne quis in eis erret. Alia qua attenditur ad ſenſuȝ verboꝝ
Tercia qua attenditur ad finẽ orõnis ſcȝ ad deũ et ad rem ꝓ
qua oratur: que quidẽ maxime eſt neceſſaria et hanc etiã idio
te poſſunt habere. De hac materia latius habetur et multum
pulchre in ꝑfectib⁹ religioſoꝝ. Cum igitur ſm̃ Berñ. cor
hoĩs ſit vagũ et mobilius omni mobili nõ eſt ſemꝑ adeo for
tis homo q̀ tales cogitatõnes euitet. vnde dum ꝑcipit debet
tales cogitatões remouere licet pluries relabentur. vnde nõ
ſꝑ in his mortaliter peccat ſed venialiter. Et ideo dicit Ho=
ſtieñ. ſuꝑ dictã decre. dolentes. Precipimus quidẽ q̀ dican=
tur hore canonice. Intentionẽ aũt et deuotionẽ et ſi ſuadea=
mus eam tñ in p̃cepto nõ p̃cipim⁹ q2 ſolius dei eſt dare ipam
Sed ſolũ caueat ne impedimentũ deuotioni p̃ſtet. Nam de
us ſemꝑ paratus eſt deuotionẽ dare et gr̃am ſi homo eſſet pa
ratus et diſpoſitus recipe. Sed que ſint q̃ deuotionẽ in ho=
ris impediant ita q̀ hore debite nõ ꝑſoluantur hec ponuntur
cõpendioſe in clement̃. extra de cele. miſ. c. Graui. et alibi. Et
ſunt ſeptẽ que hic tentarem latius annotare ſi nõ fieret tedio
ſermonis longitudo. Et ecce q̃ꝫ breuius poſſum ꝑcurro. Pri
mum impedimentũ eſt qñ dicunt̃ hore tranſcurrendo nam
hore canonice diſtincte et apte debent legi q̀ intelligi poſſint
Secundũ impedimentũ eſt: qñ hore dicuntur ſincopando.
Integre enĩ et cõplete hore canonice debent ꝑſolui ita vt nec
apicem nec iota vnũ p̃tereat ex negligentia ſua maxime vo=
luntaria ſeu accurata aut malicioſa et debet negligentiaȝ ſuã
ſi quã ꝯmiſit ꝯfiteri et qd̾ obmiſit repetere: vel ꝑ aliqd̾ quod
iniungit̃ recõpenſare. Non tñ debet ad illud qd̾ obmiſit ſta=
tim redire: ſi cum alijs horas canet ne ſcandalũ et impedimẽ
tum ex hoc eueniat aut ꝑturbatio in officio diuino. Tercium
eſt qñ infra horas canonicas extranea vana ꝓphana et inho
neſta colloquia intermiſcent̃. De his vero q̃ ad diuinũ offi=
cium et horaꝝ ꝑſolutionẽ ſpectant põt infra horas canonicas

breuibus verbis fieri interrogatio et reſponſio. Quartum eſt quando tarde aliquis ad chorum venit et eccleſiā ipam ſine cauſa rōnabili ante finē officij exit freqnter. Nam hmōi minus pfecte diuinū officiū pſoluunt: ac deū cui ſeruiunt offendunt. Nōnullos quin potius vt vereor non paucos diuino cultui deputatos tedet intereſſe diuino officio niſi forte ꝓpter diſtributionē portionū vel aliud comodū tpale aut ita deſidioſe et indeuote interſunt ꝙ nec deo eſt gratum nec ꝯſcientie meritoriū vel conſolatoriū immo potius corroſiuū ꝙ etiā inde puniri timent et ex inſipiditate tedet eos laboris: et feſtināt inde cito abſolui et tedet aliqđ ſimile inchoare. Quintum eſt quando quis dicendo horas circa opus aliqđ extrinſecū ſeu manuale ſe occupat: vel qñ in lecto iacet: vel cum ſe induit ſurgens: ſine neceſſitate interim horas pſoluit: hmōi nō exhibēt deo reuerentiā quam tñ homini potenti ſi cū eo loquerentur exhiberent. Item qñ aues ſecū portant ad chorū ſeu portari faciunt: aut canes venaticos ſecū ducunt. Per hec enī et ſilia cor diſtrahit̃ et a deuotione et attentione impeditur. ꝓpter qđ et cantus theatrales ꝓhibentur in eccleſia decantari. di. xcij. Quia clerici nō debent vocis modulatōni inſiſtere vt ſcꝫ populum delectent cum nec ipſa veritas ſic ꝓnuncianda ſit vt quis hominibꝫ placeat. xxij. q. ij. Primū. Sextū eſt qñ quis bñficiatus eſt in eccīa et ſine cauſa rōnabili dicit horas extra eccleſiā. vnde dicitur. x. q. iij. c. vnio. Ex qui bñficiatus eſt in eccleſia tenetur officiari ipſam. Potius enī dicendum eſt vel cantandum diuinū officiū in eccleſia ꝙ̄ in alijs locis q̄ eccleſie ad hoc ſunt deputate. de cōſe. di. i. p totum. Septimū et vltimum impedimentū eſt quando aliquis in choro exiſtens ſine cauſa legit horas ſuas ceteris ibidem congregatis eaſdeꝫ ibi deuote cantantibus ꝓ eo vt alias oratiunculas aut pſalmos medio tempe dicere vel legere valeat. Contra quos dicit Hieronymus. Ingratum eſt ſpiritui ſancto quicquid obtuleris neglecto eo quod teneris. Et ideo dum in choro diuinum officium pſoluitur illi qui aſſunt debent ab huiuſmodi orationibꝫ priuatis interim abſtinere et chorum ſi valent adiuuare. Nam: cōmune bonū ſemp pferendum eſt ſingulari.

Adhuc p̄dictis illud adijcio ꝙ hore canonice debitis temporibus debēt ꝑſolui: niſi vtilitas vel cauſa neceſſaria aliud poſtulet. Nam ꝓpter neceſſitatē ſuꝑuenientem p̄t anticipare et ꝓpter neceſſitatē honeſtaꝝ occupationū licite p̄t deſero dicere matutinū ſeq̄ntis diei et in alijs horis tp̄s p̄uenire. Si vero hoc quis faciat ꝓpter laſciuiā vt quietius ſomnolentie vacet et voluptati non eſt abſq; peccato. vt dicit ſanctus Thomas in quolibeto. Conſideranda ergo eſt intentio eius qui p̄uenit tempus. Refertur de quodā ſancto heremita quem deficientibus elemoſynis et victualib9 paſcebat angelus. Qui tp̄e vuarū interdū portauit ſibi bonas vuas et maturas. Interdum agreſtas: interdum aridas et putridas. Cum aūt heremita ille queſiuiſſet ab angelo cauſam varietatis huius reſpondit: ꝙ tunc deferret bonas vuas dum cōgruo tp̄e dicebat horas. Agreſtas vero dum tardabat. Legitur de ſancto Seuerino Colonieñ. eccleſie epiſcopo quodam: ad correctionem omnium clericorum. ꝙ ipſe deo dilectus pontifex a celeſti poſt tranſitum de hoc mundo fuit gloria ꝑ annos. xiiij. retardatus nō ꝑ aliquo alio defectu niſi ꝙ horas canonicas negligentius debito temꝑe perſoluiſſet. Quid ergo erit de nobis miſeris qui neſcimus an amore aut odio ſimus digni? Petrus damiani. Idem factum de ſancto Seuerino predicto referens latius ſcribit: quomodo graui incendio cruciabatur et ardebat ſicut ipſemet manifeſtauit cuidā clerico cui apparuit in vado fluminis et cauſam tanti cruciatus interroganti indicauit dicens. Nihil aliud in me remanſit vltione plectendū: p̄ter hoc tm̄. Quia dū in aula regia ꝯſtitutus imperialib9 me cōſilijs vehementer implicui: canonice ſynaxis officia ꝑ diſtincta horaꝝ ſpacia non perſolui. Mane quippe ſimul oīa coaceruans tota die negocijs ingruentib9 ſecura libertate vacabam. Ob hanc itaq; negligentiam horaꝝ ardoris huius fero ſupplicium rc̄. Quod certe magnam nobis debet inferre formidinē q2 dum ſanctū vnius culpe dūtaxat obnoxiū tam intolerabilis purgatorij pena ꝯſtrinxerat. Uere que mihi meiſq; ſimilib9 eſt inferenda ſententia quos tot reatuum prolixitas grauat. Diſtinguenda ſunt ergo per mo-

menta temporum eccleſiaſtice inſtitutionis officia et ſub magna diuini timoris ac reuerentie dicenda ſunt diſciplina ne dum pſallimus fructum ſpiritus cum carnis deſidia miſceamus. Quid enim prodeſt hoſtiam deo laudis offerre et per torporē negligentie fedis eam cogitationibꝰ inquinare. Hec Petrus da. Plura adhuc vtilia de hac materia ſcribenda occurrunt: ſed me ꝓhibet epiſtolare cōpendium diutius immorari. Sed nunc ſtilus ad id quod quarto loco ꝓpoſitum eſt iuuante deo transferatur. Et hoc eſt ꝓprie vite et ſtatus diligens et continua diſcuſſio. Ad quod maxime et precipue valet et deſeruit lectionis ſacre et deuote ad deum ſupplicatōnis ſtudioſa frequentatio. Ideo conuenienter ſequuntur pericula iſta poſt predicta. Primo ergo propria vita et conuerſatio ſolerter et continue examinanda eſt vt ſcire poſſit quid deo in ipſo placeat vel diſpliceat et quem fructum de omni vita ſua deo poſſit offerre ſi in breui vel in longum eſſet moriturus et rationem de omnibus ſicut neceſſe eſt redditurus. Sed ad iſtud primo requiritur neceſſario ſuiipſius cognitio que omnibus ſcientijs preferenda eſt. Unde Auguſtinus. Preponenda eſt ſcientia ſcientie. Melius eſt ſcire infirmitates nr̄as q̄ȝ naturas rerum. Laudabilior enī eſt ars cui nota eſt infirmitas propria q̄ȝ qui ea non inſpecta ſiderum vias ſcrutatur et fundamenta terrarum et faſtigia celorum melioreſq̧ ſunt qui huic ſcientie preponunt noſſe ſeipſos. Hinc eſt quod dicitur in quodam libro philoſophico. De celo venit gnotoſolitos. hoc eſt cognoſce teipſum. Et ibidem. Humane nature iſta cognitio eſt vt tm̄ ceteris rebus tunc excellat cū ſe cognoſcit: eadem tn̄ inter beſtias redigetur ſi ſe noſſe deſierit. Nam ceteris animantibꝰ ſe ignorare nature eſt: homini vero vicio venit. Hinc Bernhard. Noueris licet omnia myſteria: lata terre: alta celi: ꝓfunda abyſſi: ſi te neſcieris eris ſilis edificanti ſine fundamento ruinam nō ſtructurā faciens. Item dn̄s Marci. xiij. dicit diſcipulis. Uidete voſmetipſos. Porro circa ſuiipſius cognitionem tria occurrūt ſcilicet. Quid ſit quo ad naturam. Quis ſit: quo ad ſtatum. Qualis ſit: quo ad mores. Unde Bern̄. de conſideratōne. Tui conſideratio in tria.

diuiditur vt conſideres Quid Quis Qualis ſis: Quid in natura: Quis in perſona: Qualis in moribꝫ: verbi gratia. Quid homo. Quis papa. Qualis benignus vel manſuetus vel quicquid tale eſt. Et attendendum ꝙ in libris naturalibꝫ primum cognoſcitur. In libris iuris ſecundū. In quibꝫ multa traduntꝰ de ptinentibꝫ ad omnē ſtatū eccleſiaſticū vel chriſtianum. In libris vero ſanctis ſeu theolicis terciū. In quibus traditꝰ quid agendū quid cauendū. Licet aūt oīs hmōi ꝯſideratio ſit vtilis tñ vltima melior eſt. Et ideo dicit Bern̄. Conſideratio hmōi: qualis ſis te tenet in te nec te a te volare ſinit nec ambulare in magnis ſupra te. In te conſiſte: noli infra deijci: non extolli ſupra: non auolare longius: non extendi in latius. Longum dico cum ſibi homo promitit: it longiorem vitam. Latum cum ſuperfluis homo extenditur curis. Altum cū de ſe plus pſumit. Profundū cum ſe plus deijcit. Longitudo exterminium habere ſolet. Dilatatio ſciſſuram. Altitudo ruinam. Profundū abſorptionē. Quia igiꝰ iſta cognitio ſui quo ad mores eſt adeo vtilis ad mandata dei. Sicut dicit Gregorꝰ. Sicut ſpeculū in quo ſancte anime aſpiciunt: et ſi que ſunt in eis feditates deprehendūt merito quiſqꝫ ad ſeipſum agnoſcendum debet ſummopere laborare. Nam ſui cognitioni annexa eſt cognitio proprie vilitatis: ad quam conſequitur virtus humilitatis que mentem in bono confirmat: et facit hominem contentari de omnibus iudicijs et pmiſſionibꝫ diuinis circa omnes creaturas et ſe. Dum enim in veritate teiſupm agnoſcis omnibus cōpateris nullū odis: nulli inimicaris. plus gaudes de paſſionibus et penis corporalibus ꝗꝫ de conſolationibus carnalibus: quia te vides illas meruiſſe et vtiles: hanc eſſe piculoſam. Hec autem cognitio et accuſatio ſui ipſius per veram et puram confeſſionem que ipſam ſui cognitionē comitatur precipue in ſolitudine: lectione et mentali oratōne acquiritur. Ideo neceſſe eſt vt qſquis ad hāc ſui cognitionez vtiqꝫ vtiliſſimam et p ꝯſeqns ad mentis puritatem et mundiciam peruenire affectat: ſolitudinem velut matrē lectōis orationis et mundicie amplectetur: et ibi in lectōe et cordis ſcrutatōne ſic ſe quotidie exerceat

ꝙ omni occaſione vitata omniqꝫ humana verecundia poſt=
poſita et deſpecta ad veram puram integrā et plenā confeſſio
nem ſe p̄paret et diſponat. Nempe p puram et verā integrā
et frequentē ↄfeſſionē peccatoꝝ reditur ad ſtatū gratie ad vi=
tanda vicia et ad acquirendas virtutes: ↄſcientie puritatem
ac cordis mundiciā: que ſcꝫ cōfeſſio eſt fundamentū et ianua
virtutū omniſqꝫ gr̄e ac ſp̄ualis conſolatōis principiū. Ideo
cum ſumma diligentia et ſollicitudine cōtinua ad talē vt pre
dictum eſt ↄfeſſionē eſt currendū. Omīa enī in cōfeſſione la=
uantur. Ut aūt ſcias melius cōfiteri: ſtudeas ſaltem ſemel in
qualibet die examinare te quō tp̄s expendiſti et diſcurre per
ſingulas horas cogitando loca in quibꝰ fuiſti: cū quibꝰ pſo=
nis. quid cogitaſti: quid dixiſti: audiſti et feciſti: vt cognoſcas
relaxatōnes cordis lingue et ſenſuū in quibꝰ et quotiens of=
fendiſti aut dediſti alijs materiā offendendi: et ſic ordina in
mente tua ſicut ea memor fueris cōmiſiſſe: et pluries illa per=
tracta et repete in mente tua ordinate. Nec te pigeat in tali ex
aminatione exercere qꝛ pax et leticia mentis quā inde conſe=
queris ſupexcedit omne mundanū gaudiū. Et ſi abſqꝫ diffi=
cultate magna et cū tranquillitate animi iſtū modum volue=
ris obſeruare: ſtude in paucis delinquere vt pauca poſſis re=
colere et cōfiteri. Confeſſorē eligas ↄpaſſiuū: pbatū in tenta
tionibus et in via cōtinentie ſe exercitantē cui ſepe cōfitearis
et apias ei om̄es defectus tuos clare et lucide et ſtimulos qui
bus moleſtaris. Sit ille charitatiuus et humilis: diſcretus et
intelligens ſic ꝙ poſſis ad ip̄m ↄfidenter recurrere et ſciat ti=
bi remediū adhibere. Aliter aūt ſi cecus ceco ducatuꝫ preſtet
ambo in foueā cadunt. Et ſi medicus clementior fuerit quaſi
vnguentis et emplaſtris lenioribꝰ vngendo oīa voluerit cura
re. tu age p temetipſo et remedij fortioris et certioris auidus
ſanitatis ferrū require: cauteriū expoſce. Ad iſta melius obti
nenda neceſſaria eſt tibi ſolitudo vt ſepe dictuꝫ eſt que eſt via
primaria ad cordis mundiciā et tutela ad cuſtodiā. Fuge er=
go ↄſortia quantū potes niſi p euidenti vtilitate aut neceſſi=
tate. Expedit etiā tibi vt portes in corde ꝓpoſitum firmū tibi
cauēdi p poſſe ab om̄i offenſa dei ⁊ pximi: et debes te armare

cum oratione dicendo. Deus in adiutorium meum intende. ⁊c. Quia ſine dei auxilio impoſſibile eſt aliquē quantumcūꝫ a minimo peccato liberari. De hac ſui diſcuſſione dicit Bern. ad Carth. Debent omēs filij dei in die quidē diligenter ſemel ꝓſpicere quid deſit ſibi: vnde venerit: quouſꝫ ꝑuenerint: et in quo ꝓficiendi ſtatu ſingulis dieb⁹ vel horis ſua ſe eſtimatio deꝑhendat. Idem. Queris quid agas vel in quo te occupes. Primū extra quotidianū orationū ſacrificiū vel lectōis ſtudium quotidiane cōſcientie diſcuſſioni emendatōni compoſitioni pars ſua diei neganda nō eſt. Item in libro eruditionum dicitur. Multū valet vt quis quotidiana diſcuſſione cogitatōnes lectōes ꝑiter et facta ſua apud ſemetipm̄ examinet ſollicite attendens nō ſolum quid agat ſed etiā qua intentione illud agat. Frequēter cogitans ſi qđ faciendū eſt faciat An bono opi malū aliquid admiſceat. An bonū quod agit quanta oporteat diligentia impleat. An alterius bonū vt ſuū diligat: et ſi ſuum malū vt alterius malū reꝑhendat. Per ſingulos dies vitā ſuam ad ꝓpriū iudiciū vocare debet. Mane cōſiderare quid egerit ꝑ noctem: et quid facturus ſit ꝑ diem. In veſꝑa quid egerit ꝑ diē. Si quid ex his que agenda erāt neglexerit: ac ſi quid ex his que agenda nō erant ꝑſumpſerit. Si in aliquo ope inſidijs inimici ſupplantatus fuerit. In q̄bus omnib⁹ ſi aliquid neglectū fuerit vel aliquid inuentum qđ vulneret ꝯſcientiā: quod inquinet memoriā ſuo loco ſuo tp̄e non tranſeat impunitū: ſed ad ſententiā iuſticie efficaciter emendetur. De quo Berhard⁹. Diſce tu tibi preeſſe ⁊ vitam ordinare: mores componere: temetipſum iudicare teipſum apud temetipſum accuſare ſepe etiam et cōdemnare: nec impunitum dimittere. Sedeat iudicans iuſticia: ſtet rea et ſemet ipſam accuſans ꝯſcientia. Nemo te plus diligit: nemo te fidelius iudicabit ⁊c. Idem. Et vt temetipm̄ aſpicias ſemꝑ ab omnib⁹ oculos auerte. Egregiū eſſet inſtrumentū corꝑis oculus ſi ſicut cetera ſic etiā videre poſſet ſemetipm̄ qđ cū interiori oculo ꝯceſſum ſit merito deberet ſe reſpicere ſꝑ ſed ad exterioris exemplū ſemetipm̄ negligēs vacat circa aliena cū multum vult non ſufficit redire ad ſemetipſum. Tibi vaca multa in ipſe tibi ſollicitudinis materia es. ab alijs itaꝫ ꝯſideratōis

oculum auerte et ad teipſum conuerte. Hec Bern̄. Corrige
in te quod in alio reprehendis et doce te qđ vtile cuiq3 agno=
ſcis: feruor tuus agat in te primum et ita te inflāmato alios ca
lefac. Sicut ignis proxima prius et poſtea remotiora calefa
cit. Tu tibi proximus eſto in correctōne tui regula ingenij tui
et zelus iuſticie tue primo formet te in exemplar artis tue alijs
ad imitandū. Oſtende in ꝓprio cuius peritie ſis in opere alie
no. Quidam ſciunt multa in alijs corrigere et vitam aliorꝫ
ordinare in ſeipſis autem multa incorrecta derelinquunt et
minimam diligentiam adhibent vt proprium ſtatum ordi=
nent ad profectum virtutis. Quandoq3 ſomniant ſi eſſent in
alio ſtatu in tali vel in tali officio vel dignitate q̄ bene vellēt
illa diſponere: ſuum aūt ſtatum in quo iam ſunt nec ſollicite
diſcutiunt nec emendant. Et ſi qn̄q3 ad ſe reuerſi cogitant vi=
tam ſuā emendare et ſe ad meliora extendere nec ꝓuide diſpo
nunt qualiter hoc faciant: nec in eo qđ ꝓuident vel ꝓponunt
ꝑſeuerant: ꝯſuetudine diſſolutōis et tepore ad ſolita eos reuo
cante. Et hoc precipue ex illo prouenit quia multi totaliter in
his ſenſibus iacentes nimis afficiuntur ad ſeipſos: quidam
ad aliquas perſonas: quidam ad honores: ad diuitias tem=
porales ⁊ voluptates. Et q2 hec ſunt ſicut murus inter deū et
aīam ideo nullus habēs aliq̇d de ꝑdictis ꝑt in via dei ꝑfice=
re nec habere purā orōem nec ꝯfeſſionē maxime qn̄ eſt carna
lis affectio ad ꝑſonā q2 tales raro cōfitentur q̄ diu ſunt hac
ſagitta ꝑcuſſi et ſi ſunt ꝑſone ſpirituales quas ſepius confite
ri neceſſe eſt: q̄ſi nunq̄3 tn̄ pure et integre cōfitentur eo q2 ipm̄
morbū deſpicabilē in ꝑſona ſpirituali verecundātur totiens
detegere plene et integre cōfeſſori q2 verentur exprimere ali=
quas circumſtantias tali affectioni annexas quas vel tacent
vel exprimunt imperfecte verbis operientib9 dictum morbū
Et qđ peius eſt cum ipſi deberent querere medicos ſpūales
cautos et peritos ac exꝑtos qui ſcirent egritudines et cauſas
earum cognoſcere: congruū remediū adhibere. Nō ſolū hoc
nō faciunt quin potius ſi ſemel ad aliquem talem ꝑuenerint
ipm̄ extunc fugiunt nec reuertuntur ad ipm̄. Propterea ſepe
mutant confeſſorem aut vellent mutare ſi poſſent et querunt

confeſſores ideotas et ſimplices qui nec morbos intelligunt nec cauſas cognoſcūt aut congruam medelam adhibere. Et ex his plures repiuntur qui ſuas negligūt agnoſcere affecti-ones vicioſas et alia vicia in eis latentia et ꝑ ꝯſeq̄ns non cu-rant cōfiteri. De quibꝰ dicit Bern̄. in meditatōnibꝰ. Multi multa ſciunt ſed ſeipſos neſciunt. Alios inſpiciūt et ſeipos de-ſerunt deū querentes ꝑ exteriora deſerentes interiora. Idcirco ab exterioribꝰ ad interiora redeam: ab interioribꝰ ad ſupe-riora ꝯſcendā: vt poſſim cognoſcere vnde venio aut quo va-do: vnde ſim aut quid ſim: et ita ꝑ cognitionē mei aſcendam ad cognitionē dei. Quia vt dicit Hugo. Fruſtra cordis oculum erigit ad videndū deū qui nondū idoneus eſt ad viden-dum ſeipm̄. Prius eni͞ eſt vt cognoſcat viſibilia ſpūs ſui q̄ꝫ poſſit eſſe idoneus ad cognoſcenda inuiſibilia dei. Et ſi non p̄t cognoſcere ſe: nō p̄ſumat apprehendere ea que ſunt ſupra.

¶ Precipuū et principale ſpeculū eſt ad videndū deum ani-mus rationalis intuens ſeipſum. Si eni͞ inuiſibilia dei ꝑ ea que facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt᷑. vbi queſo q̄ꝫ in eius ima-gine cognitōnis eius veſtigia exp̄ſſius impreſſa repiuntur? Tergat ergo ſpeculū ſuum: mundet ſpiritū ſuum quiſquis ſitit videre deum ſuum. Hoc ſpeculū verus penitens nō ceſſet quotidie inſpicere: tergere: tenere et cuſtodire. Inſpicere ſi aliquod in eo repiat qd̄ deo diſſpiceat. Tergere nō ſolum pec-cata actionū verum etiā cogitationū vt nihil in eo remaneat inquinatū. Tenere ne deorſum corruat: terre ꝑ amorē inhe-reat: et ne inanium cogitationū puluere ſordeſcat. Cuſtodire vt ille cuius tabernaculū eſt cum hoībꝰ: cuius delitie ſunt eſſe cum filijs hoīm: qui ad oſtiū ſtat et pulſat, quacūqꝫ hora in-trare voluerit receptaculū mundū inueniat. Deus enim qui mundicie amator eſt cor pollutū inhabitare nō p̄t. Redi er-go ad cor tuū et ſubtiliter diſcute teipm̄. Conſidera vnde ve-nis: quo tendis: quō viuis: quid agis: quid amittis: quantū quotidie ꝓficis vel quantū deficis: quibꝰ cogitationibꝰ ma-gis incurſaris: quibꝰ freq̄ntius tangeris vel quibꝰ tentationū machinis a maligno ſpiritu acrius impugnaris. Et cū totū interioris et exterioris hoīs ſtatum et habitum inquantum

poſſibile eſt plene cognoueris non ſolū qualis ſis verū etiam qualis eſſe debeas. de cognitōne tui poteris ſubleuari ad contemplationē dei. Quantū nanqꝫ quotidie in cognitōe tui pficis tantū ad altiora ſemꝑ tendis. hec Hugo. Nos igit̄ tot et tantoꝝ doctrinis inſtructi ingrediamur ſinum ꝯſcientie et ſtatuentes nos ante nos: cōtra noſmetipſos iudiciū inſtauremus ponderātes et ſine diſſimulatōe eſtimantes peccata que ꝯmiſimus: quē in eis offendimꝰ: ꝙ pfunde in hoc viluimus que in numero: pondere et menſura quot et qualia et quanta cōmiſimus: et ſi p eis vnqꝫ vere penituimus et condignā ſatiſfactionē exſoluimus. Attendētes nihilominus quātis malis et miſerijs addicti ſumus: quō innumeris vicijs irretiti: peccatis onerati: mole huius mortalis corꝑis aggrauati: terrenis intricati curis: carnalium deſiderioꝝ fece infecti. Ceci curui infirmi implicati multis erroribꝰ expoſiti mille picu‑lis: mille timoribꝰ turbidi: mille difficultatibꝰ anxij: mille ſuſpitionibus obnoxij: mille neceſſitatibꝰ erumnoſi: pclivi ad vicia: inualidi ad virtutes. Unde nobis iam extollentia oculorum: vnde leuare caput: nōne magis ꝯuertemur ad gemitus ad lachrymas et planctus et ad dn̄m in humilitate qͥſqꝫ clamabit. Sana aīam meā qꝛ peccaui tibi. ¶ Ecce quō ex ſui cognitōe et diligenti examinatōe mater ſalutis humilitas oritur et timor dn̄i: qui et ipſe ſicut initiū eſt ſapientie ita eſt et ſalutis: que ſunt fundamentū om̄is edificij ſpūalis. Porro humiles et deū timentes cōuerſi ad dn̄m in amaritudine aīe ſue recipiūt ꝯſolationē. Quia pater eſt miſericordiaꝝ et deus totius ꝯſolatōis et ita ſuſpicientes et leuantes oculos ad diuine miſeratōis auxiliū deū pium et dep̄cabilem expiunt̄. Sicut reuera benignus et miſericors eſt et p̄ſtabilis ſuꝑ malicia Quippe cuius natura bonitas et cui ꝓpriū eſt ſemꝑ miſereri et parcere. Tali itaqꝫ expimento et tali ordine ſalubriter innoteſcit deus cum prius ſe homo nouerit in neceſſitate poſituꝫ et clamabit ad dn̄m et exaudiet eū et dicet. Eruam te et honorificabis me. Atqꝫ hoc modo erit gradus ad noticiaꝫ dei: tui cognitio. Nempe hec ſcīētia nō inflat ſed humiliat. Deus autem hūilibꝰ dat in p̄nti grāꝫ et gloriā in futuro. Math. xxiij.

Qui ſe humiliat ſicut paruulus iſte hic maior eſt in regno ce
lorum. Sed nunc ad ꝓprij ſtatus ſue officij conſideratio-
nem mentis aciem cõuertamus. Conſiderantes q2 nõ cõmu
nem cum popularibꝰ ſed ſegregatũ ab eis ſtatũ habemus et
longe digniorẽ: quia clerici ſumus ⁊ ſacerdotes. Clericus di
citur a cleros grece qđ latine dicitur ſors quia in ſorte poſiti
ſunt dei. Clerici aũt cuiuſcunqȝ ordinis in exemplũ debent
eſſe laicis. vt habeť in decretꝭ. viij. q. i. Qualis. Et eſt btī Hie
ronymi dicentis. Nõ ſolum epi pſbyteri et dyacones debent
magnopere preuidere vt cunctũ ꝑplm cui pſident conuerſatõe
et ſermone et diſciplina preeant. Verũ etiã inferioris gradus
lectores cuſtodes edium id eſt hoſtiarij exorciſte acoliti et oẽs
qui in domo dei deſeruiũt. Quia vehementer eccleſiã dei de-
ſtruit hoc ſcȝ meliores eſſe laicos ꝙ̃ clericos. hec Hierony-
mus. Hoc aũt quod in fine pcedentis auctoritatis dicitur re
ferendum eſt ad ſcientias et virtutes in quibꝰ clerici debent ſo
litum ſtatum ꝑpli pcellere. non tñ clerici tenentur meliores eſ-
ſe ꝙ̃ cuncti laici. Nec vituperandi ſunt clerici ſi aliqui laici
ſunt ipſis meliores et inſtructiores. dũmodo clerici boni ſint
et ſufficienter inſtructi. Item. i. q. i. dicitur. Viliſſimus cõpu
tandus eſt: niſi pcellat ſcientia et ſanctitate qui eſt honore p-
ſtantior. Alioquin cur ceteris pferuntur qui nulla meritorum
gratia a ceteris aſſumunť. Clerici debent eſſe ornati dupli
ci ornamento ſcȝ interiori et exteriori. Interius ornamentum
conſiſtit in virtutibꝰ in quibꝰ debent ꝯmunẽ ſtatũ ꝑpli pcelle
re vt dictũ eſt. Debent enĩ pre alijs eſſe charitatiui: cõpaſſiui:
humiles: tractabiles: patientes: beniuoli et cõtinentes. Non
ſolum interius ornati debent eſſe virtutibꝰ ſed etiã exterius:
q2 tanꝙ̃ lucerna ſuꝑ candelabrum poſita lucere debent in ex
emplum vniuerſis. Prouideamus bona vt aplꝰs dicit nõ ſo
lum coram deo ſed etiam coram omnibꝰ hominibꝰ. Propter
nos cõſcientia bona ſufficit nobis: propter alios fama noſtra
nõ pollui ſed pollere debet in nobis. Qui fidens ꝯſciẽtie ſue
negligit famã ſuam crudelis eſt. De quo dicit aplꝰs ſcribens
ad diſcipulũ. Circa om̃es teipſum bonorum operũ pbe exem-
plũ. Rurſus alibi diċ. Spectaculũ facti ſumus huic mũdo

et angelis et hoīb9. Exterius aūt ornamentū cōſiſtit primo in inceſſu vt nō currendo ſed moderato et equali greſſu inceda(n)t vt ſic maturitatē et equalitatē indicent mentis. Jncōpoſitio enī corp(or)is vt ait Aug9. indicat inequalitatē mentis. Debent enī clerici oculos: linguā et oīa membra ſub freno caſtitatis ꝛ modeſtie cohercere vt nō ſint leues in morib9 nec ꝓni ad riſum: nec curioſi vel verboſi vel ioculatores. Vn̄ Eccīaſticus. Amictus corp(or)is riſus dentiū greſſus hoīs: enunciant de eo. al's adeo. Aug9. Nō dicatis vos habere aīos pudicos ſi habetis oculos impudicos. Quia: impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius. Et q2 vt dicit Hugo. Per illicitū viſum ꝯcupiſcentia orit̄ ꝑ quam mentis integritas violatur. Neceſſe eſt vt ſeruus dei viſum ſuū reprimat ne ꝑ ꝯcupiſcentiam et immundiciā cordis deū offendat. Hinc ꝑ ꝓphetā dicitur. Aſcendit mors ꝑ feneſtras nr̄as ingreſſa eſt domos noſtras. ꝛc̄. Mors aīe eſt cōcupiſcentia: domus interior mens nr̄a. Feneſtre hui9 domus ſunt quinq3 corp(or)is ſenſus. Mors ergo ꝑ feneſtras aſcendit atq3 ingredit̄ qn̄ ꝯcupiſcentie viciū ꝑ ſenſus corp(or)is ꝓrumpit ad interiora mentis. Qua ꝓpter ne vitalis ſenſus ꝑ exteriorē appetitum intus intereat: et ne fama noſtra exterius denigret̄ aliis in ruinā: opus eſt vt feneſtras domus noſtre diligentia cuſtodiat: illicitos motus ſub diſciplina coherceat. et membra ac ſenſus nr̄os cunctos reſtringat vt non poſſint laſciuire et leuitati deſeruire. Caput regat ne leuiter hincinde circumferatur: Oculos ne euagētur. Aures ne curioſe auſcultent que minus expediunt: linguam refrenet ab ocioſis et infructuoſis verbis. Manus ab inutilibus operibus: Pedes a vanis deambulatōnib9. Et totū corpus ab inſolentia et inquieto motu cohibeat: niſi ſecundum quod ratio dictat vt in omnib9 motibus noſtris nihil fiat vel appareat quod cuiuſq3 offendat aſpectum vel qd̄ poſſit offendere intuentes. Secundo cōſiſtat ornatus clericoꝝ exterior in habitu decenti vt nō deferant veſtes inciſas et virgulatas neq3 varii coloris: neq3 rubeas: neq3 virides: neq3 nimis longas vel breues. Jtem neq3 de ſerico ſed de lana nō ſordidas nec fulgidas ſed mediocriter temperatas. Unde Hugo

de ſancto vict. Indumentis et calciamentis clericoꝝ cōgru us ſeruandus eſt modus ne pcioſa vel nitida ſupra modum ſint: aut nimis abiecta et vilia: nec habentia ꝯpoſitionē plus ꝙ̄ decet: nec incōpoſita plus ꝙ̄ oportet. Et in decre. dicit. di. xli. Clericus. Ex habitus clerici nec in veſtib9 nec in calciamentis decorē debet ptendere. Quia ſm Greg. Nemo veſtimenta pcipua vel pcioſa niſi ad inanem gloriā querit. que clericis ſumme deteſtanda eſt. Nam vt dicit Hugo de ſctō vict Tanto quiſqꝫ polluitur intus quantū ad inanē gloriā foris mundatur. Idem. Nō nitor veſtiū ſed morum ornat clericū. Unde apl's admonet dicens. Nolite cōformari huic ſeculo: ſed reformamini in nouitate ſenſus vr̄i. Nam qui formā huius ſeculi appetunt: formā interioris hoīs nō requirūt. et quāto exterior pulchritudo diligitur: tanto interior minus amatur. Que eſt aūt vera et ſpiritalis mundicia hanc requirit in nobis deus dicēs. Lauamini mundi eſtote auferte malū cogitationū veſtraꝝ ab oculis meis. Item Criſ ſup Matth. Seruus dei nō debet habere veſtimentū ad ſpeciem ſiue decorem viſionis neqꝫ ad molliciē ſiue ad delectationē carnis ſed ad tegumentū nuditatis. Unde apl's. i. ad Thi. vi. Habentes victū et quib9 tegamur nō ſcꝫ quib9 ornamur his cōtenti ſimus. Tercio conſiſtit extrinſecū clericoꝝ ornamentum in victualiū ſobria et honeſta ſumptione: obſeruantes illa que habent di. xliiij. Cōuiuia. et. c. Pro reuerentia. Que pcipue ſunt ſex vt videlicet vita abſentiū nō mordeatur. vt pſentes nō irrideantur. vt inania ſecularīū nō recitētur. vt verba ſacre lectōnis legantur et audiantur. vt cibus nō niſi ad ſuſtentationē ſumatur. et vt in principio et in fine laudes deo referantur qui nobis neceſſaria pcurat: ſine magna nr̄a cura et labore. Et ideo ſicut ait Hugo. Si viuim9 de ānona chriſti et tunc digne mercedē accipimus ſi prius boni oparij fuerimus. Dicit eni Paulus apl's. Qui nō vult opari nec manducet. Ex ſi non laboramus et manducamus tanto maioris criminis efficimur rei quāto dei beneficia ſumimus indigni Oportet ergo vt ſeruiamus ei a quo paſcimur ſi ſine piculo aīe volumus ſumere hoc quod nobis diſtribuitur. Et tanto

plus ſolliciti debemus eſſe in bono opere quanto ea percipimus ſine magno labore. Nam quid mirū ſi hi qui tp̄alibus occupantur minus ſtudioſe viuūt: ſi freq̄nter in cogitationibus et ſermonib⁹ atq3 actib⁹ ſuis offendunt. Uſus enī ſeculi hoīem ad peccatū etiā inuitum trahit. Hi vero quib⁹ et cura mundi et occaſio peccandi deeſt: quanto minus religioſe viuunt tanto grauius iudicē ſupnum offendūt. Hec ille. Multum etiā ornat clericum exercitiū in opibus pietatis: ſicut eſt dare elemoſynā: et recipe ad hoſpiciū paupes: eiſq3 miniſtrare. Qm̄ res clericoꝝ pauperū ſunt: et pre ceteris tenentur hoſpitalitati et elemoſyne intendere. vt habeť in decret̄. xvi. q. i. qm̄. vbi diciť. Quicquid habēt clerici pauperū eſt: et domus illoꝝ omib⁹ debent eſſe cōmunes: ſuſceptōni pegrinoꝝ ⁊ hoſpitum inuigilare debent. Hec dicta ſunt de clericis in generali inter quos magis obligánť ſacerdotes: et adhuc amplius prelati ad p̄dictoꝝ obſeruationē. quia. Quanto gradus altior: tanto via debet eſſe ſanctior: et exhibitio opis efficacior ne alijs p̄dicantes ipi reprobi efficiánť. Unde Hieronym⁹. Quid aliud eſt bene loqui et p̄dicare et pverſe viuere: q̄3 ꝓprio ore ſe cōdemnare. Origenes. Qui ſeipm̄ nō docuit alios docere nō poteſt. Et in decret̄. di. xl. multi. dicitur. Qui bn̄ predicat et male viuit deum inſtruit quō eum cōdemnare debet Item Gregori⁹. vij. moraliū. Zelus animaꝝ eſt ſacrificium deo acceptiſſimū ſi tn̄ ordinate fiat vt ſc3 primo homo habeat curam ſalutis aīe ſue et poſtmodu3 alioꝝ. Alioquin nihil ꝓdeſt homini ſi vniuerſum mundū lucrareť anime vero ſue detrimentū patiať. vt diciť. Matth. xvi. Preſbyteri ꝓ alios debent docere ſancta et exemplari conuerſatōne q2 eoꝝ vita alijs in exemplū imitationis poſita eſt vt patet ex noīs interpretatōne. q2 p̄ſbyter dicitur quaſi prebens iter ꝓplo et ducatum verbo et bono exemplo. Unde Ecci. xvij. diciť. Unicuiq3 mandauit deus de ꝓximo ſuo vt ſc3 ei ꝓſit exemplo et verbo: quod maxime requiritur in ſacerdote. Unde Gregori⁹. Omnes qui ſacerdotij noīe cenſentur angeli vocantur. Altum quippe nomen eſt ſacerdos ſi vita nomini nō eſt inferior. Unde Malach. Labia ſacerdotis cuſtodiant ſcientiā: quia

angelus domini exercituum eſt. Idem. Nunc fratres vos ſacerdotes altitudinē huius prefati noīs etiā ſi vultis poteſtis mereri. Nam vnuſquiſqꝫ veſtrū inquantū gratie ſuperne inſpiratōnis accepit ſi ꝑximum a prauitate reuocat: ſi ad bene operandū exhortatur: ſi eternū regnum vel ſuppliciū erranti denunciat et verba ſancte ꝑdicationis impendit ꝑfecto angelus exiſtit. Nullus veſtrū dicat ꝑdicare nō ſufficio: exhortari nō ſum idoneus: ſed quantū potes exhibe doce vita et bono exemplo ₰c. De his ſacerdotibꝫ qui curam habent animarum: dicit doctor ſolennis Henricus de gandauo in. xiij. q̄ libeto. Ex curati iſti ſunt in ſtatu damnatōnis qui ꝑdicare neſciunt: aut ſi ſciunt nō tamen predicant ſcḋm quod requirit indigentia ꝑꝑli tpe oportuno. Et longe poſt ſubdit: ꝙ minus idoneus ad curam animaꝝ cum videt ꝙ magis idoneus poteſt haberi fugere debet ſi poteſt vt magis idoneus ꝑferatur. Et videtur rationabile. alioquin enī videtur tanq̄ latro ſpoliare et priuare dei populū omni ꝑfectu quem a magis idoneo poſſet habere. Sed heu iſta et alia plura que ad clericos et ſacerdotes requiruntur nō aduertunt: infecti lepra ſupbie et cupiditatis. Unde dixit dn̄s ad beatam Brigittam. Ego elegi clericum qui voluntatem meam clamaret voce et oſtenderet opere. Sed ipſe clericus factus eſt leproſus et mutus. Quia omnis qui querit in clerico videre pulchritudinē morum et virtutum recurrit retro: turbatur viſu et abhorret accedere ad eum ꝓpter lepram ſuperbie et cupiditatis ſue. Si vero querit eum audire mutus factus eſt ipſe clericus a laude mea et garrulus ad laudem ꝓpriam. Quomodo ergo aperietur via ad celeſtem ſuauitatem acquirendam ſi ille debilis eſt qui deberet ꝓcedere? Et quomodo audietur ſuauitas illa celeſtis ſi ille mutus eſt qui deberet clamare. Non iam ſtudent dei gloriam laudem et honorem querere: et quomodo ſibi lucrentur animas: ſed quomodo repleant marſupia et hominibus placeant. Quod apoſtolus predixerat. Erunt inquiens homines ſeipſos amantes. Gloſa. Illi dicuntur ſeipſos amare qui cōmoda ſua et honorem temporalem plus diligunt q̄ honorē dei. Iam enī pauciſſimi reperiuntur viri eccleſiaſtici

qui zelum habent animarum. Quantos videmus in ſpiritu-
alibus defectus: quot ſunt loca carentia veritatis predicato-
ribus: quot homines ſeducuntur ignaris vel malis confeſ-
ſoribus: quot ſimplices peſſimis ſacerdotum exemplis cor-
rumpuntur: Quis deniqꝫ eſt locus aut ſtatus in quo nõ eui-
denter appareat zizania viciorum ab inimico homine id eſt
diabolo ſeminata: hominibus in ſopore negligentie dormi-
entibus: Quis non videat qꝫ multiplex ſit abominabilis ſo-
doma: qꝫ cõmunis ſit vſura et ſymoniaca hereſis: Quanta
cõmittantur adulteria fornicationes et ſtupra: qꝫ leuipendan
tur mendacia fraudes et periuria rapine ſeu furta. oppreſſio-
nes pauperum: pompe veſtium: ſuperfluitas ciborum: et ad-
miſſiones quarumlibet immundiſſimarum et abominabili
um voluptatum: Et quis cõtra hec vigilat: quis ſaltem cla
mat: quis conſilium impendit et pereuntibus ſuccurrit: Dor
miunt ꝓchdolor omnes et dormitant facti ſunt ſicut canes
muti non valentes latrare. Eſaie viceſimoſexto. Et non ſolũ
predictis malis non obuiant conſilijs et exhortationibus at
qꝫ reprehenſionibus ſed per ſe talia committunt. et commeſſa
tionibus et ebrietatibus cubilibus et impudicitijs ſunt inten
ti et auaritie dediti in ſcandalum populi chriſtiani et ruinam
Quale ergo conſilium habebit populus rudis et ſimplex
dum hi qui eum debent erudire et formam ſanctitatis prebe
re ſua peſſima vita materiam excuſatõnis populo ignaro ad
miniſtrant: Cum enim reprehenduntur peccatores de ſua
inordinata vita: puta de incontinentia: laſciuia: auaricia: de
choreis: de vſura omnes concorditer ſe excuſant per clericos
et ſacerdotes dicentes: tamen iſti taliter et taliter viuunt et fa-
ciunt qui ſcripturas non ignorant ⁊ ſpirituales exiſtunt: ideo
non eſt tantum peccatum et non minus eſt nobis licitũ ſimi-
lia ꝑpetrare. Et ſic ꝑeunti ꝑplo auctores mortis exiſtũt clerici
ꝑuerſe viuentes. Ex eoꝝ enĩ peccatis ſm̃ Hiero. ꝑpl'i turba
ꝓſtrata eſt: quia faciente eorum negligentia ad vitam erudi-
ta non eſt. Proculdubio qꝛ tanta mala in eccleſia fiunt et cõ-
tinue pullulant et augentur principaliter clerici in cauſa ſunt
et originaliter epiſcopi et etiam prelati. Quia hodie nobiles

et potentes diuites et pueri promouentur qui nec ſciunt nec volunt. immo erubeſcūt alios erudire: puerſos corrigere: ſpiritualibus intendere: q2 talia nō didicerunt ad que tñ maxime obligantur. Qui vero ſciunt: negligunt et nō curant. Verecundantur enī et dedignantur vel ſaltem attediantur prelati et ſcientes pdicare et cōfeſſiones audire: aut cum ſimplicium indigentijs occupari. Unde Berñ. epl'a. liij. Inſolentia clerico2 cuius mater eſt negligentia epiſcopo2 vbiq3 terrarū turbat et moleſtat eccleſiam. Et infra. Alienis nimirum laboribus locupletantur clerici: cōmedunt fructū terre abſq3 pecunia: et prodit quaſi ex adipe iniquitas eo2. Quos pric hodie reſpuit vetus ſcriptura. Sedit pplus manducare et bibere et ſurrexerūt ludere. Mens quippe aſſueta delitijs nec exculta diſcipline ſarculo multas cōtrahit ſordes. Porro inueteratam rubiginē ſi tentes abradere nec ſummis ſaltem digitis cōtingi patietur. Sed ſicut ſcriptū eſt. Incraſſatus eſt dilectus et recalcitrauit. Hinc Aug⁹. Maius piudicium deus ab hominib9 nō patitur in mūdo q3 a ſcerdotib9 carentibus ſcientia et vita. Idem. Et habetur in decret3. lxxxviij. di. Nemo in eccleſia amplius nocet q3 qui puerſe agens nomen vel ordinē ſanctitatis et ſacerdotis habet. Delinquentem nanq3 hunc redarguere nullus pſumit et in exemplum culpa vehementer extendit̄ qñ p reuerentia ordinis peccator honoratur Epūs itaq3 qui taliū criminū exceſſus nō corrigit magis dicendus eſt canis impudicus q3 epſ. hec Aug⁹. Item Berñ. ſup Cant. loquens de malo qd patitur eccleſia a puerſis clericis comparat illud negocio pambulanti in tenebris ſermone. xxxiij. dicens. Ve generatōni huic a fermento phariſeo2 quod eſt hypocriſis ſi tñ hypocriſis dici debet que iam latere pre abundantia nō valet et pre impudentia nō querit. Serpit hodie putrida tabes p omē corpus eccleſie et quo latius eo deſperatius: eoq3 piculoſius quo interius. Nam ſi inſurgeret apertus hereticus mitteretur foras et areſceret. Si violentus inimicus abſcōderet ſe forſitan ab eo. Nūc vero quē eijciet aut a quo abſcondet ſe. Omnes amici ⁊ inimici omēs neceſſarij: omnes aduerſarij: omēs domeſtici et nulli pacifici

omnes ꝑrimi et que ſua ſunt querunt: omnes miniſtri chriſti ſunt et ſeruiunt antichriſto. Honorati incedunt de bonis domini cui honorē nō deferunt. Inde is quem quotidie vides meretricius nitor: hiſtrionicus habitus: regius apparat᷑. Inde aurum in frenis in ſellis in calcarib₉: plus calcaria ꝙ̄ altaria fulgent. Inde menſe ſplendide et cibis et ciphis. Inde cōmeſationes et ebrietates. Inde cithara et lira ⁊ tibia. Inde redundātia torcularia et ꝓmptuaria plena ex hoc in illud eructantia. Inde dolia pigmentata. Inde referta marſupia pro hmōi volunt eſſe et ſunt eccleſiaꝝ ꝑpoſiti decani archidiaconi epiſcopi archiepī nec enī hoc merito cedunt ſed negocio illi quod ꝑambulat in tenebris olim ꝑ̄dictum eſt et nunc tpus impletionis aduenit. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Amara prius in nece martyrū: amarior poſt in conflictu hereticoꝝ: amariſſima nunc in morib₉ domeſticoꝝ. Nō fugare nō fugere eos p̄t ita inualuerūt: ita multiplicati ſunt ſuper numerū. Inteſtina ⁊ inſanabilis eſt plaga eccleſie et ideo in pace amaritudo eius amariſſima. Sed in q̄ pace? Et pax eſt: et nō eſt pax. pax a paganis: pax ab hereticis: ſed nō ꝑfecto a filijs. Vox plangentis in tpe iſto: filios enutriui et exaltaui ipi aūt ſpreuerūt me. Spreuerunt et maculauerūt me a turpi vita: a turpi queſtu: a turpi cōmercio: a negocio deniq̄ ꝑambulante in tenebris. hec Bern̄. Quam turpiter iam viuant patet ad oculū ꝑ hoc: q᷑ ſacerdotes tam boni fori ſunt q᷑ vix eſt tam vile officiū: vix opus ita abiectū quin inueniatur ſacerdos qui illud acceptet: dū vnus eſt ꝓcurator coquinarij: alius raptoris thelonarius: alius camerarius vel forte predeceſſor et vernaculus mulierū. Ille diſcurrit mendicando per tabernas: ille ſeducendo per villas. Ille peragit negocia principum et militum: continue vagando: et ad alias diuerſas vilitates ſe applicare ſcandaloſe nō verentur qui de patrimonio chriſti crucifixi de fidelium elemoſynis ditati ſunt In cibis et veſtibus potibus delicate viuunt: pompatice cū magna familia tanq̄ milites incedunt. In mundanis vanitatibus freq̄nter exultant: oīa ſolacia ludos ac deductōes ſeculares cum puellis et mulierib₉ cū conuiuijs et hiſtroinib₉

truſatoribus tanq̃ ſibi licita et nequaq̃ prohibita exercent. Inſuper inculpati eſſe et nullatenus redargui volunt. immo velut honeſti et cõuerſatiui ac ſociales laudari: quaſi ad hoc ſint eis data beneficia vt iſtis magnũ ſtatum et dominiũ teneant et in ſolatijs et vanitatibus ſemp̱ viuant: quod vtiq̃ fundatores beneficiorum non intendebant vt ad talem vſum quin potius abuſum ꝓuentus bñficiorum eſſent expendendi. Et ꝓpter hec et ſimilia multi ab elemoſynarum largitõne retrahuntur: et clerus ad deſpectum ꝑuenit. Sicq̃ viluit ſacerdotium et quotidie vileſcit vt multis horror ſit clericos fieri: vel ſuos ꝑmittere clericari niſi inquantum hoc diuites ꝓpter pingues ꝓbendas faciũt: et pauperes quia meliori modo nequeunt ſe nutrire. Cum tamen dicat beatus Gregori⁹. Si quis ea intentione gradus eccleſiaſticos vel bñficia querit vt inde habeat vite neceſſaria hic ꝑuerſo ordine vult celeſtia mercari: lõge enĩ ei melius eſſet mendicare et arare vnde viueret. Quid ergo de his dicemus qui longe ꝑuerſiori intentõne ad predicta conquirenda anhelant vt videlicet diuitias congregent et eaſdem in voluptatib⁹ et vanitatib⁹ ſuis expendant: alijſq̃ preſint et dominentur et ab omnib⁹ venerent̃. Propter quod nullam curam gerunt quib⁹ dolis aut fraudib⁹ prece vel muneribus mendacijs vel detractõnib⁹ violentijs aut iniurijs beneficia conquirant aut rapiant dũmodo poſſeſſionem valeant obtinere: nõ verentur ꝓximos ſuos ledere quos beneficijs ſpoliant aut illorum ſibi locum vſurpant dum illis preeſſe non ꝓdeſſe volunt. De quorum manib⁹ requiſiturũ ſe minatur dñs ſanguinẽ ſubditorum. Tales ſiquidẽ ſanguinẽ ꝓximi ſpiritualiter fundunt: dum nocere ipis per iniuriã et vi opprimere nõ formidant. Sed quod grauius eſt etiã ſanguinẽ chriſti ꝓ lucro tꝑali videntur effundere cum adeo diligunt munera ſequuntur retributõnes vt nolint baptiſare pueros: contritos abſoluere: procurare infirmos vel vngere: nubentes copulare: vel miſſas legere aut cantare niſi pacto de certa ſumma pecunie ꝓcedente. Ita vt videãtur implicite dicere quodãmodo illud verbũ blaſphemie cũ Juda ſcariothis. Quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam. De talib⁹ loquit̃

beatus Bern̄.sup Cant.ser.x. Quanti inquit hodie de his qui aīas regere ſuſceperūt qđ ſine miſerabili gemitu dicendū nō eſt: Chriſti obprobria ſputa: flagella: clauos: lanceā: crucem: mortē: Hec omnia in fornace auaricie cōflant: et pſligāt in acquiſitōe turpis queſtus et preciū vniuerſitatis ſuis marſupijs includere feſtināt. Hoc ſolo ſane a Juda ſcarioth differentes q̄ ille horū omne emolimentū certo denarioꝝ numero cōpenſauit: Iſti vero voraciori ingluuie lucroꝝ infinitas exigunt pecunias his inſatiabili deſiderio inhiant: p his ne amittant timent: et cū amittunt dolent: harū in amore quieſcunt: aīaꝝ vero nec caſus reputat̄: nec ſalus: qui cum ſint de crucifixi p̄rimonio nimiū incraſſati impinguati dilatati: nō cōpatiuntur sup ɔtritōne Joſeph. hec Bern̄. Nempe dummodo poſſint habere lucrū pecuniaꝝ nihil curant pditionē aīaꝝ quinpotius ꝓpter auaritiam ſuā oīa mala pmittūt. Cernunt diabolū ppl'm fideliū p tentatōnes necare et nullo zelo accendunt̄ q2 ſola exteriora cōmoda requirūt; interiora vero gregis damna et picula negligenter patiunt̄ et minime ſe opponunt: Et quod peius eſt nō ſolum non reſiſtunt ſed p ſe ſuis exemplis prauis ad quaſlibet prauitates ppl'm ptrahant et inducūt. Cum ſm Bern̄. In clericis auaricia regnet: ambitio imperet: dominetur ſuperbia: ſedeat iniquitas et luxuria principetur. Quantum autem malum ſpecialiter auaricia ſacerdotum faciat in plebe audite cum horrore. Petrus enim Rauenna tractans illud Exod. xxxij. quod dixit Aaron. Aurum dederunt mihi et pieci illud in ignem et egreſſus eſt hic vitulus. Sic inquit. Audi ergo ſacerdos auare: aurū tibi datum eſt nō ex tuo illud habes p̄rimonio vel labore ſed ex oblatione fidelium. Sed acceptū in ignem mittere eſt in ipſius concupiſcentiā corda hoīm inflāmare. Ignis enī auaricie ſignat ardorē. Et in hūc ignē ab eis mittit̄ quoꝝ maxime exemplis agitur vt ardenter ardeat̄. Que enī eſt ſubuerſio maxima ppl'oꝝ nōne auaricia ſacerdotū? Hec ille. Sic ſil'r de ſuperbia: de incōtinentia ac ceteris vicijs ſacerdotū videtur ſentiendum. Quib9 ſe ſeq̄ntib9 ⁊ vt ita dicā ſimplicioꝛib9 erroris ſemitam ſternunt quam ipſi aggreſſi ſunt: tumido ſuperbie

pede calcare. Ideo non ſolum iudicandi ſunt quia peccaue-
runt: ſed etiã quia ꝓprie pſumptõnis exemplo ad emulationẽ
peccandi et alios inuitarũt. Propter quod iuſto dei iudicio
nõ diluuntur eoꝝ mala nec acceptantur bona. Inſuper et cor
da eoꝝ indurantur ne forte doleant et reſipiſcãt et cõuertant
et ſanet eos. Raro videmus clericos carnis immundicie de-
ditos: et auaricie peſte infectos ad ſalutis viam p verã peni-
tentiam redire: q2 a nullo volunt corrigi nec cuiuſpiã infor-
mationem admittere. Citius decem laici vel viginti ab erro
re ſuo reuocantur et ꝯuertuntur ꝙ vnus clericus et litteratus
execrabiliter viuens et pueſe. Ideo in reprobũ ſenſum tra-
duntur et cecitate pcutiuntur iuſto dei iudicio. Id eſt in tene-
bras interiores cadũt ita vt nec oſtium inuenire valeant quo
ad deum: a quo peccando diuiſi ſunt reuertant. Pauendum
valde quod in ꝓpheta de huiuſmodi legimus vt ait Bernh.
vbi loquens ad angelos ſuos deus ſic ait. Miſereamur im-
pio. Quibꝰ pauentibꝰ atq3 querentibꝰ. Nõ ergo diſcet face-
re iuſticiã. Nõ inquit. Subdenſq3 cauſaz. In terra ait ſctõꝝ
iniqua geſſit et nõ videbit gloriã dñi. Timeãt clerici: timeant
miniſtri eccleſie q in terris ſctõꝝ q̃s poſſident tã iniqua gerũt
in ſtipendijs q̃ ſufficere debeant minime ꝯtenti: ſupflua qui-
bus egeni ſuſtentãdi forent impie ſacrilegeq3 ſibi retineãt ꝛin
vſus ſue ſupbie atq3 luxurie victũ pauperũ ꝯſumere nõ vere
antur. Duplici pfecto iniquitate peccantes q2 et aliena diripi
unt et ſacris in ſuis vanitatibus et turpitudinibꝰ abutuntur.
hec Bernhard. Non igitur debent clerici ſacerdotes et pre-
lati ea que habent de eccleſijs ſuperflue vel male dilapidare.
Patrimonium enĩ crucifixi eſt quod ipſe chriſtus nobis pre
cio ſanguinis ſui promeruit. de quo non licet ditare hiſtrio-
nes: meretrices veſtire delitijs luxurie ſuperbie et vanitati ſer
uire et illud pauperibus quibus debetur ſacrilega impietate
ſurripe. vt ait Bern̄ in ep̄la ad Fulconẽ. Deniq3 vt ibidẽ di-
cit. Quicquid preter neceſſitatis victum aut ſimplicem veſti
tum de altario retines tuum nõ eſt: rapina eſt: ſacrilegium eſt.
Idem in libro de vita clericorum. Res inquit pauperũ non
pauperibꝰ dare par ſacrilegij crimen eſſe dinoſcitur. Sane

patrimonia ſunt pauperum facultates eccleſiaꝝ: et ſacrilega cis impietate ſurripitur: quicquid miniſtri eccleſie vltra victū accipiunt et veſtitū. Huic cōcordat Bonauentura dicēs ſpecialiter de Canonicis ꝙ debeant paucis eſſe cōtenti et vnum tantū bn̄ficium cum dei timore recipe et id deuote deſeruire: ſcientes pr̄imonium eſſe chriſti ieſu qḋ ꝑ peccatis ꝑpli eſt clericis aſſignatū ꝑ ſtipendio ſeruitutis ſicut ſcriptū eſt. Peccata ꝑpli mei cōmedent. Unde quicquid habent vltra victū neceſſarium et veſtitū et ad familie ſuſtentationē eſt paupibus erogandū. Ve aūt illis qui plura habent beneficia ꝑ vicarios diſtributa: ipi tollunt lanam ſed de ouibꝫ nihil curant. Et ideo verum erit illud qḋ dicitur. Qui pluralis eſt in bn̄ficijs pluralis erit in tormentis. Sed dicunt habeo diſpenſationē Unde nunq̄ꝫ diſpenſari p̄t vt ſis auarus: vt res eccleſie male expendas vt accipias et nō deſeruias. Et addunt. Nobilis ſum et ad honorē multū indigeo. Bern̄. Accipe de hereditate pr̄is tui et ſis glorioſus: de elemoſynis nō licet. De altario tibi viuere cōceditur nō aūt luxuriari: aut ſupbire aut pompas exercere. Bonauent. Hodie q̄ꝫ pluries quaſi ſtercore hyrundinum excecant̄: vt ſub virtutū ſpecie vicioꝝ tenebris inuoluantur. verbi cauſa. Tentat quis diues fieri et cōgregare diuitias vt in fine condat vberius teſtamentū faciatq̄ꝫ heredez chriſtū: vel potius vt memoria ſua poſt mortē non deleatur. Propter qḋ ornant eccleſiam picturis et tabulis: vel ordinat aliquā pecuniam poſt mortē ſuam diſtribuendā canonicis et clericis nō ꝑpter eoꝝ neceſſitatē ſed ꝑpter cauſam p̄dictam vel quācunq̄ꝫ aliā in pauperū detrimentū. Hoc maxime in clericis cernimus quoꝝ tn̄ bona vt ſepe dictū eſt pauperū ſunt et que eis omni die ſupfluunt nō in marſupijs aut in arca ſed mendico ori famelici et ventribꝫ eſurientiū deberent liberaliter erogare. Sicut fecit venerabilis Guilhelmus pariſien̄. epis: ſicut narratur in libro de laude apū. Cui cum nunciaretur ꝙ quidā canonicus pariſien̄. inteſtatus deceſſiſſet: et ipſe de iure canonico in tribus milibꝫ marcaꝝ ſuccedere deberet eidem. Comploſis manibꝫ rn̄dit. Abſit hoc a me. Sed heu miſero pecunia ſua ſecū ſit in ꝑditionē. Et hoc dicēs p̄cepit

pecuniam in vſum pauperum erogare. Bene et digne dixit et fecit. In eodē libro narratur de quodā alio venerabili archiepō Mauricio noīe. Inter cetera laudū pconia ꝙ ſibipſi valde fuit parcus: paupibus vero largiſſimus. Vix enī cum patiētia potuit videre ꝙ in vna die in tota familia ſua libras tres aut quatuor pcuratores expenderent. cum tñ eius elemoſynarius omī die libras decem ⁊ duodecim in paupibꝫ expēdebat. Dicebat aūt iconimis cum annuos redditus ſue dioceſis ad duodecim milia librarum pportarent. Duo aut tria milia ad ſtrictiſſimū nr̄e familie victum cōſeruetis. In reliquis omnibꝫ nihil habeo: pauperū enī ſunt et in paupes diſpenſate. Illa aūt que mihi manent diſpenſatoris vtar loco nō dn̄i: ne in die iudicij ſuggillent me: et qui vnum p mille reſpondere nō poſſum quaſi ſeruus inutilis obmuteſcā dum a me ſub iuſto iudice chriſto cōputatio ſtrictiſſima requirat. Quantum aūt piculi ſit et mali plura habere bn̄ficia eccleſiaſtica in pfato libro narratur vbi ſic dicitur. Volo vt quicūqꝫ hoc legerit ſciat me anno ab incarnatōne dn̄i. M.cc.xxxviij. fuiſſe pariſius vbi venerabilis Guilhelmus eps qui in theologia iam rexerat. Conuocationē fecerat fratrū pdicatorum in collegio olm magiſtrorum. poſita ergo q̄ſtione de pluralitate bn̄ficiorum: ſolerti et longa valde diſputatōne pbatū eſt. duo bn̄ficia dūmodo vnū valeret quindecim pariſienſiū libras teneri cum ſalute nō poſſe. hoc determinauit pdictus epus. hoc et frater Hugo ordinis pdicatorum. Poſtmodū Romane curie cardinalis. hoc frater Guerricus et fratrer Ganfridus eiuſdem ordinis. Frater Jo. de rappella ordinis fratrū minorū. Et alij ꝙplures mgr̄i theologie determinauerūt in ſcholis p prijs ſucceſſiue. Fuerat aūt habita q̄ſtio longa valde et multo ſolennior ante ānos tres in qua etiā om̄es mgr̄i theologie exceptis duobꝫ determinaſſe pbantur idem p om̄ia qꝺ et ſupra. Quorum vnus fuit mgr̄ Philippus cancellarius pariſieñ et magiſter Arnoldus epus poſtmodum Ambianeñ. Quid autem de dicto Philippo contigerit audiamus. Agoniſantē in morte dictus Guilhelmus pariſieñ epiſcopus paterna ſollicitudine viſitauit rogauitqꝫ eum ſuppliciter vt opinioni ce-

deret de pluralitate beneficiorum et omnia beneficia ſua ex-
cepto vno in manus eccleſie reſignaret. Et hac conditione
media vt ſi conualeſceret: ei ſupplere vellet de ſuo proprio qđ
dimiſit. Rennuit ille: Experiri ſe velle dicens: vtrum eſſet da
mnabile beneficia plura tenere. Mortuus eſt ergo ſic. Poſt
paucos autem dies cum dictus pariſienſis epiſcopus dictis
matutinis orare vellet: vidit inter ſe et lumen quaſi vmbram
hominis tetram nimis. Eleuata ergo manu conſignat ſe et ſi
ex parte dei ſit precipit vt loquatur. Cui reſpondit apparens
Alienus a deo ſum ſed tamen miſerabilis factura eius. Et p̄
ſul. Tu quis es? inquit. Cui ille. Ego ſum cancellarius ait il
le dudum miſerrimus. Rurſum epiſcopus cum gemitu. Et
quomodo inquit tibi eſt ſic dolenti? Male ait. immo q̄ʒ peſſi
me: ſicut qui damnatus ſum eterna morte. Et epiſcopus. heu
ait chariſſime que cauſa tue damnationis? Tres ſunt inquit
cauſe quare morte perpetua ſum damnatus. Una eſt q̄ re-
creſcentes fructus annuos contra pauperes tumide reſerua-
ui. Secunda q̄ contra ſententiam plurimorum de pluralita
te beneficiorum quaſi licite tenendorum opinionem propri-
am defenſaui: et in hoc me periculo mortalis culpe commiſi.
Tercia eſt ⁊ illa grauiſſima oīm q̄ aboīabilis carnis vicio
in ſcandalum multoruꝫ multo tempore laboraui. Et ad epi
ſcopum mox ſubiungit. Eſt ne inquit finitus mundus? Et
epiſcopus. Miror ait: quondam te litteratiſſimum hoc que-
rere cum me adhuc viuum cernas: et omēs nos viuentes ad
huc mori neceſſe eſt: antequam mundus inſtante iudicio fi-
niatur. Et ille. Non mireris inquit. Quia nec ſcientia nec o-
pus nec ratio apđ inferos venienti. Et hoc dicto vmbra ab
oculis mirantis euanuit. Ipſe autem epiſcopus non tamen
ſub perſona ſua quaſi hoc vidiſſet: in predicatione ſua cleri-
cis omnibus recitauit. Simili modo. Cum quidam cleri
cus maxime litterature: mihi agoniſans in morte mandaſſet
et conſilium quereret quaſi in proximo migraturus reduxi ei
ad memoriam diſputationem illam ſolennem et determina-
tionem egregiam de pluralitnte beneficiorum Pariſius cui

ille interfuerat magnus doctor:cõſuluiq; cum magna inſtantia lachrymarꝫ vt vnam p̄bendarꝫ dimitteret qui duas cõtra aĩam ſuam tenuerat:eo ꝙ vna ad omnis vite copiam omni homini ſufficere potuiſſet. Tunc ille facie ꝯuerſa diſſimulãs Hoc tm̃ rñdit. Orate dñm vt inſpiret:nec diu poſtea cũ receſſiſſem et tenuiſſimo ſpiritu vix habente hoc idem qđ conſulueram ei:quidam conſobrinus ſuus iuuenculus cũ maximis lachrymis inclamaret cũ voce nõ poſſet manu innuens exſpirauit. Poſt cuius obitũ cum quidã ex nr̃is ſtupefactus nimiũ cogitaret cur tantus homo et tantus clericus ſi mortale peccatum eſſet plura bñficia retinere in tali ſtatu mortuus extitiſſet. Mox quaſi ſemiuigilanti defunctus apparens dixit. Hec ſola p̄bendarꝫ cauſa eſt ꝑ qua infelix ego eternaliter ſum damnatus. Sup̲ hac eadem queſtione cũ beate memorie Jacobus de vitriaco tunc quidẽ athoneñ. ep̃us poſtea vero Romane curie cardinalis: magiſtrũ quendã theologie ꝓbatiſſimũ Robertum de thorton Romani apicis cardinalem morientẽ ante primã: durante obſidione interrogaret reſpondit. Dico iam migraturus a vita ꝙ damnabile et mortale eſt: dũmodo vnuꝫ cõpetens ſit plura bñficia retinere. Hoc idem ſancte memorie cantor pariſieñ. et dixit et ſcripſit. Hoc idem mgr̃ Guibardus Cameraceñ. ep̃us verbo hmõi confirmauit. Nollem inquit ꝓ toto auro arabie vna nocte duo bñficia retinere et certus tñ eſſem ꝙ demane vnũ illorꝫ homini idoneo cõferretur: et hoc ꝓpter incerte vite diſcrimen. Super hoc etiã narrante fratre Bernhardo quondã penitentiario dñi pape: et fratre ordinis p̄dicatorꝫ: cum beatiſſime memorie papa nonus Gregorius interrogaretur. Si poſſet de plenitudine ptãtis cum pluriũ bñficiorꝫ detentoribꝫ diſpenſare? Rñdit. Nõ poſſum inquit niſi ſup̲ vexatõne tm̃ detinentium diſpenſare. Quis ergo erit ſapiẽs q̃ fallat ſe et ſibi ſup̲ diſpenſatõne aliq̃ blandiat̃. Eſto ꝙ multi mgr̃i dicant hoc et multi opinentur in contrariũ. hoc ſolũ mortale ab Auguſtino doctorꝫ oĩm maximo iudicatur: cum quis incertitudinis p̲iculo aut mortalis peccati diſcrimini ſe cõmittit. Ego in q̃dam ciuitate ep̃ali ãnis vndecim adoleui: vbi. xliiij. canonici

ſub prebendis pinguiſſimis ducentarum fere librarum pari ſienſium in matrici eccleſia ſeruiebant quoꝝ plures erant beneficioꝝ pluriū detentores. Mihi teſtis ⁊ iudex ſit ſctā trinitas vnus deus ꝙ paucos eorum vidi cōmuni morte defungi ſed ſubito omnes reprobe mori. Ita ꝙ quidam eoꝝ audito ꝙ vnus ſocioꝝ in nocte ſanus: mane mortuus inuent⁹ eſſet: comploſis manibus dixit. Et quid vultis ſcdm̄ vſum et conſuetudinē eccleſie mortuus eſt: vt videtis. Uidi egoipſe in eadem eccleſia infra paucos annos quattuor archidiaconos ſic defungi. Uide lector mirare miraculū. Primus eorū de equo falerato et grandi cecidit, et fractis ceruicibꝰ expirauit. Secundus mane in cathedra ſedens mortuus eſt repertus. Tercius in choro ſtans cum ad miſſam eleuatio corpis chriſti fieret cecidit reſupinus et tracta loquela cum ſenſu q̄ſi brutū animal die tercia ſine ſacramentis eccleſiaſticis eſt defunctus. Quartus confeſſionē peccatoꝝ et ſacramenta recuſans: mortuus eſt et extra cimiteriū ſepultus eſt. Hec omnia verbi grā de hac materia tangit etiam ſanctus Thomas de aquino. xi. quolibet. Inter cetera volens ꝙ ſi quis etiā dubitaret an liceat habere plures p̄bendas: et manente tali dubitatione plures p̄bendas habet ſiue detinet: periculo ſe cōmittit. et ſic ꝓculdubio peccat vtpote magis amans beneficium temporale q̄ꝫ ꝓpriam ſalutem. Non ſolū aūt plura beneficia nō licet clerico habere: ſed nec vnum cui ſufficit patrimoniū vt dicitur in decretſ. xvi. q. i. c. vlt. in fine. Et. i. q. ij. c. clericos. Et eſt beati Hieronymi ad Damaſum papam ſic dicentis. Clericos illos cōuenit eccleſie ſtipendijs ſuſtentari quibꝰ parentum aut ꝓpinquorum nulla bona ſuffragantur. Qui aūt ex bonis parentum et ſuis opibus ſuſtentari poſſunt: ſi quod pauperum eſt accipiunt ſacrilegiū ꝑfecto cōmittunt: et ꝑ abuſionem talium iudiciū ſibi manducant et bibunt. Ubi dicit Hugo. quid ſit ſufficiens patrimoniū: hoc in arbitrio boni viri conſiſtit ſcdm̄ qualitatē ꝑſone. Et dicit ibidem gloſa argumentum. Ꝙ ſtipendia eccleſie nō ſunt danda his quibus ꝓpria ſufficiunt. vt. xij. q. i. illi. vbi dicit gloſa. Hic patet ꝙ ſi clerico ſufficiūt ꝓpria nō habebit eccleſiaſtica. vt. xvi q. i. q̄m

quicquid. Et in pluribus locis hoc habetur. Sed dicit gloſa ꝙ videtur loqui de illis clericis qui eccleſie nõ ſeruiũt: vel poſſunt habere eccleſiaſtica bona nõ vt ſibi reſeruẽt ſed vt diſtribuant paupibꝫ. Et dicit etiam gloſa circa.c. Clericos. Si abundantes de bonis eccleſie ſuſcipiũt vel abſentes vel preſentes licet non debeat eis denegari portio: qꝛ nemo cogitur ſuis ſtipendijs militare: mortaliter peccãt pſertim ſi ex cupiditate ſua reſeruãt. Udalricus dicit ꝙ clericus qui habet ſufficiens patrimonium et deſeruit eccleſie pt ſuſtentari de bonis eius ſed ſi nõ deſeruiat ſed in malos vſus expendit mortaliter peccat. Cõcordat Hoſtieñ. Mihi tñ videtur conſilioſuꝫ put etiã gloſa Laurentij tangit et ſecurius quo ad ꝯſcientiaꝫ ꝙ clerici quibꝫ ſua ſufficiũt vel ſufficiens patrimoniũ habẽt nõ accipiant ab eccleſia ſtipendia niſi forte vt diſtribuãt pauperibus nõ vt ſibi reſeruẽt. Hinc etiã dicit Proſper in libro de ꝯtemplatiua vita.c.x. Et habetur in decretꝭ.i.q.ij. Paſtor eccleſie his quibꝫ ſua ſufficiũt nõ debet aliud erogare. Quin quidẽ nihil aliud ſit habentibꝫ dare ꝙ̃ pdere: nec illi qui ſua poſſidentes dari ſibi aliud volũt ſine grandi peccato ſuo vnde paup victurus erat accipiũt. De clericis quidẽ dicit ſpũs ſanctus: peccata ꝑpli mei cõmedũt. ſed ſicut nihil habentes ꝓprium nõ peccata ſed alimenta quibꝫ indigere videntur accipiunt. Ita poſſeſſores nõ alimenta ſed aliena peccata ſuſcipiunt. De clericis vero ſiue ꝑlatis qui bona eccleſiaꝝ cõſumunt in vſus illicitos dicit ſic Hoſtieñ. Clerici qui ꝯſanguineis aut potentibꝫ: diuitibꝫ: meretricibꝫ: hiſtrionibꝫ et ſi'ibus bona eccleſiaſtica paupibꝫ debita tribunut raptores ſunt et quicquid habẽt pauperũ eſt nam paupibꝫ debenť. Unde tales clerici tenentur ad reſtitutionẽ oĩm paupibꝫ vel in vtilitatem eccleſie.xij.q.ij.gloria.et.c.ſi illi. Et peccãt mortaliter nõ ſolũ qꝛ paupibꝫ ſubtrahunt ſed etiã ſi turpibꝫ pſonis tribuũt lxxxvi.di.qui venatoribꝫ.et.c.donare. Et qδ dictũ eſt de conſanguineis intelligiť ſm Guilhelmũ qñ datur eis nõ vt pauperibus ſed vltra ſtatũ conditõis eoꝝ. Siľe ponitur p ſanctum Tho.ſcδa ſcδe.q.clxxxv.de epĩs. Et idẽ iudiciũ eſt de bonis alioꝝ clericoꝝ.vt ponit idem Tho. in quodã q̃libeto.

Oliſcit adhuc animus de clericorum ſtatu plura hic conſcribere: ſed quia huic ſtatui omnis fere ſacrorum canonum intentio militat et ſufficienter a pluribus ſunt conſcripta. nō me in exaggregatione eius diutius oportet immorari. Aliquid tamen adhuc mihi occurrit quod cohibere ſilentio nō valeo: videlicet ꝙ nonnulli clerici atqꝫ religioſi: elemoſynas a ſecularibus indifferenter accipiunt et alijs preferri inbianter deſiderant ſtatum prelationis ambiendo vt honoratiores a ceteris habeantur. Non attendentes in his periculi magnitudinem: et quomodo diaboli laqueis innodantur. De primo dicitur in gloſa ſup Climacum. Attende tibi o tu qui elemoſynam accipis vt nullo modo recipias niſi ea que tibi deus mittit ex laboribus et fructibus iuſtis: et hec cum tremore et timore tanquam de manu domini ad extremam tuā neceſſitatem. Que autem ſunt ex vſuris et iniuſticia et pugnis et fraude: et rapina: et tyrannide tibi oblata penitus deuita: ne et tu cum offerentibus damneris. Et memento laboris et afflictionis et regularis iuſticie patrum et manibus tuis laborans iuſte viuas ⁊c̄. Item ad illa Petrus Damiani ſic dicit. Dona vel oblationes ab iniquo ſuſcipere quid eſt aliud ꝙ̄ propriam animam ex dantis ſqualore fedare. Hinc enim ſcriptum eſt. Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata. et non ſunt beneplacite ſubſannationes iniuſtorum. Et rurſus. Dona malignorum non probat altiſſimus. Item refert Helymandus de venerabili abbate Stephano Ciſtercieñ. ordinis. Ex cum quadam die propter penuriam victualium cum vno Converſo iuiſſet mendicatum: et ipſo iubente Conuerſus in vno vico ipſe vero in alio mendicaſſent obuiantibꝫ ſibi in loco deſignato. Vidit abbas ſacculum Cōuerſi multo pleniorem ꝙ̄ ſuum ei ſubridendo ait. Ubi mendicaſtis: vt video vos in craſſiori agro plus collegiſtis ꝙ̄ ego. Ubi obſecro collegiſti: quis tibi plus donauit? Reſpondit cōuerſus. Preſbyter ille quem vos optime noſtis ſacculum meum fere ſolus impleuit totuꝫ. Quod audiens abbas ingemuit et ait. Ue vobis quare ibi aliquid accepiſtis: Neſciebatis enim ꝙ preſbyter ille ſymoniace ibi ordinatus eſt: et quicquid accipit

eſt lepra et rapina. Viuit dominus ꝙ de omni quod dedit no- bis nihil omnino guſtabimus. Abſit enim vt peccatum illi- us cōmedamus et nobis incorporemus. Conuocatiſqȝ pa- ſtoribus ouium qui non longe erant: totum Conuerſi ſaccu lum in ſinus eorum euacuauit. De hac materia refert etiã ve nerabilis Beda notabile exemplum et formidabile quod cõ tigit ſancto Furſeo: cuius vitam prolixis verbis ipſe conſcri bit: quod hic cauſa breuitatis poſtpono annotare. De ſe- cundo videlicet de appetitu prelationis dicit beatus Augu- ſtinus. xix. de ciuitate dei. ꝙ locus ſupior ſine quo populus regi non poteſt: et ſi adminiſtretur vt decet: tamen indecenter appetitur. Cuius ratio ſcd̃m Thomã. ij. quolibet. Quia qui appetit prelationem aut eſt ſuperbus aut iniuſtus. Iniuſticia enim eſt ꝙ aliquis velit ſibi plus de honore accipere aut de poteſtate aut de aliȷ̃s hmõi bonis vel vti: niſi maioribus di- gnus vt dicitur. v. ethicoꝝ. Qꝫ autẽ aliquis ſe eſtimet magis eſſe dignum prelatione omnibus illis ſuper quos prelationẽ accepit ſuperbie et preſumptõnis eſt. vnde patet. ꝙ quicunqȝ prelationem appetit ꝙ eſt iniuſtus aut ſuperbus. Et ideo nul lus ſuo appetitu debet ad prelationẽ ꝑuenire ſed ſolum dei iu dicio. Scd̃m illud apoſtoli ad Heb̃. v. Nemo ſibi aſſumit honorem ſed qui vocatur a deo tanq̄ꝫ Aaron. Poteſt tamen aliquis licite appetere ſe eſſe dignum ꝑlatione vel opera boni prelati, ꝑ quibꝫ debetur honor. De hoc etiã dicit idem Tho- mas ſcd̃a ſcd̃e. q. clxxxv. Contingit enĩ locum ſupiorem ap- petere ꝓpter altitudinem gradus ad quam ſequitur reueren- tia honor et ſufficientia tꝑalium: et hoc modo appetere illici- tum eſt: et pertinet ad cupiditatem et ambitionẽ. Sed appete re ꝓximis prodeſſe ꝑ ſe laudabile eſt. Preſumptuoſum tamẽ videtur eſſe ꝙ aliquis preeſſe appetat ad hoc ꝙ ſubditis ꝓſit. Poteſt tamen abſqȝ preſumptõne quilibet appetere talia ope ra facere ſi eum contingeret in tali officio eſſe. hec Thomas. Item Bonauentura. Hoc tempore regimina ꝑiculoſiſſima ſunt ꝓpter annexam ſupbiam: propter ſubditoꝝ inſolentiam ꝓpter regendi imperitiã: propter excreſcentem malitiam. Ex quibus patet ꝙ qui prelaturas appetunt magno periculo ſe

cõmittunt:nihil enĩ miſerius et piculoſius ſtatu prelatorum ſi pfunctorie agatur. Unde Gregori⁹. Sciant hoc plati ꝙ ſi pucrſe aliquid ppetrent:tot mortib⁹ digni ſunt q̄t exempla p ditionis ad ſubditos tranſmitũt. Talis enĩ debet eſſe prelatus in morũ ſanctitate:diſcretõne et ſtrennuitate ꝙ compatõe ipſius ceteri grex dicantur. Et ſcõm Greg. Non debet hoĩm ducatum ſuſcipe qui neſcit bene hoĩes viuendo preire. Qui enim alios ſupat ſublimitate: excedere eos debet honeſtate. Unde Hugo de ſancto vict. Supiores enĩ iuſticiã debent implere qui neceſſe habent omnẽ iuſticiã docere. Et ſicut alios p̃cedit ordine ita eos p̃cedere debet ſanctitate:vt eius exẽplo diſcant ſubditi qualiter viuere debeant. Corripiat inquietos:ꝯſoletur puſillanimes:ſuſcipiat infirmos:patiens ſit ad omnes. Idem. Ad hoc enĩ prelati ſunt in eccleſia conſtituti vt bene ordinata cuſtodiãt:errata corrigant:vitam ſubditoꝝ mores et exempla ꝯponant. Apl'i formam ſectantes qui ait. Argue:increpa:obſecra:immiſcens tpib⁹ tpa:terrorib⁹ blandimenta ꝛc. Prelatus debet docere ppl'm et p̃dicare: et oĩa bona et facta factis amplius q̄ verbis oſtẽdere. Et iuxta apl'm ad Thi.circa oĩes bonoꝝ opm ſeip̃m prebere exemplũ. Et vt ait Bonauentura. In platione ſua debet eſſe pius:iuſtus: largus:conſtans:deuotus:ſemp pro officio ſollicitus vt ſubditos p exemplũ ad benefaciendũ alliciat: p frequentẽ doctrinam informet:p diſciplinã et iuſticiam corrigat et compeſcat: p beneficia ſuſtentet:per orõnes adiuuet: p conſtantiã fideliter pugnet:In bñficijs et dignitatib⁹ nõ offendat: non amicos vel cognatos eligat ſed litteratos et iuſtos:nõ nobiles parentela ſed morib⁹. Nam eccleſia nõ conſtat nobiliũ cõſilio ſed ſimpliciũ et iuſtoꝝ merito. Debet etiã res eccleſie expendere in paupib⁹:nõ in hiſtrionib⁹.ludere cum libris:nõ in falconibus. Eſſe in orõne non in venatõne.viſitare hoſpitalia:nõ ſedere in alea:et ſe in omnib⁹ vt chriſti vicariũ gerere vt de eo poſſit dicere dñs qd de dauid. Inueni virũ ſcõm cor meum: qui facit oĩes voluntates meas. Et vt ait Aug⁹. Ipſe qui preeſt nõ ſe exiſtimet poteſtate dominante ſed charitate ſeruiente felicẽ. Nam vt ait Hugo.qui ita p̃ſunt vt gaudeant de

UPE

poteſtate dominij nō ſunt veri paſtores ſed mercennarij. Qui magis preeſſe appetunt q̄ pdeſſe: nō querunt fructū aīaꝝ ſed tpale lucrum. Non celeſtem gloriā ſed terrenū honorem. De talibus ait dn̄s in euangel'. Amen dico vobis receperūt mercedem ſuā. Et ſcd̄m Gregoriū. Totiens platus in apoſtaſie crimen labitur quotiens peſſe delectatur. Qui vero ita pſunt vt gaudeāt de ſeruitute charitatis ipſi tenent exemplū veri paſtoris: qui nō venit miniſtrari ſed miniſtrare et dare aīam ſuā p multis. Illi vere prelati ſunt et ſcd̄m curā regiminis agunt qui ad hoc tm̄ laborant vt plures ſecum ad deum trahāt: q̄s delectat onus nō honor. Charitas nō ptās. ſeruitus impenſa alijs: nō ſuſcepta ab alijs. Iuxta quod Paulus ait. Cum eſſem liber in omnib⁊ oīm me ſeruum feci vt plures lucrifacerem. Ambroſi⁹ in paſtorali. Sicut nihil eſſe diximus epo excellentius ſic nihil eſt miſerabilius ſi de ſancta vita eps periclitetur: ſi ſacerdos in crimine teneat᷑. et vt leuius eſt de plano corruere: ſic grauius qui de ſublimi ceciderit dignitate: q2 ruina que de alto fit grauiori caſu collidit᷑. Honor quidē epiſcopalis corā hoīb⁊ pclarus eſt ſed ſi ruinam ſuſtinuerit dolor magnus eſt. Nam quantū pre ceteris gradus epalis altior eſt: tanto ſi p negligentiā dilab itur ruina grauior eſt. Magna ſublimitas magnā debet habere cautelaꝫ. Honor grandis: grandiori debet ſollicitudine circūuallari. Cui plus creditur plus ab eo exigitur: ſicut ſcriptū eſt. q2 optimis pmixta ſunt peſſima. Et alibi. Potentes potenter tormenta patiunt᷑. Et ſcienti et nō facienti voluntatē dn̄i ſui peccatū eſt graue. Et ſeruus ſciens voluntatē dn̄i et nō faciens plagis vapulabit multis ꝛc̄. Et licet oīm hoīm opera deus in ſuo examinet iudicio: plus tm̄ ab eo exigitur cui plus cōmittitur. Ampliores enī penas luet cui numeroſior regendoꝝ pploꝝ fuerit cura cōmiſſa. Anſhelmus. Prelatio: alia inuita: alia voluntaria. alia docta: alia indocta. alia humilis: alia ſupba. alia demens in vita: alia prudens. alia maliuola. Audiſti differentias prelationū nota diſtinctōnes. pprietates aſſigna. Prelatio voluntaria ſed docta: duos habet equos: quib⁊ indigens grangias circuit viſitatq̄ que ſi magis alijs pdeſſe q̄ pferri

anhelat equum equitat humilitatis. Sin vero contrario: cu piditatis. Que ſcd̄m apoſtolum radix eſt omnium malorum caputq̧ de quo pendet omnis ceſaries viciorum. Hanc ha bebat ceſariem Abſolon que et eum grauabat qua et ſuſpen ſus eſt: nimio ſcilicet regnādi amore corruptus. Prelatio vo luntaria ſed indocta duos habet equos quibus circumfertur vnum precipitem et alium effrenem. Si quale periculum re ctoribus incumbit animarum non intelligit et tamen onus regiminis ſuſcipit equum inſipientie equitat equum precipi tem. Sin vero rectoris periculum intelligit et tamen locum regiminis non refugit: equitat equum dementie quaſi equū effrenum. Prelatio inuita ſi locum regiminis refugit ne pro ſit aut iners aut maliuola. Citra nanq̧ perfectū proficit qſ quis alteri cum poteſt non prodeſt. Sin autem preeſſe refu git vt ſibi vacare vberius liberiuſq̧ deo ſeruire liceat prudēs eſt. Summa enim prudentia eſt ſapientiaꝫ ſceibere inter ocij actuq̧ menia vt apprehendas illam. Hec om̄ia et alia plu ra requiruntur ad bonum prelatum qui non ſolum de ſeipſo ſed de omnibus ſibi ſubiectis obligatur reddere rationem. Ideo non ſufficit prelato ꝙ apud ſe ſit bonus: ꝙ ſui ipſius ge rat curam: ꝙ carnem ſuam cum vicijs crucifigat et in ſeruitu tem redigat: niſi etiam vigilet circa gregem ſuum et ſubditos ſue cure commiſſos. Ipſe enim eſt ſicut vigil in vrbe obſeſſa. Dormitio autem vigilum periculoſa et alijs et ſibi. Si enim ipſis dormientibꝫ intrant hoſtes primo deſeuiunt in eos. Pſ. Non dormitabit neq̧ dormiet qui cuſtodit iſrael. quia non dormitat neq̧ dormit qui impugnat iſrael. Lupus enim in fernalis circuit querens quem deuoret. Ideo paſtor circuire debet vt ab ore predam eripiat. Oportet ergo eum qui preeſt vigilare et nunc circa iſtum: nūc circa illum intendere. Quia omnis negligentia ſubditorum requiritur in iudicio de ma nibus prelatorum. Quia dum recipiunt curas et dignitates obligant ſe pro eis. Quis ergo niſi vere fatuus et inſanus de ſiderat prelationem alijſq̧ preeſſe cum ſeipſum homo non ſufficiat cuſtodire ac pro ſe reddere rationem? Scriptum eſt enim Sapientie ſexto. Iudicium duriſſimum in his qui

preſunt fiet. Et ibidem. Potentes potenter patientur tormen
ta. Fortioribus fortior inſtat cruciatio. Hinc cōminatur do-
minus paſtoribus per Ezechielem dicens. Ve paſtoribus
iſrael qui paſcebant ſemetipſos lac cōmedebatis et lana ope
riebamini quod craſſum erat occidebatis quod infirmū non
conſolidaſtis. Et Hieremie viceſimoquinto. Vlulate paſto
res et clamate et aſpergite vos cinere optimates gregis: quia
completi ſunt dies veſtri vt interficiamini. Unde Criſoſto-
mus. Miror ſi quem cōtigerit ſaluari de his qui principan-
tur in tantis minis et tanta pigritia. Uides ergo nunc ꝙ̄ du
ra prelatorum eſt conditio et ꝙ̄ periculoſus eorum ſtatus. ſi-
cut de hoc late ſcripſit beatus Gregorius et alij plures docto
res. Unde etiam beatus Auguſtinus ſic inquit. Quiſquis
in regiminis loco ſublimatur quanto in ſuperiori eſt loco tan
to in periculo maiori verſatur. Nam vt dicit Hugo de ſan-
cto victore. Quanto ſuperior gradus tanto periculoſior ca-
ſus. Et cui plus committitur plus ab eo exigitur. Gran-
de periculum eſt ſibi et alijs viuere temporalia et ſpiritalia ꝓ
uidere. Sic ſuam curam agere vt alios non negligat. Sic
et de alijs cogitare vt ſeipſum obliuiſcendo non derelinquat
Sic etiam procurare temporalia vt non refrigeſcat a ſpiri-
tualibus: Et ſic inardeſcere ad ſpiritualia vt ſit ſollicitus de
temporalibus. Qui quanto plus honoratur exterius: tanto
oportet vt amplius deum timeat: atqꝫ ſemetipſum deſpici-
ens: eos a quibus honor impenditur ſibi in cogitatione pre-
ponat. Tanto enim maior eſt quiſquis apud deum quanto
eſt humilior apud ſemetipſum. Hec Hugo de ſancto victo-
re. Si ergo vt ait ſanctus Bonauentura ceteros virtutibus
antecellis: tutius in loco infimo quam in ſummo temetipſuꝫ
cōſeruas. Unde Petrus damiani ſic inquit. Uillicus quan
to in commiſſa largiori poſſeſſione beatior: tanto et in redden
da ratione miſerior: tantoqꝫ debet plura cum reddit: quan-
to gloriatur ampliora cum accipit. ⁊c. Non in his diu
tius puto morandum quia tranſmitto charitatem veſtram
ad latiſſimum campum diuinarū ſcripturarum: vt quod hic
deeſſe vobis cernitis ibi ſolerter perquiratis. In fine vt ad

vos a quo ceperat ſermo recurrat: ſuggero atqꝫ humiliter am
moneo quatenus p̄ſens tempus vobis et viuentibꝫ omnibꝫ
ad penitentie lamenta pro culpaꝝ dilutione cōceſſum: tam ꝑ
uide q̄ꝫ vtiliter ad veſtros cōtinuos ꝓfectus exercere velitis.
Sicqꝫ compendiū vr̄e mortalitatis excurrere vt elapſis va-
nis que tꝑaliter tranſeunt ad bona ꝑueniatis que his perpe-
tuo manſura ſuccedunt. Ecce dilectiſſimi dum auiditate lo-
quendi vobiſcū: plura vobis ſcribere ſtudui epiſtolaris bre-
uitatis regulam exceſſi. Etenim vero dum veſtre edificatōni
conſulere curaui ꝓlixius loquens loquendi regulam mini-
me obſeruaui. Deniqꝫ labore cōſummato beneficij peto vicē
Dare enī gratis non debeo quod tanto labore ſudaui. Quid
autem mihi mercedis ſuꝑ hoc debeatis: videat diſcretio vr̄a.
Nil terrenum: nil a vobis poſtulo tꝑale. Huius muneris re
muneratio: amor veſter et oratio. Ad ſufficientiā me remune-
ratis ſi in veſtris orationibꝫ curaueritis mei peccatoris freq̄n
tem habere memoriā apud deum: maxime in Canone miſſe
vbi patri filius immolatur. Dn̄s noſter ieſus chriſtus diri-
gat greſſus veſtros. Conſtituat vos in omni opere bono: et
conſtitutū cuſtodiat et cōfirmet: beatumqꝫ faciat in terra vi-
uentium: vbi ſanctoꝝ anime feliciter requieſcunt. Fiat fiat.
Scripta manibus meis: ſanguine peccatoꝝ repletis: atqꝫ cō
pleta in octaua Aſſumptōnis virginis Marie glorioſe.

Epiſtole tres fratris Johannis Carthuſieñ. ordinis ad
quoſdam ſtudentes Pragenſes de Hamburg Finiunt fe
liciter.

HPTX

WXYT